

**T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
MÜZİK ANASANAT DALI**

**MÜZİK ÖĞRETMENLERİNİN MESLEKİ
TÜKENMİŞLİK KAYNAKLARI:
ANTALYA KENT MERKEZİ ÖRNEĞİ**

ULAŞ İNCİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Danışman
Prof. Dr. Gökmen ÖZMENTEŞ**

ANTALYA- 2020

**T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
MÜZİK ANASANAT DALI**

**MÜZİK ÖĞRETMENLERİNİN MESLEKİ
TÜKENMİŞLİK KAYNAKLARI:
ANTALYA KENT MERKEZİ ÖRNEĞİ**

ULAŞ İNCİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Danışman
Prof. Dr. Gökmen ÖZMENTEŞ**

ANTALYA - 2020

T. C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
Güzel Sanatlar Enstitüsü Müdürlüğü

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

24/01/2020

Ulaş İNCİ

T. C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
Güzel Sanatlar Enstitüsü Müdürlüğü

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Ulaş İNCİ tarafından hazırlanan “Müzik Öğretmenlerinin Mesleki Tükenmişlik Kaynakları: Antalya Kent Merkezi Örneği” başlıklı bu çalışma -- /01/2020 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Unvanı, Adı Soyadı

Başkan

İmza

Unvanı, Adı Soyadı

Üye

İmza

Unvanı, Adı Soyadı

Üye

İmza

Tez Konusu: Müzik Öğretmenlerinin Mesleki Tükenmişlik Kaynakları: Antalya Kent Merkezi Örneği

Onay: Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Tez Savunma Tarihi: 24/01/2020

Mezuniyet Tarihi:

Enstitü Müdürü

İÇİNDEKİLER

Bilimsel Etik Sayfası.....	i
Tez Kabul Formu.....	ii
İçindekiler.....	iii
Önsöz.....	v
Öz.....	vi
Abstract.....	vii
1. GİRİŞ.....	1
1.1.Problem Durumu.....	1
1.1.1.Eğitim Bilimi ve Psikoloji İlişkisi.....	1
1.1.2.Mesleki Tükenmişlik Kavramı.....	3
1.1.3.Öğretmenlerde Mesleki Tükenmişlik Kaynakları.....	5
1.1.4. Müzik Öğretmenliğinde Mesleki Tükenmişlik ve Kaynakları.....	8
1.2. Problem Cümlesi.....	14
1.3. Alt Problemler.....	14
1.4. Araştırmanın Amacı.....	14
1.5. Araştırmanın Önemi.....	14
1.6. Sayıtlar.....	15
1.7. Sınırlılıklar.....	15
2. BÖLÜM: YÖNTEM.....	16
2.1.Araştırmanın Modeli.....	16
2.2. Çalışma Grubu.....	17
2.3. Veri Toplama Araçları.....	17
2.4.Veri Analiz Teknikleri.....	18
3. BÖLÜM: BULGULAR.....	20
3.1.Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular (Nicel Bulgular).....	20
3.2.İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	21
3.2.1. İnsan Kaynaklı Sorunlar.....	21
3.2.2. Eğitim Materyali Odaklı Sorunlar.....	28
3.3.Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	30
3.4.Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	32

3.5.Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	34
3.6.Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	36
4. BÖLÜM: SONUÇLAR.....	40
4.1.Sonuçlar.....	40
4.2.Tartışma ve Öneriler.....	45
KAYNAKÇA.....	50
EKLER.....	54
Ek.1.İzin Belgeleri.....	54
Ek.2. Maslach Tükenmişlik Envanteri.....	60
Ek.3. Görüşme Protokolü.....	61
Ek 4. Görüşme Metinleri.....	63
ÖZGEÇMİŞ.....	110

ÖNSÖZ

Müzik Öğretmenlerinin mesleki, ailevi, çoğu zaman da hayatlarını altüst eden bir sendrom olan mesleki tükenmişlik ve bu tükenmişlik sendromuna neden olan tükenmişlik kaynaklarını ortaya koymayı amaçlamadığım çalışmamda, öncelikle Türkiye’de müzik eğitiminin geleceği, bu eğitimi sağlayan müzik öğretmenleri ve bu eğitimi alan öğrencileri etkilemesi açısından önemli olduğunu düşünmekteyim.

Araştırmamın ortaya çıkmasında çok büyük katkıları olan ve bu süreçte bilimsel ve manevi desteğini benden esirgemeyen; kırklı yaşlarda olmama rağmen öğrencisi olma şerefine beni layık gören, öğrencisi olmaktan onur duyduğum, her zaman destekleri ile beni yüreklendiren ve her zaman yanımda olan, çok kıymetli danışmanım Sn. Prof. Dr. Gökmen ÖZMENTEŞ’e saygı, şükran ve teşekkürlerimi sunuyorum.

Kırklı yaşlardan sonra kendimi gerçekleştirme ve geliştirme evresinde kozalarımı ördüğüm esnada her daim destekleri ile yanımda olan ve aileme yokluğumu hissettirmeyen, iyilik meleğimiz canım eşim Derya’ya, zorlu süreçlerden geçerken ihmal ettiğim canım kızım Selin’e, canım oğlum Kerim’e çok teşekkür ediyorum.

En büyük teşekkürü ise; beni yetiştirip bu günlere getiren, haklarını hiçbir zaman ödemeyeceğim, ilk öğretmenlerim, her daim aldıkları nefes ile huzur bulduğum canım babama, canım anneme çok teşekkür ediyorum.

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
Güzel Sanatlar Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Ulaş İNCİ
	Numarası	20165301008
	Anasanat Dalı	Müzik
	Danışmanı	Prof.Dr. Gökmen ÖZMENTEŞ
Tezin Adı	Müzik Öğretmenlerinin Mesleki Tükenmişlik Kaynakları: Antalya Kent Merkezi Örneği	

ÖZ

Tükenmişlik stresle birlikte modern toplumlarında en sık görülen ve iş gücü kaybına neden olan sosyal temelli bir sorundur. Bu sorun eğitim alanı dahil birçok alan da görülebilmektedir. Bu bağlamda araştırmanın amacı Antalya kent merkezinde görev yapan müzik öğretmenlerinin tükenmişlik düzeylerini ve bunların olası nedenlerini incelemektir.

Nitel ve nicel tekniklerin birleşiminden oluşan bu karma yöntem araştırması Antalya kent merkezinde görev yapan müzik öğretmenleri ile 2019-2020 tarihlerinde gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubunu Antalya kent merkezinde görev yapan ve rastgele seçilmiş 72 müzik öğretmeni oluşturmuştur. Araştırmanın nicel boyutunda bu 72 öğretmene Maslach Tükenmişlik Envanteri uygulanmıştır. Bu ilk aşamada tükenmişlik yaşadığı anlaşılan 25 öğretmenle bu tükenmişliğin kaynaklarını belirlemek için yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Görüşmelerde olası tükenmişlik kaynakları çalışma ortamı, mesleki yeterlik, bireysel ve sosyal ve diğer kaynaklar kategorileri altında kavramsallaştırılmış ve sorulara dönüştürülmüştür.

Araştırmada elde edilen verilerin analizinde betimsel analiz kullanılmıştır. Araştırma sonucunda müzik ğretmenlerinin tükenmişlik kaynakları her bir kategori altında temalar ve alt temalar şeklinde değerlendirilmiş ve yorumlanmıştır.

Anahtar kelimeler: Tkenmişlik, Mesleki Tkenmişlik, Tkenmişlik Kaynakları, Mzik ğretmeni

T.R.
AKDENİZ UNIVERSITY
Institute of Fine Arts

Student	Name Surname	Ulaş İNCİ
	Number	20165301008
	Department	Musical
	Advisor	Prof.Dr. Gökmen ÖZMENTEŞ
Thesis Name	Professional Bunout Sources Of Music Teachers: An Example of Antalya City Center	

ABSTRACT

Professional burnout and stress are the most common social-based problems that cause loss of workforce in modern societies. Professional burnout is seen in many fields, including education. This study aims to examine the burnout levels of music teachers in the city of Antalya and their causes.

This mixed method study, consisting of a combination of qualitative and quantitative techniques, was conducted in 2019-2020 with music teachers working in the city of Antalya. The study group included 72 randomly selected music teachers in Antalya. The Maslach Burnout Inventory was administered to the participants for the quantitative research. Face-to-face interviews were conducted with 25 teachers who were determined to have suffered from burnout in this first phase to determine its causes. In the interviews, possible causes of burnout were conceptualized under these categories: work environment, professional competence, individual and social, and other causes, and questions were generated using these themes.

The study data were analyzed using descriptive methods. The music teachers' burnout was evaluated and analyzed as themes and sub-themes in each category.

Keywords: Burnout, Professional Burnout, Causes of Burnout, Music Teachers

1. GİRİŞ

Bu bölümde problem durumuna, araştırmanın amacı ve önemine, problem cümlesine, alt problemlere, sayıtlara ve sınırlılıklara yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

1.1.1.Eğitim Bilimi ve Psikoloji İlişkisi

Öğrenme sürecinin olasılıklara ve rastlantılara bırakılmadan, düzenlenmiş ve planlanmış ortamlarda yürütülmesi eğitim biliminin temel amaç ve ilkelerinden biridir. Öğrenme ve öğretme süreçlerinin olabildiğince etkili ve yüksek nitelikte gerçekleşebilmesi sadece eğitim ortamının kusursuz tasarımına bağlı değildir. Eğitim sürecindeki tüm paydaşların (öğrenci, öğretmen, yönetici, veliler vb.) ve sosyal çevrenin tasarlanmış eğitim programlarının yürütülmesi sırasında hedeflerin gerçekleştirilmesini engelleyen ya da geciktiren bir takım olumsuz etkilerde bulunması gözlenen bir durumdur. Eğitim ve öğretimi engelleyen bozucu faaliyetler, durumlar, disiplin sorunları gibi gözlenebilir olumsuz etkenlerin yanında daha derinlerde işleyen, gözlemlenmesi daha güç bazı olumsuz durumlar olabilmektedir. Odaklanma, motivasyon, isteklilik gibi öğrenme sürecinin ana psikolojik unsurlarına yönelik bazı tehditler öğrenme sürecini daha derinden etkiler.

Bu noktada Türkiye de eğitim ile ilgili ilk çalışmalara 1998 yılında başlanmıştır. Şimşek ve diğerleri (1998), yapmış oldukları çalışmada; motivasyon kavramını, davranışa enerji ve yön veren ve bireylerin belirli amaçlara yönelmesini sağlayan güçler olarak tanımlamışlardır.

Öğrenme ve öğrenme psikolojisinde motivasyon kavramı, günümüzde gün geçtikçe daha da anlam kazanmakta ve çalışmalara konu olmaktadır. Demirtaş (2005), motivasyon ile davranışın tetiklenmesi, yönlendirilmesi ve sürdürülebilmesi önem taşıdığını belirtmiştir. Motivasyonun sağlanması için en temel unsurun; isteğin baskıdan arındırılmış, zorlama olmadan, bireyin istekli ve verimli çalışmasını sağlamak olarak vurgulanmaktadır.

Motivasyonun öğrenme sürecine etkinliği bilinmekle birlikte doğrudan görülemeyen ve ölçülemeyen bir faktör olması, bir öğretim tasarımında nasıl kullanılacağını ve ne anlama geldiğini zorlaştırmaktadır. Seah ve Bishop (2000), motivasyonun öğrenme sürecine etkisini ise; motivasyonun ölçülemeyen faktör olmasının getirdiği genel kabulün yanı sıra, bilişsel hedeflerin kazanım düzeylerinin, motivasyonel (duyuşsal boyut) hedeflerinin kazanım boyutlarına göre daha kolay ölçülebildiği birçok çalışmada genel kabul olarak belirtmektedir.

Öğrenme sürecine etki eden motivasyon kaynaklarından biri de güdülenmedir. Güdülenme, öğrenme için bir süreçtir. Sürecin sonuç olmaması ise doğrudan gözlemlenmesini olumsuz kılmaktadır. Pintrich ve Schunk (1999), güdülenme süreci ile ilgili çıkarımda bulunabilmek için alt parametreler gözlemlenmesini belirtmişlerdir. Bu gözlem sonucunda; bireyin hangi etkinlikleri tercih ettiği, bu etkinliklere ne kadar zaman ve çaba harcadığı, sözlü beyanları ile bir takım çıkarımlarda bulunabilmektedir.

Kişinin hayat ve yaşam kalitesini düşüren bir sendrom olan depresyon, günümüzde çalışma yaşamını ve öğrenme sürecine olumsuz etkileyen en önemli faktörlerden bir olarak karşımıza çıkmaktadır. Depresyonun kişide neden olduğu tükenmişlik hissi ve kavramı da bunlardan biri olarak dikkat çekmekte ve son yıllarda araştırmalara konu olmaktadır. Günümüzde depresyon kavramı ile bireyin öğrenme süreçleri ve kişinin hayatı olumsuz etkilenirken, kişinin okulunu hatta mesleğini bırakmasına kadar uzanan olumsuz bir süreç olarak karşımıza çıkmaktadır. Sezer (2011), bu sürecin bireyde olumsuz etkilerini ise; bireyin öğrenme süreçleri olumsuz etkilediğini, çalışma yaşamında ise, kişinin sosyal çevresi ile iletişimini keserek, mesleğine ve işine devam edememesine neden olduğunu belirtmiştir. Depresyon sürecinin bireyin mesleğine Çelik ve Volkan (1993), depresyon süreci ile birlikte kişide benlik saygısı düşerken, mesleğine karşı olumsuz tutumlar geliştirildiği bilinmektedir. Ayrıca depresyonla; kişide ruh halindeki bu olumsuz değişiklikler ile bazı fizyolojik bulguların da eşlik etmesi, kişinin mesleğine karşı olumsuz tutumu da arttırmaktadır. Yalnızlık hissi; kaçma ve saklanma isteği, uykusuzluk ve iştah kaybı, yeme bozuklukları gibi belirtiler kişinin mesleğine de

olumsuz yansımakta ve tükenmişliğin en önemli nedenleri arasında gösterilmektedir (Sezer, 2011; Beck ve Alford, 2009).

1.1.2. Mesleki Tükenmişlik Kavramı

Günümüz 21. Yüzyıl dünyasına damgasını vuran değişim hızı ve bu hıza uyum sağlama, kişinin bu hıza kendisini adapte etme zorunluluğu ve bu baş döndürücü hız ve iş yaşamı insanı zorlamaktadır. Teknolojinin ilerlemesi ile birlikte, günümüz dünyasında üretim ve verimlilik kalitesinde anlamlı artışlar dikkati çekmektedir. Birçok alanda bu ilerlemeler üretimde olumlu katkılar sunsa da, bu stres ve iş yükü ve üretme baskısı insanoğlu üzerinde olumsuz etkiler yaratmaktadır. Çağımızın çalışanlar üzerindeki en önemli sorunlarından bir tanesi de, mesleki tükenmişlik ve tükenmişlik sendromudur. Maslach (1976), tükenmişlik sorunu en fazla yaşayan meslek gruplarını, insan ilişkilerinin yoğun olarak görüldüğü doktor ve öğretmen ve yönetici grupları üzerinde görüldüğünü belirtmiştir.

Teknolojinin ilerlemesi günümüz insanına sayısız olanak sunarken; insan yaşamının zorlaşması, zamanla kişinin mesleğinin ve zekâsının yerini robotların alacak olması ile kişinin kendisine ve mesleğine olan saygısının azalmasına neden olurken, mesleğine ait tutum ve görüşlerinin de olumsuz yöne kaymasını sağlamaktadır. Ayrıca, kişilerin ve toplumların doyumsuz hale gelmesi; insanoğlunun teknoloji ile yalnızlaşarak iç dünyasına dönmesi ve insan ilişkilerinin zayıflaması, empati ve kişide öz saygınlığın azalması ile de tükenmişlik düzeyinde artış ve doğru orantılı olarak da mesleki tükenmişlik düzeylerinde artışı beraberinde getirmektedir. Bu bağlamda Maslach ve Leiter (1997,s.27), tükenmişliği etkileyen ve ortaya çıkaran en önemli olgulardan birisinin de teknoloji olduğunu vurgulamış ve tükenmişliğin muhtemelen en önemli sebebinin teknolojik ilerleme ve gelişme ile bunun sonucunda ortaya çıkan yeni eğilimler olduğunu iddia etmişlerdir. Ancak, mesleki tükenmişliğin kaynakları bununla sınırlı olmayıp, iş yaşamının getirdiği sayısız nedene de bağlanabilir. Örneğin, Freudenberg'in isimli psikiyatri kliniğinde yaptıkları gözlemler sonucunda Stalker ve Halk'a (1970), sağlık merkezi çalışanlarının motivasyonlarını ve işlerine karşı tutkularını kaybettiklerini gözlemlemiş ve tükenmişliği, *sosyo- klinik bir problem* olarak tanımlamışlardır.

Ayrıca, tükenmişlik kavramı hizmet sektöründe duygusal tükenme halini tanımlayan günlük konuşma diline ait bir terim olarak ortaya çıkmıştır. Peker (2002), psikoloji alan yazınına tükenmişliğin ilk kez 1974 yılında Freudenberger'in, "Journal of Social Issues" de yayınladığı bir makale ile girdiğini belirtmektedir.

Tükenmişlik sendromu içinde birçok sorun ve nedeni barındırmaktadır. Çalışma alanı geniş, sorun ve nedenler girift ve kapsamlıdır. Bu konuyu tanımlayabilmek için birçok disiplin ve disiplinlerarası çalışmalar yapılmış ve yapılmaktadır. Tükenmişlik ve Mesleki Tükenmişlik; tanımlamalara sığmayan, sosyolojik açıdan yaşayan ve sürekli değişen, tespiti zor sosyolojik ve psikolojik olguları içeren kavramlardır. Aydın (2004), tükenmişlik konusu ile ilgili yapılan ilk çalışmalarda kavramın geniş bir alanı ilgilendirdiğini ve bu konu ile ilgili birçok tanımın yapıldığını belirtmiştir. Tükenmişlik kavramının tanımı ve açıklaması ile ilgili öncü çalışmalara imza atan Turnipseed ve Turnipseed, (1991, s. 547) Freudenberger'in tükenmişlik kavramını başarısızlık, yıpranma veya enerji, güç ve potansiyel üzerindeki aşırı zorlanma sonucunda ortaya çıkan bir tükenme durumu olarak yorumlamışlardır. İş kaynaklı yoğun stresin ve yıpranmanın, tükenmişliği etkileyen en önemli parametre olduğunu belirtilmişlerdir

Günümüzde tükenmişlik kavramının en kabul gören tanımını Maslach (1998: 68) zihinsel enerji düzeylerinin aşırı isteklere maruz kalması sonucu ortaya çıkan duygusal yorgunluk ve duyarsızlaşmada (kinizm) artışın olduğu ve kendini beğenmenin azaldığı, iş isteksizliğinin yaşandığı, ilginin, sempatinin azaldığı bir durum olarak tanımlamıştır. Çalışma ve yaşam koşullarının zorlaşmasıyla çalışanlar üzerinde olumsuz etkilerinin arttığı tükenmişlik ve buna bağlı olarak ortaya çıkan mesleki tükenmişlik kavramı, iki binli yıllarda araştırmacıların bu konu üzerinde yoğunlaşmasını sağlamıştır. Ersoy ve Yıldırım (2001), de yaptıkları çalışmalarda; Mesleki Tükenmişlik Sendromu ile ilgili; kişinin hedeflerine ulaşmasında kendisine büyük hedefler koyduğunu, bu hedeflere ulaşamadıklarında hayal kırıklıklarına uğradığını, enerjilerinin tükendiklerini hissettiklerini belirtmişlerdir. Mesleki Tükenmişliğin özellikle insanlarla yoğun bir ilişki içinde olan meslek gruplarında sıkça görüldüğünü ve "duygusal tükenme, duyarsızlaşma ve düşük kişisel başarı sendromu" olarak ortaya çıktığını belirtmişlerdir.

Tükenmişlik ve Mesleki Tükenmişlik kavramlarına yönelik tanımlamalar getirmeye çalışan birçok araştırmacı çok sayıda ortak noktaya temas etmiştir. Örneğin, tükenmişliği Freudenberger (1974), başarısızlık, yıpranma, enerji ve güç kaybı veya insanın iç kaynakları üzerinde, karşılanamayan istekler sonucunda ortaya çıkan bir tükenme durumu olarak belirtmiştir. Maslach ve Jackson (1981) ise fiziksel bitkinlik, uzun süren yorgunluk, çaresizlik ve umutsuzluk duyguları, yaptığı işe, hayata ve diğer insanlara karşı olumsuz tutumları kapsayan, fiziksel ve zihinsel sendrom olarak tanımlamıştır. Maslach ve Jackson (1981), tıp alanında çalışan kişilerin bakım ve hizmet verdikleri bireylere karşı, bireyin kendine özgü birer varlık olduklarını dikkate almaksızın ve duygudan yoksun şekilde davranması olarak belirtmiştir. Barut ve Kalkan (2002) ise bireyin bakım, hizmet ve eğitim verdiği diğer insanlara karşı olumsuz, katı ve duygudan yoksun davranış göstermesi olarak tanımlanabileceğini belirtmiştir. Bu son iki yaklaşımda empati duygusunun eksikliği göze çarpmaktadır. Schaufeli ve diğ. (1993), tükenmişlik ile ilgili yapmış oldukları çalışmada; kişinin iş performansı ile ilgili kendini negatif olarak değerlendirmesi olarak tanımlamışlardır.

Tükenmişlik ve Mesleki Tükenmişliğin tanımı ve belirlenmesi kadar kişide verdiği tahribat ve boyutlarının ölçülmesi önem arz etmektedir. Tükenmişliğin boyutları ve ölçülmesi ile ilgili alana ait en önemli ölçek geliştirme çalışmasını Maslach ve Jackson (1981) yapmıştır. Bu çalışmada tükenmişlik üç boyutta ele alınmıştır: Duygusal tükenmişlik (DT), Kişisel Başarı (KB), Duyarsızlaşma (D) olarak üçe ayrılmıştır.

1.1.3. Öğretmenlerde Mesleki Tükenmişlik Kaynakları

Günümüzde toplumun ve bireylerin beklentileri; öğretmenlerin öğrencilerini geleceğe en iyi şekilde hazırlama kaygısı ve velilerin ve öğrencilerin öğretmenlerden beklentileri, öğretmenlerin omuzlarında çok ağır yük oluşturmaktadır. Bu sorumluluk duygusu öğretmenlerde çoğu zaman kaygı oluşturmaktadır. Bu kaygı ve baskı ise zamanla öğretmenler üzerinde olumsuz etkiler yaratmaktadır. Birçok öğretmen öğretmenlik yıllarında bu tür zorluklar yaşamakta ve profesyonel destek almaktadırlar. Bu sıkıntılarla başa çıkamayan birçok eğitimcide ise zamanla

tükenmişlik sendromu yaşayabilmektedirler. Eğitimi bir bütün olarak ele almak gerekmektedir. Özipek (2006,s.27), eğitimi birçok bileşen oluşturduğunu ve etkilediğini belirtmiştir. Eğitimde oluşabilecek bir aksamının tek nedeninin öğretmen olarak görünse bile konuyu bir bütün olarak ele alınmasının önemine vurgu yapmıştır. Sorunun kaynağına inebilmek için öğretmenin içinde bulunduğu ortamı, çalışma koşullarını, içsel ve dışsal motivasyon kaynakları vb. bir çok parametre doğru analiz edilmelidir. Yerlikaya (2000,s.20), köyde göreve başlayan öğretmenin içsel ve dışsal kaynaklardan birçok olumsuz durum beklediğini ve bu olumsuz durumların öğretmeni olumsuz etkilediğini belirtmiştir. Öğretmenin mesleğini severek ve isteyerek seçmesi ve ekonomik gelir düzeylerinin de mesleki tükenmişlik düzeylerini anlamlı oranda etki ettiği birçok çalışmada belirtilmiştir. Kaya (2003, s.65), öğretmen profili araştırmasında öğretmenlerin %46 sının öğretmenlik mesleğini seçerken isteyerek seçtiklerini fakat ekonomik olarak %70 inin ek iş yaptıklarını belirtmiştir. Kaya (2003,s.45), öğretmenlerin mesleki tükenmişliklerini etkileyen kaynaklar arasında sınıf mevcutlarının fazlalığını, eğitim materyal sıkıntılarını ve lojman gibi sorunları sıralamıştır. Öğretmenlik mesleğinde olası tükenmişlik kaynaklarını ile ilgili Esteve (1990), öğretmenlerde tükenmişliği ve bu sendromu ortaya çıkaran faktörleri birincil ve ikincil faktör olarak sınıflamıştır. Birincil faktörleri, sınıftaki öğretmeni doğrudan etkileyen olumsuz duygulanımlar ve bunun sonucunda gerginliğe yol açan faktörler olarak belirtmiştir. Çalışma koşulları, sınıfta bulunan araç gereç, öğretmenlere yönelik şiddetin artması ve öğretmenden beklentilerin artması olarak belirtmiştir. İkincil faktörleri ise, öğretimin yapıldığı ortamı etkileyen çevresel faktörler olarak belirtmiştir. Bu faktörleri dolaylı faktörler olarak sınıflamıştır. İkincil faktörleri; öğretmen rollerinin ve sosyal toplumun değişmesi, öğretmen rollerine ilişkin çelişkilerin artması, toplumun öğretmene yönelik tutumlarının değişmesi, eğitim sisteminin amaçlarındaki belirsizlikler ve öğretmen imajındaki değişiklikler olarak belirtilmiştir. Ayrıca birçok çalışmada tükenmişliğinin nedenlerinin kişisel ya da örgütsel nedenlerden kaynaklanabildiğini vurgulamıştır. Kişisel nedenlerden dolayı kaynaklanan tükenmişlik nedenleri ile ilgili yapılan çalışmalarda; yaş, medeni durum, çocuk sayısı, eşin mesleği, mezun olunan okul, kişisel beklentiler, kişilik ve özel hayattaki motivasyon düşüklüğünün

önemine vurgu yapmıştır. (Çam, 1992; Örmən, 1993; Ergin, 1992; Tümkiye, 1996; Oruç, 2007; Kırılmaz ve Gündüz, 2003).

Aydın (1993), eğitim sistemi ile ilgili stres kaynaklarının birçok nedene bağlı olduğunu belirtmiştir. Bu stres kaynaklarını ise şu şekilde sıralamıştır;

- Bakanlık tarafından öğretmenlere sahip çıkılmaması
- Eğitim sisteminde kalitenin düşmesi
- Eğitime siyaset karışması
- Eğitime gereken önemin verilmemesi
- Nitelikli öğretmen yetiştirilememesi
- Program içeriğinin gereksiz ayrıntılarla dolu olması
- Ast-üst çatışmaları
- Haftalık ders programlarının akil olmaması
- Okulda demokratik bir ortamın yaratılmaması
- Öğrenci kalitesinin her yıl biraz daha düşmesi
- Sınıflarda öğrenci sayısının fazla olması
- Çalışmaların karşılığının alınamaması
- Aşırı ders yükü
- Öğretmenler arasında oluşan siyasi gruplaşma

Bu stres kaynakları öğretmenler üzerinde olumsuz etkiler yapmaktadır. Olası stres kaynakları öğretmenler üzerinde zamanla mesleki tükenmişliği tetiklerken, onların sağlıkları üzerinde de olumsuz etkiler yaratmaktadır. Mesleki tükenmişlik ve kronik stresin sonucuna bağlı olarak öğretmenler, sıkça sağlık sorunları yaşamakta ve sağlıkları olumsuz etkilenmektedir. Bu sağlık sorunları ile birlikte kişi de iş gücü kayıpları yaşanırken, okullar da ise eğitimle ilgili çeşitli sıkıntılar yaşanmaktadır. Sağlık sıkıntıları ise kişinin hayat kalitesini olumsuz etkilemektedir. Baysal (1995), öğretmenlerde kronik stresin olası sonuçlarının; alkolizm, aşırı sigara kullanımı, ilaç bağımlılığı, meslekten hoşnut olmama, aşırı şişmanlık, kazalar, aile çatışması, boşanmalar, intihar, depresyon, baş ağrıları, alerjiler, uykusuzluk, halsizlik, kronik üşütmeler, yüksek tansiyon, şeker hastalığı, ülser, kolit, kanser olarak sıralamıştır. Öğretmenlerin mesleki tükenmişliği ve bunlara neden olan olası kaynakları ile ilgili

çalışmalar geçmişten günümüze dikkat çekmiş ve araştırılmıştır. Günümüzde de öğretmenlerin yaşadığı sorunların aynı olduğu ve öğretmenlerin olası mesleki tükenmişliğini arttıran nedenlerin benzerliği dikkat çekmektedir. Tekışık (1987), öğretmenlerin yaşadığı sorunlar ile ilgili olarak bazı tespitlerde bulunmuştur. Bunların bazılarını ise;

- Öğretmenler, ekonomik bakımdan büyük sıkıntı içinde
- Öğretmenlik mesleği toplumda değerini tamamen kaybetmiştir
- Öğretmenlerin oturacak lojman bulma ve ev sahibi olma imkânları yoktur
- Öğretmenler, çocuklarını yükseköğretime yerleştirmede ve yurt bulmada çok sıkıntı çekmektedirler
- Öğretmenlerin yararlanacağı sağlık ve dinlenme tesisleri yok denecek kadar az ve yetersizdir.
- Öğretmenleri en çok rahatsız eden ve öğretmenleri politikaya yönelten sorunlardan biri de, milli eğitimde yöneticilik görevlerinin, meslekteki başarıya göre değil, partilere ve politikacılara hizmetteki başarıya göre verilmesidir.
- Öğretmenlikten gelen bürokratlar ve parlamenterler, öğretmenlik mesleği ve sorunları ile ilgilenmiyorlar.
- Öğretmenlerin hizmet içi eğitimi yapılamıyor,

şeklinde ifade etmiştir. Tekışık (1987) ve Aydın (1993) farklı yıllardaki yapmış oldukları çalışmada da görüleceği üzere, öğretmenlerin yaşamış oldukları sorunlar ve mesleki tükenmişliğin olası kaynakları ile ilgili birçok benzerliğin günümüze değin devam ettiğini ortaya koymuşlardır.

1.1.4. Müzik Öğretmenliğinde Mesleki Tükenmişlik ve Kaynakları

Ülkemizde müzik öğretmenlerinin mesleki tükenmişliklerine yönelik bilimsel araştırmalarda artış gözlenmektedir (Girgin, 2010; Korkmaz, 2004; Çolakoğlu, 2014; Talışık, 2016). Yoğun stresli iş koşulları, ders sayılarının az olması, eğitim sisteminin sürekli değişmesi, müzik ders saatlerinin azlığı, sınıf sayılarının fazla olması, müfredatın niteliği ve niceliği ile ilgili sorunlar, norm kadro sorunları, okul

yönetimlerinin müzik öğretmenlerine tutum ve davranışları müzik öğretmenlerinde gözlenen mesleki tükenmişliğin başlıca nedenleri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tükenmişlik ve Mesleki Tükenmişlik, kişiyi psikolojik olarak olumsuz etkilemesinin yanında, fizyolojik olarak da olumsuz etkilemektedir. Toplum ve öğrencileri açısından rol model olan öğretmenin mesleki tükenmişliği, iletişimde bulunduğu kişileri de olumsuz etkilemektedir. Işıkhan (2004), çalışmasında öğretmenlerin mesleki tükenmişliğin psikoloji boyutunun yanında, fizyolojik boyutu ve sıkıntılarına da değinmiştir. Öğretmenler üzerinde tükenmişliğin neden olduğu fizyolojik sıkıntılara dikkat çekmiştir. Bu sıkıntıları; kronik baş ağrısı, sinirlilik, depresyon olarak sınıflamıştır. Bu tükenmişlik durumu ile ilgili bazı başa çıkma davranışını alkol ve sigara tüketiminde aramaları ve kullanmalarının, öğrenciler üzerinde olumsuz rol model oluşturduğu ve doğrudan ya da dolaylı etkilediğini vurgulamıştır.

Yapılan birçok araştırmada, müzik öğretmenlerinin Mesleki Tükenmişliğini arttıran önemli faktörler olduğu belirtilmektedir. Bu faktörler, müzik öğretmenin mesleki tutum ve mesleki tükenmişlik düzeylerini artmasına neden olan ve doğrudan olumsuz etkileyen en önemli parametrelerdir. Korkmaz (2004), müzik öğretmenlerin büyük çoğunluğu, görev yaptıkları okulun bulunduğu çevrenin sosyo ekonomik düzeyinin, dersin niteliğini etkilediğini belirtmektedirler. Kendilerini ve mesleki tutumlarını olumsuz etkileyen motivasyon kaynağı olarak; sınıf mevcutlarının fazlalığı, ders ortamının elverişsizliği ve haftalık ders saatlerinin fazlalığı olarak belirtişlerdir. Müzik öğretmenleri ve farklı branş öğretmenleri ile yapılan araştırmaların sonuçları da ise; (EE) Duygusal Tükenme, (PA) Kişisel Başarı Alt Ölçeğinden aldıkları puanların ortalamaları, diğer branş öğretmenleri ile yapılan araştırmaların sonuçlarına göre daha yüksek olarak bulunmuştur. Müzik öğretmenlerinin; (EE) Duygusal Tükenme ve (PA) Kişisel Başarı Alt Ölçeklerinden aldığı puanlar, okul türüne, görev yaptığı okulun bölge ve çevresel duruma göre farklılaştığı belirtilmektedir. Kadın müzik öğretmenlerinin, erkek müzik öğretmenlerine göre daha fazla duyarsızlaşma yaşadıkları belirtilmiştir.

Müzik öğretmenlerinde Mesleki Tükenmişliğin artmasına neden birçok parametre bulunmaktadır. Bu nedenlerin belirlenmesine yönelik Çolakoğlu (2014), yapmış olduğu araştırmasında; ortaokullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleki tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi amaçlamıştır. Çalışma sonucunda; öğretmenlerin eğitim durumu, cinsiyeti, sınıflardaki öğrenci sayıları, haftalık girilen ders saatleri, öğretmenlik mesleğini sevme durumu ve mesleki tükenmişlik arasında anlamlı farklılıklar bulunmamıştır. Duyarsızlaşma ve duygusal tükenme arasında anlamlı farklılık bulunduğu belirtilmiştir. Öğretmenlerin medeni durumları ile duygusal tükenme arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Duygusal tükenme boyutu ile görev yapılan okul sayısına göre anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Çalışma süreleri ile duygusal tükenme ve duyarsızlaşma puanları arasında anlamlı bir farklılık gösterdiği belirtilmiştir. Sınıftaki öğrenci sayıları ve yaşa göre incelenen korelasyon sonuçları ise; duygusal tükenme ile duyarsızlaşma boyutları arasında pozitif ve anlamlı ilişki bulunmuştur.

Günümüzde yapılan birçok çalışmada; azalan ders saati, okul türlerine göre değişen idareci tutumları ve müzik öğretmenleri yok sayan bürokratların tutumları neticesinde, Müzik Öğretmenlerinin Mesleki Tükenmişlik düzeylerinde her geçen gün anlamlı düzeyde artışlar tespit edilmektedir. Arıcan (2009), ortaöğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin, okul yöneticilerinin ve bürokratik yönetime karşılık gelişen mesleki tükenmişlik duygusu arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışma sonucunda; cinsiyete, mesleki kıdeme, medeni duruma, mezun olunan sınıf programına, tükenmişlik düzeylerinde farklılaşma olmadığı belirtilmiştir. Fakat, yaş grubu arttıkça tükenmişliğin arttığını branş alanlarının olduğunu belirtmişlerdir. Okul türlerine ve okulların öğretim şekline göre de tükenmişlik düzeylerinin farklılaştığını belirtmişlerdir. Tükenmişlik düzeyleri ile okulların bürokratik düzeyleri arasındaki ilişkinin negatif yönlü olduğu belirtilmektedir. Bürokratik özelliklerin artması ile tükenmişlik düzeylerinin azaldığı belirtilmiştir. Yakın yıllarda yapılan ve çalışılan okul türlerine göre müzik öğretmenlerinin mesleki tükenmişlik düzeyleri ile ilgili çalışmanın sonucu benzer niteliktedir. Diçerol (2013), müzik öğretmenlerinin iş tükenmişlik düzeyleri ile mesleki tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı farklılaşma olduğu belirtilmiştir. Mesleki tükenmişlik düzeylerinde ise anlamlı bir artış olduğu

belirtilmektedir. Öğretmenlerin görev yaptığı okul değişkeni incelendiğinde, farklılaşmanın yüksek olduğu vurgulanmıştır. Kıdem ve çalışma yılı değişkeni açısından tükenmişlik farklılaşması incelendiğinde; en kuvvetli ilişkinin 11-15 yıl kıdem ve çalışama yılına sahip olan öğretmenlerde olduğu, kıdem ve çalışma yılı azaldığında farklılaşmanın azaldığı belirtilmektedir.

Müzik öğretmenlerinin mesleki tükenmişliğini arttıran ve etkileyen en önemli parametrelerin arasında, sosyal kabul ve okul yönetimleri ve çevreden takdir edilmemeleri ve cinsiyet ayracı gelmektedir. İyi yetişmiş idealist bir müzik öğretmenin, öğretmenliğinin ilk yıllarında istediği eğitim -öğretim ortamını devlet okullarında bulamaması ve okul yönetimlerinden takdir görmemesi, kişide mesleki tükenmişliğin artmasına neden olmaktadır. Üniversitede öğrenim görürken erken çalışma yaşamına atılan ve ön planda olan; Türk toplumunda aile ve çevreden sürekli erkek olduğu için ön planda tutulan ve takdir gören erkek müzik öğretmeni, mesleğe başladığı ilk yıllarda çevresinden ve çalıştığı kurumun amirinden takdir görememesi mesleki tükenmişliği arttıran unsurlar arasında yer almaktadır. Otacıoğlu (2008), müzik öğretmenlerinin tükenmişlik düzeyi ve ilişkili olabilecek sosyo - demografik özellikleri incelemiştir. Araştırma sonucunda; cinsiyet değişkeni açısından, erkek öğretmenlerin, bayan öğretmenlere oranla daha fazla tükenmişlik yaşadıkları belirtilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin, 36-45 yaş grubuna kıyasla 26-35 yaş grubunda işlerinde daha fazla tükenmişlik yaşadıkları belirtilmektedir. Araştırmada değerlendirilen bir diğer değişken ise, çalışılan kurum ve alınan takdir değişkeninin tükenmişliğe etkisi irdelenmiştir. Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerin, devlet okullarında hiç takdir almamış müzik öğretmenlere oranla tükenmişliği daha fazla yaşadıkları araştırmada belirtilmiştir. Ayrıca mesleki kıdem ve tükenmişlik parametreleri de incelenmiştir. Meslekte beş yıl ve daha az çalışan müzik öğretmenlerinin tükenmişlikleri, daha tecrübeli müzik öğretmenlerine oranla daha fazla oranla görüldüğü araştırmada belirtilmektedir.

Erken yaşta sahne alarak, popüler çalgılar çalarak sahne alan ve çevresinden takdir alan müzik öğretmen adaylarında yapılan araştırmalarda tükenmişlik düzeyleri düşük çıkmaktadır. Çevresinden takdir gören müzik öğretmen adayı, mesleğe başladığı ilk yıllarda çalıştığı kurum arkadaşları ve okul yönetiminden takdir

görmeyince tükenmişlik ve mesleki tükenmişlik düzeylerinde artışlar saptanmaktadır. Küçüksüleymanoğlu (2013), müzik öğretmeni adaylarının tükenmişlik düzeylerini; mezun olunan lise türü, cinsiyet, sınıf düzeyi, akademik not ortalaması, çalınan çalgı, haftalık ders yükü, kaygı düzeyi ve ek bir işte çalışma durumu değişkenleri açısından incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda; öğrencilerin tükenmişlik düzeyleri incelendiğinde, mezun olunan okul türü ve cinsiyet arasında anlamlı farklılıklar bulunmadığı belirtilmiştir. Akademik not ortalaması düşük olan öğrencilerin duyarsızlaşma alt boyutu incelendiğinde, tükenmişliklerinin daha fazla olduğu belirtilmiştir. Ders yükü fazla olan öğrencilerde ise, tüm alt boyutlarda tükenmişliklerinin daha yüksek olduğu vurgulanmıştır. Müzik öğretmeni adaylarının çaldıkları çalgı, devam edilen sınıf ve ek bir işte çalışıp çalışmadıkları tükenmişlik düzeylerini etkileyen faktörler olarak belirtilmiştir.

Mesleğin ilk yıllarında idealist olan müzik öğretmeni; okul yönetimlerinin olumsuz tutumu, ücret ve ek ders dengesizliği, derslik ve materyal olmayışının kanıksanması ve öğrenilmiş çaresizlik ile çalışma ve kıdem yılı arttıkça mesleki tükenmişliklerinde de anlamlı azalmalar görülmektedir. Ayrıca müzik öğretmenin evlenmesi ve bununla birlikte geçim sıkıntıları da müzik öğretmenlerinin mesleki tükenmişlik düzeylerini olumsuz yönde arttırmaktadır. Bazı müzik öğretmenlerinde öğretmenlik mesleği, sadece maddi açıdan sürdürülen bir görev halini almaktadır. Bu bağlamda Girgin (2010), çeşitli eğitim kademelerinde görev yapan öğretmenlerin tükenmişliğine etki eden faktörleri incelemiştir. Katılımcıların; cinsiyeti, medeni durumları, görev yaptıkları okuldaki hizmet yılları, meslekte çalışma yılları, ders yükü, öğretmenlik yapılan eğitim kademeleri, çalıştıkları okulun beklentilerine uygun olması, mesleklerini sevdikleri için sürdürme konusundaki görüşlerini içeren sorularla görüşlerine başvurulmuştur. Araştırma sonucunda cinsiyet ve tükenmişlik arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanılmadığı belirtilmektedir. Medeni durumu evli olan öğretmenlerin tükenmişlik düzeyleri anlamlı oranda daha fazla olduğu belirtilmiştir. Çalışma yılı 6-11 yıl olan öğretmenlerin, çalışma yılı 21 yıl üzeri olanlardan tükenmişlik düzeylerinin daha fazla olduğu belirtilmiştir. Aynı kurumda çalışma süreleri ile tükenmişlik düzeylerinin incelenmesinde ise; aynı kurumda 11 yıl ve üzeri çalışanların, 2 yıla kadar aynı eğitim kurumunda çalışan öğretmenlerden

tükenmişliğin daha fazla olduğu belirtilmiştir. Ders yükü ve tükenmişlik açısından incelenmesinde ise; 11-20 saat ders yükü olan öğretmenlerin tükenmişlikleri düşük düzeyde iken, ders saatinin artması ile tükenmişlik düzeylerinde de artış olduğu vurgulanmıştır. Öğretmenlerin beklentilerine uygun okullarda çalışmalarını tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Beklentilerine uygun okullarda çalışan öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerinin düşük olduğu belirtilmektedir. Mesleklerini sadece maddi açıdan sürdüren öğretmenlerde duygusal tükenme oranları yüksek olduğu vurgulanmıştır.

Mesleki tükenmişlik, kişinin mesleğine ve mesleğine karşı olumsuz tutumlar geliştirmesine neden olmaktadır. Kişide; öz saygı, mesleki doyum, yeterlilik algılarının olumsuz gelişmesine neden olmaktadır. Özellikle lise ve endüstri meslek liselerinde müzik derslerinin önemsenmemesi; sorunlu öğrenci grubunun fazlalığı, bu liselerde görev yapan müzik öğretmenlerinde mesleki tükenmişlik düzeylerini olumsuz etkilemektedir. Ayrıca, kişide mesleki doyumunu olumsuz etkilerken, mesleki yetersizlik algısı yaratmaktadır. Talışık (2016), müzik Öğretmenlerinin mesleki yeterlik algıları ve mesleki tükenmişlik duyguları ile mesleki doyum arasındaki bağıntıyı incelemiştir. Araştırmanın sonucunda; müzik öğretmenleri kendilerini en çok öğrenciyi tanımada yeterli gördükleri tespit edilmiştir. Öğretme ve öğretme süreçlerinde kendilerini yetersiz görmektedirler. İlköğretimde müzik öğretmenliği yapan, cinsiyetleri kadın olan ve kıdemleri yüksek olan öğretmenlerde, diğer kademelerde çalışan müzik öğretmenlerine oranla daha fazla mesleki doyum yaşadıkları tespit edilmiştir. Devlet ya da özel okullarda çalışan müzik öğretmenlerinde ise, mesleki doyum açısından anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin hepsinde, ortalamanın üzerinde bir tükenmişlik sendromu yaşadıkları bulunmuştur. Bu tükenmişlik sendromunun en fazla lise düzeyinde görev yapan müzik öğretmenlerinin yaşadıkları belirtilmektedir. Mesleki anlamda yetersiz olan müzik öğretmenleri tükenmişlik hissini, diğer öğretmenlere oranla daha fazla yaşadıkları belirtilmektedir. Mesleğe yeni başlamış olan müzik öğretmenlerinde yüksek düzeyde tükenmişlik yaşanırken, meslekte kıdemli ve daha fazla yıl çalışmış müzik öğretmenlerinde mesleki tükenmişlik düzeylerinin daha az olduğu çalışmada bildirilmiştir.

1.2. Problem Cümlesi

Antalya kent merkezinde görev yapmakta olan müzik öğretmenlerinin mesleki tükenmişlik düzeyi ve tükenmişliklerinin altında yatan kaynaklar nedir?

1.3. Alt Problemler

1. Antalya İl Merkezinde görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleki tükenmişlik düzeyleri hangi boyutlarda daha yüksektir?

2. Antalya İl Merkezinde görev yapan müzik öğretmenlerinin çalışma ortamları ile ilgili tükenmişlik kaynakları nelerdir?

3. Antalya İl Merkezinde görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleki yeterlikleri ile ilgili tükenmişlik kaynakları nelerdir?

4. Antalya İl Merkezinde görev yapan müzik öğretmenlerinin ailevi ve sosyal çevreleriyle ilgili tükenmişlik kaynakları nelerdir?

5. Antalya İl Merkezinde görev yapan müzik öğretmenlerinin diğer tükenmişlik kaynakları nelerdir?

6. Antalya İl Merkezinde görev yapan müzik öğretmenleri mesleki tükenmişlik ve kişisel başarı algıları arasındaki ilişkiyi nasıl açıklamaktadır?

1.4. Araştırmanın Amacı

Bu arka plan çerçevesinde araştırmanın amacı, Antalya kent merkezinde görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleki tükenmişlik düzeylerini ve olası kaynaklarını tespit etmektir.

1.5. Araştırmanın Önemi

Bu araştırmanın sonuçları müzik öğretmenlerinin mesleki tükenmişlik düzeylerini ve bunun altında yatan kaynakları ortaya koymasından önemlidir. Ayrıca, bu kaynakların yarattığı tükenmişliğin engellenmesi için geliştirilen öneriler içermesi açısından da araştırmanın önemli olduğu düşünülmektedir. Öte yandan, benzer nitelikteki araştırmalara ışık tutması ve bu araştırmalara yeni yaklaşım ve bakış açıları kazandıracağı umulmaktadır.

1.6. Sayıtlar

1. Araştırmada tükemişlikleriyle ilgili beyan ve görüşlerine başvurulan öğretmenlerin dürüst yanıtlar verdikleri ve var olan durumu yansıttıkları varsayılmaktadır.

1.7. Sınırlılıklar

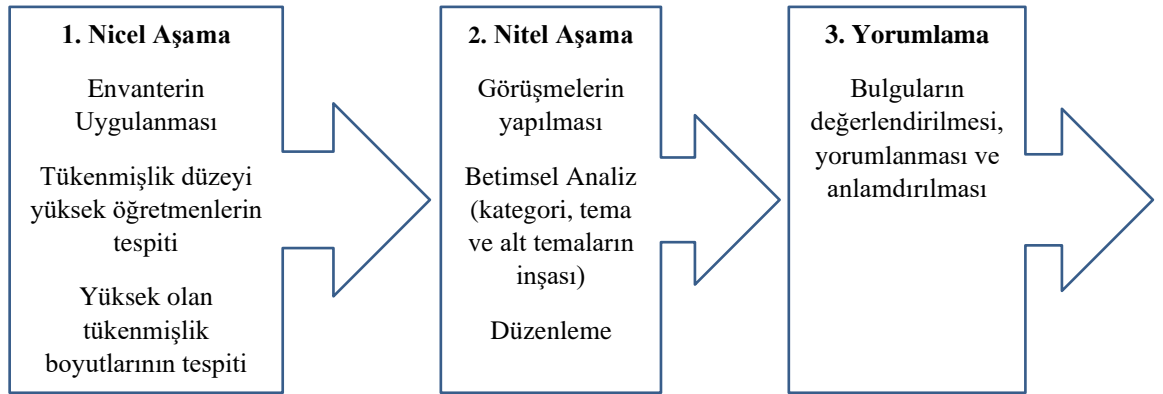
1. Araştırma; 2019-2020 eğitim öğretim yılı ile sınırlandırılmıştır.
2. Araştırmaya katılan müzik öğretmenleri; Antalya Kent Merkezinde Devlet ve Özel Okullar da görev yapan müzik öğretmenleri ile sınırlıdır.

2. BÖLÜM: YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, veri toplama araçları ve veri analiz teknikleri açıklanmıştır.

2.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada karma yöntem kullanılmıştır. Karma yöntem günümüzde birçok çalışmada tercih edilmektedir. Creswell (2017,s.2) karma yöntemi araştırmacının, araştırma problemlerini anlamak için hem nicel veriler (kapalı uçlu) hem de nitel veriler (açık uçlu) iki veri setinin birbiriyle bütünleştiği ve daha sonra bu iki veri setinin bütünleşirmek olarak tanımlamıştır. Bu yöntem araştırmacıya alanda cevabı aranan sorulara derinlemesine analiz etme olanağı sağlamaktadır. Creswell (2017,s.2) karma yöntemi sosyal ve davranış bilimleri alanında kullanılan bir araştırma yaklaşımı olarak tanımlamıştır. Ayrıca Creswell (2017,s.2) araştırmacının istatistikî eğilimleri (nicel veriler), öyküler ve kişisel deneyimlerle (nitel veriler) birleştirmesinin araştırma problemini aydınlatmada bunları yalnız başına kullanmaya kıyasla daha avantajlı olacağını belirtmiştir.

Görsel 1. Araştırmada Kullanılan Açıklayıcı Ardışık Desen Modeli

Araştırmada karma yöntem modellerinden Açıklayıcı Ardışık Desen modeline başvurulmuştur. Creswell (2017,s.6) açıklayıcı ardışık desen modelini

öncelikli olarak nicel yöntemleri kullanmak ve daha sonra nicel sonuçlara daha derinlemesine açıklama getirmek için nitel yöntemleri kullanmak şeklinde tanımlamıştır. Creswell (2017,s.38) nicel sonuçlardaki istatistiksel anlamlılık, güven aralıkları ve etki boyutlarının çalışmanın genel sonuçlarını ortaya koyduğunu ancak bu yöntemin elde edilen sonuçların nasıl oluştuğunu açıklamaya yetmediğini belirterek açıklayıcı ardışık desenin önemine vurgu yapmıştır. Dolayısıyla müzik öğretmenlerinin mesleki tükenmişlik kaynaklarını saptamak amacıyla yürütülen bu araştırmada iki aşamada veri toplanmıştır (Bkz.Görsel 1).

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Antalya İl Merkezinde görev yapan ve rastgele örnekleme yöntemi ile seçilmiş 72 müzik öğretmeni oluşturmuştur.

2.3. Veri Toplama Araçları

Çalışmada veri toplama aracı olarak, Kişisel Bilgi Formu, Maslach Tükenmişlik Envanteri ve Görüşme Formu kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Müzik öğretmenlerin; yaş, cinsiyet, eğitim durumu, medeni durum, haftalık girilen ders saati süreleri, çalışma süreleri, sınıflarında bulunan öğrenci sayıları, çalıştıkları yöneticiler ile ilgili tutumları, çalıştıkları eğitim kurumunu sevip sevmedikleri ile ilgili sorular sorulması planlanmaktadır.

Maslack Tükenmişlik Ölçeği: Özgün formu Maslack ve Jackson (1981) tarafından geliştirilen Mesleki Tükenmişlik Envanteri (MBI-Educators Survey) 22 maddeden oluşmakta ve tükenmişliği üç boyutta ele almaktadır. Birinci alt boyut *Duygusal Tükenme* (DT) dokuz maddeden, ikinci alt boyut *Duyarsızlaşma* (DY) beş maddeden, üçüncü alt boyut *Kişisel Başarı* (KB) ise sekiz maddeden oluşmaktadır. Her maddenin puanlaması sıfır ve altı arasında değişmektedir. Envanterin Türkçe uyarlaması Ergin (1992) tarafından yapılmıştır. Araştırmada envanterin her bir alt boyutuna ilişkin güvenirlik katsayıları şu şekildedir: DT ($\alpha = .87$), DY ($\alpha = .63$), KB ($\alpha = .74$) olarak belirlenmiştir. Envanterde ilk iki boyut olumlu, KB boyutu ise olumsuz maddelerden oluşmaktadır. Envanterin değerlendirilmesinde olumsuz maddeler ters yönde puanlanmıştır. Keza, ilk iki alt boyuttan alınan yüksek puan ve

KB alt boyutundan alınan düşük puan tükenmişliği göstermektedir (Cemaloğlu ve Şahin, 2007). Ölçeğin her bir alt boyutunun değerlendirilmesinde aşağıdaki puan aralıkları ölçüt olarak kullanılmıştır:

- DT: 18 ve üzeri yüksek; 12-17 orta, 0-11 düşük,
- DY: 10 ve üzeri yüksek; 6- 9 orta; 0- 5 düşük,
- KB: 0- 21 yüksek; 22- 25 orta; 26 ve üzeri düşük (İnci ve Burak, 2017: 457).

Görüşme Formu: Yarı yapılandırılmış görüşme formu ilk aşamada dört soru içerecek şekilde tasarlanmıştır. Bu sorular ilgili alanyazın taraması ve araştırmacının alan deneyimine bağlı gözlemlerinin birleşimi ile araştırmacı tarafından oluşturulmuştur. İki alan uzmanının görüşleri sonucunda görüşme formundaki dört soruda bazı değişiklikler yapılmıştır. Karma yöntemin ilk aşaması olan nicel veri toplama aşamasından elde edilen bazı veriler görüşme formuna bir soru daha eklenmesini gerektirmiştir. Maslach Tükenmişlik Envanterinin ilk iki boyutundan yüksek puan alan, böylelikle tükenmişlik düzeyi yüksek çıkan bazı öğretmenlerin Kişisel Başarı boyutundan da yüksek puan aldıklarının görülmesi üzerine bu durumun aydınlatılmasına ilişkin görüşme formuna beşinci soru eklenmiştir. Bu durum karma yöntem araştırmalarının doğasına uygun olup, nicel boyutun nitel boyutla desteklenmesi ve böylelikle gerçeğin daha bütüncül görünmesini sağlaması bakımından önemlidir.

2.4. Veri Analiz Teknikleri

Nicel Veri Analizi

Maslach Tükenmişlik Envanterinin alt boyutları ayrı ayrı ele alınmış, toplam bir tükenmişlik puanı elde edilmemiştir. Keza, Çam (1992) Maslach Tükenmişlik Envanteri'ndeki alt boyutların ayrı ayrı değerlendirildiğini ve tek bir toplam puanda birleştirilmemesi gerektiğini ifade etmiştir. Bu bağlamda, her bir alt boyuttan alınan puanlar kendi içinde birer bulgu olarak görülmüştür. Envanterin alt boyutlarının herhangi birinden tükenmişlik göstergesi olarak kabul edilen puanı alan öğretmen nitel aşamada görüşüne başvurulması gereken öğretmenler listesine eklenmiştir.

Nitel Veri Analizi

Araştırmada görüşmelerden elde edilen verilerin analizinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Betimsel analizi Yıldırım ve Şimşek (2003), çeşitli veri toplama teknikleri ile elde edilmiş verilerin daha önceden belirlenmiş temalara göre özetlenmesi yorumlanmasını içeren nitel analiz türü olarak açıklamışlardır. Betimsel analizin dört aşamadan oluştuğunu belirtmişlerdir. Birinci aşamada araştırmacı veri analizi olarak bir çerçeve oluştururken, ikinci aşamada daha önce oluşturulan çerçeveye dayalı olarak veriler okunmakta ve yorumlanmaktadır. Yıldırım ve Şimşek (2003), ikinci aşamada verilerin anlamlı ve mantıklı bir biçimde bir araya getirilmesinin önemini ifade etmiştir. Üçüncü aşamada, araştırmacı düzenlemiş olduğu verileri tanımlamaktadır. Dördüncü aşamada ise; tanımlanmış bulunan bulgular açıklanır, ilişkilendirilmekte ve anlamlandırılmaktadır. Araştırmacı yapılan yorumları güçlendirmek için bulgular arasında neden sonuç ilişkilerini açıklar, ihtiyaç duyulması durumunda ise farklı olgular arasında karşılaştırma yapmaktadır. Araştırmada, betimsel analizde kullanılan kategori ve temalar yurt içi ve yurt dışında yürütülmüş araştırma bulgularından ve konuyla ilgili teorik çerçeveden yararlanılarak araştırmacı tarafından oluşturulmuş ve araştırmanın alt problemlerinin kurgulanmasında da rol oynamıştır. Bu bağlamda araştırma kapsamında tükenmişlik kaynakları çalışma ortamı, mesleki yeterlik inancı, okul dışı ortam ve diğer etkenler olmak üzere dört ana kategoride ele alınmıştır.

3. BÖLÜM: BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın alt problemlerine dayalı olarak toplanan nicel ve nitel bulgular alt problemler halinde sırayla sunulmuştur.

3.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular (Nicel Bulgular)

Araştırmanın birinci alt problemi “Antalya İl Merkezinde görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleki tükenmişlik düzeyleri hangi boyutlarda daha yüksektir?” şeklindeydi. Maslach Tükenmişlik Envanterini dolduran 72 müzik öğretmenin envanterden aldıkları puanlar Tablo 1.’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Maslach Tükenmişlik Envanteri’nden Alınan Puanlara İlişkin Frekans Tablosu

Maslach Tükenmişlik Envanteri Alt Boyutları	N	f			%
		Düşük	Orta	Yüksek	Tükenmişliği Yüksek Öğretmen Oranı
DT	72	24	27	8	11
DY		30	26	3	4
KB		2	0	70	97
DT+DY		17	15	12	17
DT+KB		1	2	12	17
DY+KB		3	1	3	4
DT+DY+KB		1	0	12	17

Boyutlar tekil düşünülerek bakıldığında Tablo 1.’de DT boyutundan yüksek puan alan 8 (%11, N=72), DY boyutundan yüksek puan alan 3 (%4, N=72) ve KB boyutundan yüksek puan alan 70 (%97, N=72) öğretmen olduğu görülmektedir. Bu bulgular ışığında çalışma kapsamındaki öğretmenlerin boyutlar tekil düşünüldüğünde en fazla DT boyutunda ve en az KB boyutunda tükenmişlik yaşadıkları söylenebilir. Bu bulgu araştırma kapsamındaki öğretmenlerin kendilerini ağırlıklı olarak başarılı bulduğu anlamına da gelmektedir.

Bunun yanı sıra aynı anda farklı boyutlarda yüksek puan alan öğretmenler olduğu da anlaşılmıştır. Araştırma grubundaki 12 (%17, N=72) öğretmenin hem DT

hem de DY boyutunda tükenmişlik yaşadığı görülmektedir. Ayrıca yine 12 (% 17, N=72) öğretmenin hem DT hem de KB boyutunda yüksek puan aldığı görülmektedir. Bu bulgu, bu öğretmenlerin DT boyutunda tükenmişlik göstermelerine rağmen kendilerini başarılı gördüklerini göstermektedir. Ayrıca 3 (% 4, N=72) öğretmen hem DY hem de KB boyutunda yüksek puan almıştır. Bu durum o öğretmenlerin DY boyutundaki tükenmişlik hislerine rağmen kendilerini başarılı bulduklarına işaret etmektedir. Envanterdeki boyutların tümünden yüksek puan alan ise 12 (% 17, N=72) öğretmen bulunmaktadır. Bu öğretmenlerin DT ve DY boyutlarındaki yüksek tükenmişliklerine rağmen kendilerini başarılı buldukları anlaşılmaktadır.

Araştırma kapsamında ilk iki boyutun herhangi birinden (DT/DY) yüksek puan alan toplam 11 ve her ikisinden de (DT+DY) yüksek puan alan toplam 12 öğretmen olduğu görülmüştür. Ayrıca 2 öğretmenin sadece KB boyutundan düşük puan aldığı yani kendisini kişisel başarı bakımından yetersiz bulduğu anlaşılmıştır. Araştırmanın ikinci aşaması olan nitel aşamada tükenmişlik düzeyi yüksek kabul edilen bu 25 öğretmenle yüz yüze görüşme yapılmıştır. Bu 25 öğretmenden sadece birinin özel okulda görev yaptığı görülmüştür.

3.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi “Antalya İl Merkezinde görev yapan müzik öğretmenlerinin çalışma ortamları ile ilgili tükenmişlik kaynakları nelerdir?” şeklindeydi. Yapılan görüşmeler sonunda çalışma ortamı kategorisinin altında iki ana tema altında toplanabilecek kaynak tespit edilmiştir. Bunlar; insan kaynaklı ve materyal kaynaklı sorunlar olarak belirlemiştir. İnsan kaynaklı sorunlar ise yönetici, öğrenci, veli ve diğer branş öğretmenlerinden kaynaklanan sorunlar şeklinde alt temalardan oluşmaktadır. Fiziksel sorunlar ise ders araç gereci, sınıf mevcudu ve derslik kaynaklı sıkıntılar olarak alt temalara dönüştürülmüştür.

3.2.1. İnsan Kaynaklı Nedenler

Yönetici Kaynaklı Sorunlar

Buna göre öğretmenlerin insan kaynaklı sorunlar kategorisinde öncelikli olarak işaret ettikleri tükenmişlik kaynağı yöneticilerdir. Görüşüne başvuru alan öğretmenlerden 15'inin ağırlıklı olarak okul yönetiminden kaynaklı sorunları dile getirdiği gözlenmiştir. Alanyazında yöneticilerden kaynaklanan sorunlara değinen

araştırmalardan birinde Talşık (2016) okul yöneticilerinin müzik öğretmenlerine tutum ve davramışlarının müzik ğretmenlerinde tükenmişliği arttıran sebeplerin başında geldiğine temas etmişti. Yine Girgin (2010) yöneticilerin sorumluluk sahasına işaret etmiş ve bunun tükenmişlik kaynaklarının başında yer aldığını belirtmiştir. Bu bağlamda, eldeki araştırmada da öğretmenlerin görüşleri alanyazına paralel bulgular olarak gözükmektedir. Kimi ğretmen görüşleri bu durumu net Şekilde yansıtılmaktadır:

...Mesleki tükenmişliğimin, mesleki ortamımla doğrudan bir ilişkisi var. Özellikle ğrencilerin, veliler tarafından yetersiz bytlş, aynı Şekil de okulumuzda ki okul kültürü, yöneticiler hepsi bir etken.....Yönetici anlamında en basitinden bir gün; özel bir gün için görev aldığımız da, tebrik edilmemek (ğretmen I).

Bu noktada yöneticilerin olumlu pekiştireç olan takdir, tebrik gibi mekanizmaları işletmemesinin bir tükenmişlik kaynağı olabileceği görülmektedir. Alan yazında yöneticilerden kaynaklı sorunlara değinen araştırmalardan birinde Otacıoğlu (2008) takdir görememenin müzik ğretmenlerinin mesleki tükenmişliğini arttıran en önemli sebeplerin arasında geldiğine temas etmiştir. Bir başka ğretmen ise sanat alanındaki öğretmenlerin daha duygusal yapıda insanlar olduğunu belirterek, tükenmişliğin bu yönde bir tavır görememekten kaynaklı olduğunu belirtmiştir. Eldeki bilgiler alanyazına paralel bulgular olarak gözükmektedir. Bazı ğretmen görüşleri bu durumu yansıtılmaktadır:

...Ama yöneticilerin öğretmenler üzerinde özellikle bizim gibi müzik, resim, sanat gibi alanında adamlar biraz daha duygusaldır. Biz yle çok realist işte, materyalist Şeylere hareketlere biraz kapalıyız. Biraz daha duygusal yönümüz fazla. O yüzden yöneticilerin bu tavrı biraz bizi kesiyor aslında. Bence ilk önemli neden okul yöneticileri. ....Onların tutum ve davranışı diyebilirim. Bizleri en ufak bir takdir bile etmeyişleri (ğretmen-9).

...Onun dışında yapılan sosyal etkinlikler sonrasında takdir grmeyişlerimiz (ğretmen-15).

Yapılan yüz yüze görüşmelerde kimi müzik öğretmeni okul yöneticilerinden takdir görmediklerini belirtmiştir. Takdir görmeden çalışan müzik öğretmenlerinin iş motivasyonunun ve okulun eğitim öğretim faaliyetlerinin olumsuz etkilendiği görülmektedir.

Birçok öğretmen okul içinde insan kaynaklı sorunlarda öğrenci ve veli gibi odakları işaret etse de etki gücü bakımından yöneticilerin tükenmişlik noktasındaki rolünü öne almış görünmektedir. Yöneticilerin müzik öğretmenlerini önemsememesinin tükenmişliği arttıran en önemli sebepler arasında olduğu görülmektedir. Alanyazında yönetici kaynaklı sorunlara değinen araştırmaların birinde Talşık (2016), yöneticilerin tutum ve davranışlarının tükenmişliği arttıran en önemli sebeplerin arasında geldiğine temas etmiştir. Bazı öğretmen görüşleri bu paraleldedir:

...Yöneticilerden sonra yüzde on oranında da öğrenci odaklı bir tükenmişlik ya da yorgunluk yaratılabiliyor. Yani öğrenci falan az ama yönetici fazla.....Okul içerisinde yönetici, öğrenci ve veli (Öğretmen-7).

...Karşıdan ve okul yöneticileri ve velilerden aldığım dönütler sonucunda ben de daha ilgisiz oldum. Motivasyonumu kaybettim diyebilirim. (D.G,45)

...Açıkçası işleri düştüğünde en iyi biziz, normal zaman da da bir işe yaramayız. Sebep bu (Öğretmen-14).

Görüldüğü gibi okul yöneticilerinin müzik öğretmenlerini önemsememesi müzik öğretmenlerinin mesleki tükenmişliği üzerinde arttırabilmekte ve olumsuz etkiler yaratabilmektedir.

Müzik öğretmenlerinin tükenmişliğini etkileyen önemli kaynaklardan biri de okul yöneticilerinin müzik öğretmenlerinin mesleğine bakış açıları ve duydukları saygı noktasındadır. Alanyazında yönetici kaynaklı sorunlara değinen araştırmaların birinde Korkmaz (2004), tükenmişliği arttıran en önemli sebepler arasında okul yöneticilerinin personeline olan saygısı ve çalışanın mesleğine verdiği değeri işaret etmiştir. Eldeki bulgular alanyazına paralel gözükmektedir. Bazı öğretmen görüşleri bu durumu yansıtmaktadır:

...En önemli sorun yöneticiler ve müzik dersine bakış açıları. Değersiz yani. Onlar için müzik dersi en önemsiz ders (Öğretmen-15).

...Yani şöyle söyleyebilirim; müzik dersinin gereksiz görülmesi veliler tarafından, çoğu idareci tarafından (Öğretmen-1).

...Yöneticilerin müzik öğretmenine ve müzik dersine bakış açısı. Bunlar. En çok bunlar rahatsız ediyor. Zaten müzik dersini ders olarak görmüyorlar (Öğretmen-5).

Yapılan görüşmelerde okul idarecilerinin müzik öğretmenlerine ve müzik dersine ilişkin olumsuz tutumlarının müzik öğretmenlerinin mesleki tükenmişliklerini arttıran nedenler arasında olduğu anlaşılmaktadır.

Öğrenci Kaynaklı Sorunlar

Öğretmenlerin insan kaynaklı sorunlar kategorisinde işaret ettikleri ikinci önemli tükenmişlik kaynağını öğrenci nedenli sorunlar oluşturmaktadır. Görüşüne başvuru alan öğretmenlerden 15'inin öğrenci kaynaklı sorunları dile getirdiği gözlenmiştir. Talşık (2016) öğrencilerin derse ilişkin tutum ve davranışlarının müzik öğretmenlerinde tükenmişliği arttıran sebepler arasında geldiğini belirtmişti. Yine Girgin (2010), öğrencilerin derse ilişkin tutum ve davranışlarından kaynaklı sorunların müzik öğretmenlerinde oluşabilecek tükenmişlik kaynakları içinde önemli bir paya sahip olduğunu belirtmiştir. Bu bağlamda, eldeki araştırmada da öğretmenlerin görüşleri alanyazına paralel bulgular olarak gözükmektedir. Kimi öğretmen görüşleri bu durumu şöyle yansıtmaktadır:

...Şimdi yani tükenmişlik anlamında dediğim gibi öğrenciler ile ilgili (Öğretmen-11).

...Öğrenciler en başta. Öğrencilerimin durumu (Öğretmen-5).

Müzik öğretmenlerinin öğrenci kaynaklı tükenmişliklerinin aynı zamanda aile ve sosyal çevrelerini de olumsuz etkilediği öğretmen görüşlerinde göze çarpmaktadır. Avşaroğlu ve diğ. (2005), öğrencilerin neden olduğu tükenmişliğin

kişiyi, ailesini ve yakın çevresini etkileyebileceğini belirtmiştir. Buna paralel kimi öğretmen görüşleri bu durumu net şekilde yansıtmaktadır:

...İşte eşinle çocuğunla muhabbet ya da ne bileyim işte bir mutlu akşam geçireceğine ertesin gün işte falanca sınıfta falanca sıkıntılı öğrenci onu ne yapabilirim tedirginliğiyle bir akşam yaşadığımız oluyor bazen (Öğretmen-4).

...Genellikle gergin oluyorum ve maalesef aileme ve çevreme yansıyor (Öğretmen-4).

...Öğrencilerin yarattığı gerginlik, sıkıntı, stres, bu gibi durumları biz evimize ailemize, çoluğumuza, çocuğumuza yansıtıyoruz (Öğretmen-14).

Bu bağlamda müzik öğretmenlerinin öğrenci nedenli yaşadığı tükenmişlik durumunun ailesi ve sosyal çevresinde ona karşı olumsuz bir tutum geliştirebileceği ve çevresinin de tükenmişlik durumundan olumsuz etkilenme riski taşıdığı gözlenmiştir.

Müzik öğretmenlerinin tükenmişliklerini etkileyen en önemli nedenler arasında öğrencilerin derse ilişkin algı ve tutumları gelmektedir. Aydın (2004), öğrencilerin derse ilişkin tutum ve ilgilerinin öğretmenlerin tükenmişlik düzeyini etkileyen önemli bir etken olduğunu işaret etmiştir. Bu bağlamda, eldeki araştırmada da öğretmenlerin görüşleri alanyazına paralel bulgular göstermektedir. Kimi öğretmen görüşleri bu durumu net şekilde yansıtmaktadır:

...Hem idare hem öğretmenler ve öğrenciler tarafından değer verilmediğini daha doğrusu önemsenmediğini hissettim (Öğretmen-3).

...İstek yok öğrencilerde müziğe karşı. Hepsi matematik, fen bilgisi derdinde (Öğretmen-5).

...Müzik öğretmenlerine kıymet vermiyor. Öğrencilerimiz de aynı şekilde, velilerimiz de aynı şekilde (Öğretmen-9).

Öğrencilerin müzik dersi ile ilgili olumsuz ilgi ve tutumlarının müzik öğretmenlerinin mesleki tükenmişliklerini etkileyen önemli bir faktör olduğu anlaşılmaktadır. Müzik öğretmenin derse olan ilgisini bu durumun olumsuz etkilediği görülmüştür.

Veli Kaynaklı Sorunlar

Öğretmenlerin insan kaynaklı sorunlar kategorisinde işaret ettikleri bir başka tükenmişlik kaynağını da veli kaynaklı sorunlar oluşturmaktadır. Görüşüne başvurulmuş öğretmenlerden 15'inin ağırlıklı olarak veli kaynaklı sorunları dile getirdiği gözlenmiştir. Bu durum öğretmenlerin görüşlerinde şu şekilde gözlenebilmektedir:

..Karşıdan ve okul yöneticileri ve velilerden aldığım dönütler sonucunda ben de daha ilgisiz oldum. Motivasyonumu kaybettim diyebilirim (Öğretmen-3).

...Benim en çok sıkıntı yaşadığım olay çocukların velileriyle oluyor (Öğretmen-4).

..Velinin bize çocukların müzik öğretmeni değil de onların bakıcısı, eğlendiricisi veya hesap soracak bir insan olarak görmesi (Öğretmen-8).

Yapılan görüşmelerde müzik öğretmenlerinin yönetici etkeninden sonra mesleki tükenmişliklerini etkileyen en güçlü nedenin veli kaynaklı sorunlar olduğu göze çarpmaktadır. Velinin müzik öğretmeninde olumsuz etkiler üreten müdahale, yorum ve tutumlarının mesleki tükenmişliği arttıran ikincil önemli neden olarak karşımıza çıktığı görülmektedir.

Velilerin derse olan ilgi ve tutumları, eğitimcinin alanına ve mesleğine saygı duyup duymamaları öğretmenlerin mesleki tükenmişliğinde etkili kaynaklar arasındadır. Örneğin; Çolakoğlu (2014), velilerin olumsuz tutum ve görüşlerinin müzik öğretmenlerinin tükenmişliğini arttıran ve olumsuz etkileyen önemli bir etken olduğunu vurgulamıştır. Bu bağlamda, eldeki araştırmada da öğretmenlerin görüşleri alanyazına paraleldir. Kimi öğretmen görüşleri bu durumu şu şekilde yansıtmaktadır:

...Yani şöyle söyleyebilirim; müzik dersinin gereksiz görülmesi veliler tarafından, çoğu idareci tarafından (Öğretmen I).

...Branşımız hak ettiği yerde değil, gerekli ilgili değeri görmüyor, hem öğrenciler hem veliler hem idare tarafından (Öğretmen III).

...Herkes gardını almış durumda ve öğretmenler ve veliler arasında sanki bir güç savaşı varmış gibi. Veliler ile ciddi sıkıntılar var (Öğretmen-12).

Yapılan görüşmelerde müzik öğretmenlerine veliler tarafından saygı duyulmamasının ve alanlarının küçümsenmesinin müzik öğretmenlerinde mesleki tükenmişliği arttırdığı görülmüştür. Bu olumsuz tutum ve davranışların müzik öğretmenlerini olumsuz etkilediği ve verdikleri eğitime de olumsuz yansıdığı anlaşılmaktadır.

Diğer Branş Öğretmenleri Kaynaklı Sorunlar

Öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerini arttıran insan kaynaklı sorunlar kategorisinde diğer branş öğretmenlerinin tutum ve davranışları da yer almaktadır. Görüşüne başvurulmuş öğretmenlerden 15'inin tükenmişliklerine neden olan sorunlar arasında diğer branş öğretmenlerinden kaynaklanan sorunları dile getirdiği gözlenmiştir. Bazı öğretmenlerin görüşleri bu durumu şu şekilde yansıtmaktadır:

...Ne işte okul idaresi, diğer branşta ki diğer öğretmenler bizleri önemsemiyor. Ne de çocuklar zaten LGS sınavı ben ortaokul da çalışıyorum (Öğretmen-3).

...Diğer öğretmenlerin müzik dersine bakış açıları diyebilirim. Bizleri öğretmen olarak bile maalesef görmüyorlar (Öğretmen-7).

...Okuldaki öğretmenlerin bu dersi diğer derslerden önemsiz kılıp, bu derste gerçekten önemli zannettikleri dersleri çalışmalarını istemeleri, dayatmaları daha doğrusu (Öğretmen-15).

Görev yaptıkları okuldaki diğer branş öğretmenlerinin müzik dersini ve müzik öğretmenlerini önemsememeleri ve saygı duymamaları tükenmişlik boyutunu etkileyen bir başka kaynak olarak karşımıza çıkmıştır.

3.2.2.Eğitim Materyali Odaklı Sorunlar

Araç- Gereç Kaynaklı Sorunlar

Öğretmenlerin fiziksel kaynaklı sorunlar kategorisinde öncelikli olarak işaret ettikleri tükenmişlik kaynağı müzik dersi materyallerindeki sıkıntılardır. Görüşüne başvurulmuş öğretmenlerin materyal eksikliği kaynaklı sorunları dile getirdiği gözlenmiştir. Alanyazında müzik materyalinin olmayışından kaynaklanan sorunlara değinen araştırmalarda (Talşık, 2016; Çokakoğlu, 2014; Korkmaz, 2004) müzik sınıfları ve materyal sıkıntılarının müzik öğretmenlerinde tükenmişliği arttıran sebeplerin başında geldiğine temas edilmiştir. Korkmaz (2004) müzik sınıfları ve materyallerin müzik öğretmenleri için önemine işaret etmiş ve bunun tükenmişlik kaynakları arasında önemine değinmiştir. Bu bağlamda, eldeki araştırmada da öğretmenlerin görüşleri alanyazına paralel bulgular göstermektedir. Bazı öğretmenlerin görüşleri bu durumu ortaya koymaktadır:

...Mesela sınıflarımızda yeteri kadar araç gereç materyal yok (Öğretmen-1).

...Okullar da malzemelerimiz çok eksik. Yok yani (Öğretmen-2).

...Gerekli çalgıların okullarda bulunmaması (Öğretmen-9).

Öğrenci ve müzik öğretmenlerinin kullanacağı materyal eksikliğinin müzik öğretmenlerinin tükenmişliklerinde önemli bir rolü olduğu saptanmıştır.

Derslik Kaynaklı Sorunlar

Öğretmenlerin fiziksel kaynaklı sorunlar kategorisinde ikinci olarak işaret ettikleri tükenmişlik kaynağı ise özel müzik dersliklerinin olmayışdır. Alanyazında müzik sınıfları ve materyal eksikliğinin müzik öğretmenlerinde tükenmişliği arttıran sebeplerin başında geldiği belirtilmiştir (Talşık, 2016; Çokakoğlu, 2014; Korkmaz, 2004). Korkmaz (2004), müzik sınıflarının müzik öğretmenleri için önemine işaret

etmiş ve bunun tükenmişlik kaynakları arasındaki önemine değinmiştir. Bu bağlamda, eldeki araştırmada da öğretmenlerin görüşleri alanyazına paralel bulgular olarak gözükmektedir. Kimi öğretmen görüşleri bu durumu net şekilde yansıtmaktadır:

...Müzik sınıflarının olmaması, gerekli çalgıların okullarda bulunmaması (Öğretmen-3).

...İşte bir izolasyonlu, ses izolasyonlu bir sınıfımızın olmaması (Öğretmen-4).

...Maddi kaynaklar, müzik sınıfı ve materyal olmayışı diyebilirim (Öğretmen-5).

Yapılan görüşmeler sonucunda müzik öğretmenlerinin fiziksel kaynaklı tükenmişlik nedenlerinden birinin de özel bir müzik dersliğinin eksikliği olduğu anlaşılmıştır.

Sınıf Mevcudu Kaynaklı Sorunlar

Öğretmenlerin fiziksel kaynaklı sorunlar kategorisinde üçüncü olarak işaret ettikleri nokta sınıflardaki kalabalık öğrenci sayısıdır. Görüşüne başvuru alan öğretmenlerden 6'sının sınıf mevcudunun kalabalık olmasından kaynaklı sorunları dile getirdiği gözlenmiştir. Girgin (2010), sınıf mevcudunun kalabalık olmasının öğretmenlerde tükenmişliği arttıran sebeplerin başında geldiğine temas etmiştir. Aydın (2004), ise öğrenci sayılarının önemine işaret etmiş ve bunun tükenmişlik kaynakları arasında önemine değinmiştir. Bu bağlamda, eldeki araştırmada da öğretmenlerin görüşleri alanyazına paralel bulgular içermektedir. Kimi öğretmen görüşleri bu durumu net şekilde yansıtmaktadır:

...Ama sınıflar genelde kırk kişi ve üstü ve o yüzden hiçbir ortam da o tarz ortamda çalışmak istemiyorum (Öğretmen-6).

...Şu an ki otuz saat derse girerek, kırkar kişilik sınıflarda ne kadar başarılı olunabilir? Muamma (Öğretmen-13).

Müzik öğretmenlerinin mesleki tükenmişlik düzeylerini etkileyen önemli fiziksel nedenler arasında sınıflardaki öğrenci sayılarının fazlalığı olduğu görülmüştür. Kalabalık sınıflarla verimli çalışma yapma güçlüğüne müzik öğretmenlerini olumsuz etkilediği saptanmıştır.

3.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi “Antalya İl Merkezinde görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleki yeterlikleri ile ilgili tükenmişlik kaynakları nelerdir?” şeklindeydi. Görüşüne başvuru alan öğretmenlerden 10’unun mesleki yeterlik kaynaklı sorunları dile getirdiği gözlenmiştir. Yapılan görüşmeler sonunda mesleki yeterlilik kategorisinin altında üç ana tema altında toplanabilecek kaynak tespit edilmiştir: öğrenim dönemindeki eksikler, mesleki gelişim eksikliği ve yıpranma kaynaklı sorunlar. Tükenmişlik kaynaklarına ilişkin her bir temaya ait öğretmen görüşleri aşağıda sunulmuştur.

Öğrenim Dönemindeki Eksikler

Öğretmenlerin mesleki yeterlik kaynaklı sorunlar kategorisinde öncelikli olarak işaret ettikleri tükenmişlik kaynağı öğrenim dönemi eksiklikler olarak görülmektedir. Görüşüne başvuru alan öğretmenlerden 10’unun öğrenim dönemlerindeki eksikliklerden kaynaklı sorunları dile getirdiği gözlenmiştir. Kimi öğretmen görüşleri bu durumu net şekilde yansıtmaktadır:

...Hani elimden geldiğince artıdan kendimi geliştirmeye çalıştım (Öğretmen-1).

...Bu eşlik derslerinin daha çok olması gerekiyor (Öğretmen-6).

...Almış olduğum eğitim ile karşılaşmış olduğum ve okutmak zorunda olduğum ders programı arasında dağlar kadar fark vardı (Öğretmen-9).

Müzik öğretmenlerinin mesleki tükenmişlik düzeylerini etkileyen önemli nedenler arasında öğrenim dönemlerinden kaynaklı eksiklikler sorunların da olduğu

görülmüştür. Kişinin yeterli bilgi ve donanıma sahip olmadan alanda çalışmasının mesleki tükenmişliği arttırdığı anlaşılmıştır.

Mesleki Gelişim Eksikliği

Müzik öğretmenlerin mesleki yeterlilik kaynaklı sorunlar kategorisinde ikinci olarak işaret ettikleri nokta mesleki gelişim eksikliği kaynaklı sorunlar olarak belirtilmiştir. Görüşüne başvurulmuş öğretmenlerden 5'inin ağırlıklı mesleki gelişim eksikliği kaynaklı sorunları dile getirdiği gözlenmiştir. Bu bağlamda öğretmenlerin görüşleri ilgi çekicidir:

...Kendimizi çok fazla geliştiremediğimizi düşünüyorum (Öğretmen-6).

...Hiçbir hizmet içi eğitim anlamında bize bir şey olmadı (Öğretmen-11).

...Ama çok yeterli olduğumu da açıkçası düşünmüyorum (Öğretmen-1).

...Eğitim yok. Desteklenmiyoruz (Öğretmen-9).

Müzik öğretmenleri ile yapılan görüşmeler sonunda, üniversiteden mezun olduktan sonra alanlarına yönelik herhangi bir hizmet içi eğitim almadıkları ve bu durumun da eğitim kaynaklı sorunlar dâhilinde tükenmişlik yarattığı saptanmıştır.

Yıpranma

Müzik öğretmenlerinin bir başka mesleki tükenmişlik kaynağı ise yıpranma nedenli sorunlar olarak belirtilmiştir. Görüşüne başvurulmuş öğretmenlerden 10'unun yıpranma kaynaklı sorunları dile getirdiği gözlenmiştir. Bu bağlamda öğretmenlerin görüşleri şu şekildedir:

...Birazcık yorgunluk da hissediyorum işin açıkçası (Öğretmen-13).

...Yılların ilerlemesiyle bir yıpranma da oluyor kişide (Öğretmen-11).

...Yıpranma ve tükenmişlik yıllar geçtikçe artıyor gibi (Öğretmen-12).

Müzik öğretmenleri ile yapılan görüşmeler sonunda, meslekte uzun yıllar görev yapmanın müzik öğretmenleri üzerinde yıpranmışlık ve mesleki tükenmişlik yarattığı saptanmıştır.

3.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi “Antalya İl Merkezinde görev yapan müzik öğretmenlerinin bireysel ve sosyal çevreleriyle ilgili tükenmişlik kaynakları nelerdir?” şeklindeydi. Buna göre öğretmenlerin bireysel ve sosyal kaynaklı sorunlar kategorisinde öncelikli olarak işaret ettikleri hususlar ekonomik, ailevi ve mesleki statü olarak öne çıkmıştır. Görüşüne başvurulmuş öğretmenlerden 13’ünün ekonomik kaynaklı sorunları dile getirdiği gözlenmiştir. Alanyazında bu soruna değinen araştırmalardan birinde Girgin (2010), ekonomik yetersizlik ve sıkıntıların müzik öğretmenlerinde tükenmişliği arttıran sebeplerin başında geldiğine temas etmişti. Korkmaz (2004), ise müzik öğretmenlerinin motivasyon kaynakları arasında maddi ödül ve maaşın önemine işaret etmiş ve bunun eksikliğinin tükenmişlik kaynakları arasındaki önemine değinmiştir.

Ekonomik Sorunlar

Görüşüne başvurulmuş öğretmenlerden 10’unun ekonomik kaynaklı sorunları dile getirdiği gözlenmiştir. Girgin (2010) ve Korkmaz (2004), öğretmenlerin ekonomik sorunlarının mesleki tükenmişliği arttırdığını belirtmişlerdir. Bu bağlamda, öğretmenlerin görüşleri alanyazına paralel bulgular olarak gözükmektedir. Kimi öğretmen görüşleri bu durumu net şekilde yansıtmaktadır:

...Çünkü hakikaten aldığımız ücret maaş olarak az (Öğretmen-7).

...Maddi sorunlar tabi ki de bizi olumsuz etkiliyor (Öğretmen-9).

Müzik öğretmenlerinin diğer branş öğretmenlerinden daha az kazanıyor olması tükenmişliği etkileyen bir bulgu olarak gözükmektedir.

Ailevi Sorunlar

Müzik öğretmenlerin bireysel ve sosyal sorunlar kategorisinde ikinci olarak işaret ettikleri tükenmişlik kaynağı ailevi sorunlar olarak belirlemiştir. Görüşüne başvurulmuş öğretmenlerden 6'sının ailevi kaynaklı sorunları dile getirdiği gözlenmiştir. Girgin (2010), ailevi sorunların öğretmenlerin mesleki tükenmişlikleri üzerindeki etkisine dikkat çekmiştir. Bu bağlamda, eldeki araştırmada da öğretmenlerin görüşleri alanyazına paralel bulgular olarak ortaya çıkmıştır. Kimi öğretmen görüşleri ailevi sorunları şu şekilde yansıtmıştır:

...Genellikle gergin oluyorum ve maalesef aileme ve çevreme yansıyor (Öğretmen-3).

...Öğrencilerimize gösterdiğimiz sabrı dışarıda ailemize gösteremiyoruz (Öğretmen-11).

...Gerginlik, sıkıntı, stres, bu gibi durumları biz evimize ailemize, çocuğumuza, çocuğumuza yansıtıyoruz (Öğretmen-14).

...Benim şuan da artık eşimden ayrıldığım için sadece kızım var (Öğretmen-8).

...Ailemle sorunlar yaşadım ve bu evliliğime mal oldu (Öğretmen-11).

Müzik öğretmenlerinin mesleki tükenmişlik düzeylerini etkileyen önemli nedenler arasında ailevi sorunların da olduğu anlaşılmıştır. Müzik öğretmenlerinin okulda yaşadığı tükenmişlik kaynaklı sorunların ailelerine yansıdığı ve bu durumun bir bumerang etkisiyle tükenmişlik yaratarak müzik öğretmenlerinin mesleğine olumsuz etki yaptığı görülmektedir.

Mesleki Değer ve Statü Kaynaklı Sorunlar

Müzik öğretmenlerin bireysel ve sosyal sorunlar kategorisinde üçüncü olarak işaret ettikleri tükenmişlik kaynağı mesleki değer ve statü kaynaklı sorunlar olarak görünmektedir. Görüşüne başvurulmuş öğretmenlerden 5'inin mesleki değer ve sosyal statü kaynaklı sorunları dile getirdiği gözlenmiştir. Küçükşüleymanoglu (2013), mesleki değer kaynaklı tükenmişlik yaşayan öğretmenlerin önemine dikkat çekmiş ve bunun öğretmenler açısından tükenmişlik kaynakları arasında önemine

değirmiştir. Bu bağlamda, eldeki araştırmada da öğretmenlerin görüşleri alanyazınla uyumludur. Kimi öğretmen görüşleri bu durumu net şekilde yansıtmaktadır:

...Son üç beş yıldır beli ki on yıldır öğretmen deyince, gereksiz bir insan konumuna bile düşüyoruz (Öğretmen-7).

...Öğretmenlik mesleği gerçekten sosyal çevremiz de hak ettiği yerde değil (Öğretmen-9).

Müzik öğretmenlerinin mesleki tükenmişlik düzeylerini etkileyen önemli nedenler arasında mesleki değer ve statü kaynaklı sorunlar olduğu görülmüştür. Müzik öğretmenlerinin sosyal çevreden değer görmediği, sosyal statü problemleri yaşadığı, bunun üzerinde yükselen tükenmişlik kaynaklı sorunların müzik öğretmenlerinin mesleğine olumsuz etkiler yaptığı görülmektedir.

3.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın beşinci alt problemi “Antalya İl Merkezinde görev yapan müzik öğretmenlerinin diğer tükenmişlik kaynakları nelerdir?” şeklindeydi. Bu alt problem ile öğretmenlerin araştırma öncesinde ön görülemeyen sorunlarının tespiti amaçlanmıştır. Buna göre öğretmenlerin bu kategori altındaki tükenmişlik kaynakları ders saati, seçmeli ders ve DYK’dan çıkışlı sorunlar şeklinde tanımlanmıştır. Görüşüne başvurulmuş öğretmenlerden 8’inin ders saati, 7’sinin seçmeli ders, 7’sinin de DYK kaynaklı sorunları dile getirdiği gözlenmiştir.

Ders Saati Kaynaklı Sorunlar

Görüşüne başvurulmuş öğretmenlerden 8’inin ders saatlerinin yetersizliğinden kaynaklı sorunları dile getirdiği gözlenmiştir. Kimi öğretmen görüşü bu durumu açıkça ortaya koymuştur:

...Ders saatlerinin azlığı, seçmeli dersler ve DYK kurslarında bizlere yer verilmemesi olarak söyleyebilirim (Öğretmen-10).

...Her sınıfın hafta da, bir saat müzik dersi olmasının çok büyük bir sıkıntısını yaşıyorum (Öğretmen-6).

Müzik öğretmenlerinin mesleki tükenmişlik düzeylerini etkileyen en önemli nedenler arasında ders saatinin azlığı öne çıkmaktadır. Bu sorunu ekonomik sıkıntılarla ilişkili şekilde değerlendirmek de mümkündür.

Seçmeli Ders Kaynaklı Sorunlar

Görüşüne başvurulmuş öğretmenlerden 10'unun seçmeli ders kaynaklı sorunları dile getirdiği gözlenmiştir. Kimi öğretmen görüşü bu durumu açıkça ortaya koymuştur:

...İkinci olarak seçmeli dersler ve DYK'lar diyebilirim. Seçmeli dersleri ve DYK'ları matematik, fen, yabancı dil gibi derslerden açmaları ve müzik derslerine yer vermemeleri (Öğretmen-9).

...Ayrıca seçmeli dersler, müzik ders saatlerinin azlığı ve DYK larda ders verilmemesi büyük sıkıntı bizim için (Öğretmen-11).

...Ortaokullarda ve liselerde müzik ders saatinin artırılması, seçmeli derslerde müzik dersinin de seçtirilmesi, DYK larda görev verilmesinin gerektiğini düşünüyorum (Öğretmen-8).

Müzik öğretmenlerinin mesleki tükenmişlik düzeylerini olumsuz etkileyen nedenler arasında okullarda müzik dersinin seçmeli ders olarak açılmaması olduğu görülmüştür. Bu durumun müzik öğretmenlerini ekonomik açıdan olumsuz etkilediği ve bir tükenmişlik kaynağına dönüştüğü görülmüştür.

DYK Kaynaklı Sorunlar

Müzik öğretmenleri bir diğer tükenmişlik kaynağı olarak DYK nedenli sorunları işaret etmişlerdir. Görüşüne başvurulmuş öğretmenlerin 7'sinin DYK kaynaklı sorunları dile getirdiği gözlenmiştir. Kimi öğretmen görüşleri bu durumu net şekilde yansıtmaktadır:

...Ayrıca seçmeli dersler, müzik ders saatlerinin azlığı ve DYK'larda ders verilmemesi büyük sıkıntı bizim için (Öğretmen-11).

...Seçmeli müzik açılmıyor. DKY'larda açılmıyor. Açmıyorlar ne hikmetse (Öğretmen-14).

...Ek ders sıkıntıları ve DYK'larda görev verilmeyişimiz diyebilirim (Öğretmen-14).

Müzik öğretmenlerinin mesleki tükenmişlik düzeylerini olumsuz etkileyen nedenler arasında okullarda müzik öğretmenlerine DYK açılmaması kaynaklı sorunlar olduğu tespit edilmiştir. Okullarda müzik öğretmenlerine DYK açılmamasının müzik öğretmenlerini maddi açıdan olumsuz etkilediği gözlemlenmektedir.

3.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın altıncı alt problemi “Antalya İl Merkezinde görev yapan müzik öğretmenleri mesleki tükenmişlik ve kişisel başarı algıları arasındaki ilişkiyi nasıl açıklamaktadır?” şeklindeydi. Bu alt problem mesleki tükenmişlik yaşamasına rağmen kimi müzik öğretmenlerinin kendilerini mesleki açıdan neden başarılı bulduklarını tespit etmeye yöneliktir.

Buna göre öğretmenlerin kişisel başarı algılarında; mesleğini sevmeye, ailevi destek, mesleki ortam, yaş faktörü, mesleki etik, yeni çalgı öğrenme, güzel sanatlarda çalışma, içsel motivasyon gibi değişkenlerin rol oynadığı görülmüştür. Görüşüne başvuru alan 25 öğretmenden 7'sinin mesleğini sevmeye, 1'inin ailevi destek, 1'inin mesleki ortam, 1'inin yaş faktörü, 1'inin mesleki etik, 1'inin yeni enstrümanlar çalma, 1'inin güzel sanatlarda çalışma, 2'sinin de içsel motivasyon kaynaklı yanıtlar verdiği gözlemlenmiştir. Tükenmişlik kaynaklarına ilişkin her bir temaya ait öğretmen görüşleri aşağıda sunulmuştur:

Mesleğini Sevmeye

Müzik öğretmenlerinin tükenmişlik yaşamalarına rağmen kendilerini başarılı bulmalarının öncelikli nedeni mesleklerini sevmeleridir. Görüşüne başvuru alan öğretmenlerden 7'si bu durumu dile getirmiştir. Kimi öğretmen görüşleri bu durumu net şekilde ortaya koymaktadır:

...Çünkü ben bu konuyu, müzik benim her şeyim. Gelişmeyi, farklı şeyler dinlemeyi seviyorum (Öğretmen-1).

...Açıkçası müzik öğretmeni olduğum için bir kere müziği çok sevmemle açıklarım (Öğretmen-8).

...Yani mesleğimize verdiğimiz önem (Öğretmen-14).

Ailevi Destek

Müzik öğretmenlerinin tükenmişlik yaşamalarına rağmen kendilerini başarılı bulmalarının bir diğer nedeni de ailelerinden aldıkları destektir. Görüşüne başvuru alan öğretmenlerden biri ağırlıklı kişisel başarı kaynağı olarak aile etkenini öne sürmüştür. Bu öğretmenin görüşleri bu durumu net şekilde yansıtmaktadır:

...Düzenli bir aile hayatım var. Bence en büyük şans eşim. Yani onunla arkadaş ve dost olmamın da verdiği şeyle bütün açılabilirim yani. Doğal olarak çokta sorun yaşamamış oluyorum (Öğretmen-2).

Mesleki Ortam

Müzik öğretmenlerinin tükenmişlik yaşamalarına rağmen kendilerini başarılı bulmalarının bir diğer nedeni de mesleki ortamlarıdır. Görüşüne başvuru alan öğretmenlerden biri ağırlıklı kişisel başarı kaynağı olarak mesleki ortamını dile getirmiştir. Bu öğretmenin görüşleri bu durumu net şekilde yansıtmaktadır:

...Gerekli ortam olduğu zaman çok iyi şeyler ürünler ortaya çıkarabileceğimi hissediyorum (Öğretmen-3).

Yaş Faktörü

Müzik öğretmenlerinin tükenmişlik yaşamalarına rağmen kendilerini başarılı bulmalarının bir diğer nedeni de yaştır. Görüşüne başvuru alan öğretmenlerden biri ağırlıklı kişisel başarı kaynağı olarak yaşını dile getirmiştir. Bu öğretmenin görüşleri durumu şu şekilde yansıtmaktadır:

...Yaş. Daha halen genç olduğumuz için biraz daha enerjik olabiliyoruz. Ama ileri de ne olur bilmiyorum. Zaten ben altmış beş yaş biliyorsun emeklilik, elli elli beş yaşında nasıl bu işi yapacağımızı kendi adıma merak ediyorum (Öğretmen-5).

Mesleki Etik

Müzik öğretmenlerinin tükenmişlik yaşamalarına rağmen kendilerini başarılı bulmalarının bir diğer nedeni de mesleki etikdir. Görüşüne başvuru alan öğretmenlerden biri ağırlıklı kişisel başarı kaynağı olarak mesleki etik inancını dile getirmiştir. Bu öğretmenin görüşleri bu durumu şu şekilde yansıtmaktadır:

...Vicdan. Hani insan vicdanlıysa; içinde birazcık vicdan varsa, bütün bu sorunlara rağmen insanın kendini psikolojisinde bozuk ve yoksun hissetmesine rağmen, insanı sevmek, insana vicdanla yaklaşmak yediğimiz iki lokma varsa onu da hak etmeyi düşünmek, her zaman aklında tutmak (Öğretmen-8).

Yeni Çalgı Öğrenme

Müzik öğretmenlerinin tükenmişlik yaşamalarına rağmen kendilerini başarılı bulmalarının bir diğer nedeni de yeni çalgı öğrenmeye açık ortamıdır. Görüşüne başvuru alan öğretmenlerden biri ağırlıklı kişisel başarı kaynağı olarak yeni çalgı öğrenebilme olanaklarını dile getirmiştir. Bu öğretmenin görüşleri bu durumu net şekilde yansıtmaktadır:

...Valla işte Polyannacılık oynuyoruz. Elimizden geleni kendi adımıza geliştirmeye çalışıyoruz. Kendimizi geliştirmeye çalışıyoruz. Çünkü eğer geliştirmesek bu sefer iyice okuldan işte çevreden uzaklaşmaya başlıyoruz. Ben kendi adıma söylüyorum. Yeni çalgılar öğrenmeye çalışıyorum (Öğretmen 11).

Güzel Sanatlar Lisesinde Çalışmak

Müzik öğretmenlerinin tükenmişlik yaşamalarına rağmen kendilerini başarılı bulmalarının bir diğer nedeni de mesleki müzik eğitimi veren bir kurum olan Güzel Sanatlar Lisesinde çalışmalarınıdır. Görüşüne başvuru alan öğretmenlerden biri ağırlıklı

kişisel başarı kaynağı olarak Güzel Sanatlar Lisesinde çalışmanın getirdiği avantajı dile getirmiştir. Bu öğretmenin görüşleri bu durumu net şekilde yansıtmaktadır:

...Bunun konuyla alakası sanki bir parça ATSO da çalışıyor olmak, burada gitar öğrencileri ile birebir çalışıp, onların bir yerlere gelebildiğini ya da çalabildiğini görmek o anlamda beni bir parça doyuruyor diyebilirim (Öğretmen-12).

İçsel Motivasyon Kaynaklı Algılar

Müzik öğretmenlerinin tükenmişlik yaşamalarına rağmen kendilerini başarılı bulmalarının bir diğer nedeni de mesleki motivasyonlarıdır. Görüşüne başvuru alan öğretmenlerden ikisi ağırlıklı kişisel başarı kaynağı olarak motivasyonlarını dile getirmiştir. Bu öğretmenlerin görüşleri durumu net şekilde yansıtmaktadır:

...Yani işte öğrencime örnek olabilmek. Oğluma örnek olabilmek. Ya da işte babam ya da annem oğlum bir şey yapmaya çalışıyor demesi. Öğretmen olabilmek. Tamamen motivasyonla ilgili (Öğretmen-13).

Güçlü bir insanım. Meraklıyım ve zamana ayak uydurmaya çalıştığım için herhalde. Sürekli zamanı takip etmeye çalıştığım için (Öğretmen-15).

4.BÖLÜM: SONUÇLAR, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde önceki bölümde üzerinde durulan bulgulara dayalı olarak ulaşılan sonuçlara, sonuçlarla ilgili tartışmalara ve önerilere yer verilmiştir.

4.1. Sonuçlar

İlk alt problemden elde edilen nicel verilerin altında ne yattığını anlamak için tükenmişlik gösteren 25 öğretmenle yapılan yüz yüze görüşmeler neticisinde elde edilen nitel veriler kategori ve alt temalar halinde Tablo 2.'de özetlenmiştir.

Tablo 2. Müzik Öğretmenlerinin Tükenmişlik Kaynaklarına İlişkin Kategori ve Temalar

Kategori	Çalışma Ortamı		Mesleki Yeterlik	Bireysel ve Sosyal	Diğer
Temalar	İnsan Kaynaklı	Eğitim Materyali Odaklı Sorunlar	<ul style="list-style-type: none"> • Öğrenim dönemindeki eksikler • Mesleki gelişim eksikliği • Yıpranma	<ul style="list-style-type: none"> • Ekonomik Sorunlar • Ailevi • Mesleki Değer ve Statü	<ul style="list-style-type: none"> •DYK •Seçmeli Ders •Ders Saatleri
	<ul style="list-style-type: none"> • Yönetici • Veli • Öğrenci • Diğer Branş Öğretmenleri	<ul style="list-style-type: none"> • Araç-gereç • Sınıf Mevcudu • Derslik			

Araştırma sonunda elde edilen bulgular incelendiğinde varılan başlıca sonuçlar şunlardır:

1. Araştırmaya katılan öğretmenlerden elde edilen nicel bulgular ışığında, tekil boyut ele alındığında, DT boyutundan yüksek puan alan 8 (%11, N=72) öğretmenin olduğu, DY boyutundan yüksek puan alan 3 (%4, N=72) öğretmenin olduğu, KB boyutundan yüksek puan alan 70 (%97, N=72) öğretmen olduğu görülmektedir. Bu bulgular ışığında çalışma kapsamındaki öğretmenlerin boyutlar tekil düşünüldüğünde en fazla DT boyutunda ve en az KB boyutunda tükenmişlik yaşadıkları ortaya çıkmıştır. Bu bulgular ışığında araştırma kapsamındaki öğretmenlerin kendilerini ağırlıklı olarak başarılı bulduğu da ortaya çıkmıştır.

2. Araştırmaya katılan öğretmenlerden elde edilen nicel bulgular ışığında, aynı anda farklı boyutlarda yüksek puan alan öğretmenler olduğu da anlaşılmıştır. Araştırma grubundaki 12 (%17, N=72) öğretmenin hem DT hem de DY boyutunda tükenmişlik yaşadığı görülmektedir. Ayrıca yine 12 (% 17, N=72) öğretmenin hem DT hem de KB boyutunda yüksek puan aldığı anlaşılmıştır. Bu bulgu, bu öğretmenlerin DT boyutunda tükenmişlik göstermelerine rağmen kendilerini başarılı gördüklerini göstermektedir. Ayrıca 3 (% 4, N=72) öğretmen hem DY hem de KB boyutunda yüksek puan almıştır. Bu durum o öğretmenlerin DY boyutundaki tükenmişlik hislerine rağmen kendilerini başarılı bulduklarına işaret etmiştir. Envanterdeki boyutların tümünden yüksek puan alan ise 12 (%17, N=72) öğretmen bulunmaktadır. Bu öğretmenlerin DT ve DY boyutlarındaki yüksek tükenmişliklerine rağmen kendilerini başarılı buldukları anlaşılmıştır.
3. Araştırma katılan öğretmenlerden elde edilen nicel bulgular ışığında, ilk iki boyutun herhangi birinden (DT/DY) yüksek puan alan toplam 11 öğretmen olduğu ve her ikisinden de (DT+DY) yüksek puan alan toplam 12 öğretmen olduğu anlaşılmıştır. Ayrıca 2 öğretmenin sadece KB boyutundan düşük puan aldığı yani kendisini kişisel başarı bakımından yetersiz bulduğu anlaşılmıştır.
4. Araştırmaya katılan öğretmenlerden elde edilen nicel verilerin altında ne yattığını anlamak için, tükenmişlik gösteren 25 öğretmenle yapılan yüz yüze görüşmeler neticisinde elde edilen nitel veriler kategori ve alt temalar halinde belirtilmiştir. Yapılan görüşmeler sonunda çalışma ortamı kategorisinin altında iki ana tema altında toplanabilecek kaynak tespit edilmiştir. Bunlar; insan kaynaklı ve materyal kaynaklı sorunlar olarak belirlenmiştir. İnsan kaynaklı sorunlar ise yönetici, öğrenci, veli ve diğer branş öğretmenlerinden kaynaklanan sorunlar şeklinde alt temalardan oluşmaktadır. Fiziksel sorunlar ise ders araç gereci, sınıf mevcudu ve derslik kaynaklı sıkıntılar olarak alt temalara dönüştürülmüştür.

5. İnsan kaynaklı tükenmişlik yaşayan ve görüşüne başvuru alan öğretmenlerden 15'inin ağırlıklı olarak okul yönetiminden kaynaklı sorunları dile getirdiği gözlenmiştir. Bu noktada yöneticilerin olumlu pekiştirici olan takdir, tebrik gibi mekanizmaları işletmemesinin bir tükenmişlik kaynağı olabileceği saptanmıştır. Ayrıca bir başka öğretmenin ise sanat alanındaki öğretmenlerin daha duygusal yapıda insanlar olduğunu belirterek, tükenmişliğin bu yönde bir tavır görememekten kaynaklı olduğu anlaşılmıştır. İş ortamında yöneticilerden takdir görmeden çalışan müzik öğretmenlerinin iş motivasyonunu ve okulun eğitim öğretim faaliyetlerini olumsuz etkilediği görülmüştür. Yöneticilerin müzik öğretmenlerini önemsememesinin tükenmişliği arttıran sebepler arasında olduğu saptanmıştır.
6. Takdir ve güdüme gibi olumlu pekiştiricileri müzik öğretmenlerinden esirgeyen okul yöneticilerinin ayrıca müzik öğretmenlerine ve müzik dersine ilişkin olumsuz tutumlarıyla müzik öğretmenlerinin mesleki tükenmişliklerini arttırdığı da anlaşılmaktadır.
7. Öğretmenlerin insan kaynaklı sorunlar kategorisinde işaret ettikleri bir başka tükenmişlik kaynağı da öğrenci kaynaklı sorunlardır. Görüşüne başvuru alan öğretmenlerden 15'inin öğrenci kaynaklı sorunları dile getirdiği gözlenmiştir.
8. Öğrencilerin müzik dersi ile ilgili olumsuz ilgi ve tutumlarının müzik öğretmenlerinin mesleki tükenmişliklerini etkileyen önemli bir faktör olduğu anlaşılmaktadır. Bu durumun müzik öğretmenin derse olan ilgisini azaltarak önemli bir tükenmişlik kaynağına dönüştüğü gözlenmiştir.
9. Müzik öğretmenlerinin öğrenci nedenli sorunlarının aile ve sosyal çevrelerini de olumsuz etkilediği belirtilmiştir.
10. Öğretmenlerin insan kaynaklı sorunlar kategorisinde işaret ettikleri bir başka tükenmişlik kaynağı da veli kaynaklı sorunlardır. Velinin müzik öğretmenine karşı olumsuz tutumunun mesleki tükenmişliği arttıran ikincil en önemli kaynak olduğu saptanmıştır. Velilerin derse olan ilgi ve tutumları, eğitimcinin alanına ve mesleğine saygı duymamaları, hatta

işlerine karışmaları öğretmenlerin mesleki tükenmişliğinde önemli rol oynamaktadır.

11. Öğretmenlerin insan kaynaklı sorunlar kategorisinde işaret ettikleri bir başka tükenmişlik kaynağı da diğer branş öğretmenleri ile ilgili yaşanan sorunlardır. Görev yaptıkları okuldaki diğer branş öğretmenlerinin müzik dersini ve müzik öğretmenlerini önemsememeleri, saygı duymamaları tükenmişlik boyutunu etkileyen bir başka kaynak olarak karşımıza çıkmıştır. Bu olumsuz tutumların ve görüşlerin müzik öğretmenlerinin mesleğine olumsuz etki yaptığı görülmektedir.
12. Öğretmenlerin fiziksel kaynaklı sorunlar kategorisinde öncelikli olarak işaret ettikleri tükenmişlik kaynağı müzik dersi materyallerindeki sıkıntılardır. Görüşüne başvuru alan öğretmenlerden 15'inin ağırlıklı olarak materyal eksikliği kaynaklı sorunları dile getirdiği gözlenmiştir.
13. Öğretmenlerin fiziksel kaynaklı sorunlar kategorisinde ikinci olarak işaret ettikleri tükenmişlik kaynağı da özel müzik dersliğinin olmayışıdır. Okullarda müzik dersliklerinin olmayışının ders işlemeyi güçleştirmekle birlikte verilen eğitimi de olumsuz etkilediği görülmektedir.
14. Öğretmenlerin fiziksel kaynaklı sorunlar kategorisinde üçüncü olarak işaret ettikleri nokta kalabalık sınıf mevcududur. Müzik öğretmenlerinin fazla sayıda öğrenci ile verimli çalışma yapmakta zorlanması önemli bir tükenmişlik kaynağı olarak saptanmıştır.
15. Müzik öğretmenlerinin mesleki yeterlilik kaynaklı sorunlar kategorisinde işaret ettikleri ana nokta öğrenim dönemindeki eksiklikler olmuştur. Üniversitede aldıkları lisans düzeyindeki eğitimin kendilerini sahaya yeterince hazırlamadığını düşünen öğretmenler bu durumu önemli bir tükenmişlik kaynağı olarak görmektedir.
16. Mesleki gelişimlerdeki eksiklik ve mesleki yıpranma odaklı sorunlar da öğretmenlerce ayrıca belirtilmiştir. Görüşmelerde öğretmenlerin üniversiteden mezun olduktan sonra alanlarına yönelik herhangi bir hizmet içi eğitim almadıkları ve bu durumun da mesleki yeterlik algısının azalmasına neden olarak bir tükenmişlik kaynağına dönüştüğü saptanmıştır.

17. Öğretmenlerin bireysel ve sosyal kaynaklı sorunlar kategorisinde öncelikli olarak işaret ettikleri hususlar ekonomik, ailevi ve mesleki statü olarak belirmektedir.
18. Öğretmenlerin bu kategoride öncelikli olarak işaret ettikleri tükenmişlik kaynağı ekonomik sorunlardır. Görüşüne başvuru alan öğretmenlerden 10'unun ağırlıklı ekonomik kaynaklı sorunları dile getirdiği gözlenmiştir. Yaşanan ekonomik kaynaklı sorunların müzik öğretmenlerinin mesleğine olumsuz etki yaptığı görülmektedir. Müzik öğretmenlerinin diğer branş öğretmenlerinden daha az kazanıyor olması tükenmişliği etkileyen bir bulgu olarak saptanmıştır.
19. Müzik öğretmenlerin bireysel ve sosyal sorunlar kategorisinde ikinci olarak işaret ettikleri tükenmişlik kaynağının ailevi sorunlar olduğu görülmüştür. Görüşüne başvuru alan öğretmenlerden 6'sının ağırlıklı ailevi kaynaklı sorunları dile getirdiği gözlenmiştir. Müzik öğretmenlerinin okulda yaşadığı tükenmişlik kaynaklı sorunların ailelerine yansıdığı ve bu durumun bir bumerang etkisiyle tükenmişlik yaratarak tekrar müzik öğretmenlerinin mesleğine olumsuz etki yaptığı görülmektedir.
20. Müzik öğretmenlerin bireysel ve sosyal sorunlar kategorisinde üçüncü olarak işaret ettikleri tükenmişlik kaynağı mesleki değer ve statü kaynaklı sorunlar olarak belirmiştir. Görüşüne başvuru alan öğretmenlerden 5'inin ağırlıklı mesleki değer ve sosyal statü kaynaklı sorunları dile getirdiği gözlenmiştir. Müzik öğretmenlerinin sosyal çevrelerinde değer görmediği, sosyal statü problemleri yaşadığı ve bunun üzerinde yükselen tükenmişlik kaynaklı sorunların müzik öğretmenlerinin mesleğine olumsuz etkiler yaptığı görülmektedir.
21. Müzik öğretmenlerinin diğer tükenmişlik kaynakları arasında ders saatlerinin azlığı, seçmeli dersler ve DYK dâhilinde yeterince ders açılmaması gibi sorunların öne çıktığı görülmüştür. Görüşüne başvuru alan öğretmenlerden 8'inin ağırlıklı olarak ders saatinin azlığından, 7'sinin seçmeli ders olarak müzik dersinin açılmamasından ve 7'sinin de DYK dâhilinde müzik dersinin açılmamasından kaynaklı sorunları dile getirdiği

gözenmiştir. Bu tükenmişlik kaynaklarını ekonomik sıkıntılarla ilişkili şekilde değerlendirmek de mümkündür.

22. Öğretmenlerin yaşadıkları tükenmişliğe rağmen sahip oldukları yüksek kişisel başarı algılarında; mesleğini sevme, ailevi destek, mesleki ortam, yaş faktörü, mesleki etik, yeni çalgı öğrenme, güzel sanatlarda çalışma, içsel motivasyon gibi değişkenlerin rol oynadığı görülmüştür. Görüşüne başvurulmuş öğretmenlerden 7'sinin ağırlıklı olarak mesleğini sevme, 1'inin ailevi destek, 1'inin mesleki ortam, 1'inin yaş faktörü, 1'inin mesleki etik, 1'inin yeni enstrümanlar çalma, 1'inin güzel sanatlarda çalışma, 2'sinin de içsel motivasyon kaynaklı yanıtlar dile getirdiği görülmüştür. Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin mesleğini sevme, ailevi destek, mesleki ortam, yaş faktörü, mesleki etik, yeni çalgı öğrenme, güzel sanatlarda çalışma, içsel motivasyon kategoride belirtilen kategorilerin önemine işaret edilmiş ve bu kategorilerin önemine vurgu yapılmıştır.

23. Araştırmada tükenmişlik yaşadığı görülen 25 öğretmenden sadece birinin özel okulda görev yapması oldukça anlamlı bir bulgudur.

4.2.Tartışma ve Öneriler

Okul yöneticilerinin müzik öğretmenlerini takdir ve motive etmemesi önemli bir tükenmişlik kaynağı olarak araştırmada öne çıkmıştır. Hatta öğretmenlerin insan kaynaklı tükenmişlik nedenlerinin başında yöneticilerin bu eksikliğin rol oynadığı anlaşılmıştır. Müzik öğretmenlerinin okul yönetimlerinden takdir görmemesinin mesleki tükenmişliği arttıran kaynaklardan biri olduğu Otacıoğlu (2008), Girgin (2010), Diçerol (2013) ve Küçüksüleymanoğlu (2013) tarafından yapılan araştırmalarda da ortaya konmuştur. Bu yurt içi araştırmalarda elde edilen ortak bulgular, yöneticilerin bu yöndeki eksikliğin genel bir sorun olduğunu gösterebilir. Özellikle müzik ve görsel sanatlar öğretmenlerinin yeterince takdir ve motive edilmemesinin arka planında okul yöneticilerinin değer, inanç, beğeni, eğitim içeriği gibi sosyal ve kültürel arkaplanlarının etkili olduğu düşünülebilir. Din ve din eğitimi içerikli yükseköğretim kurumlarından mezun olan bazı okul yöneticilerinin sanata ve müziğe yönelik ön yargılı bakışlarıyla ilgili alanda yeterli ve doyurucu çalışma

bulunmamasına rağmen bu durum sahada sıklıkla gözlenebilmektedir. İslamiyette müziğin ve resmin haram olup olmadığına ilişkin tartışmalı bir yana, bu kültürel arkaplanda yetişen okul yöneticilerinin sahip oldukları kültürel belleğe paralel davranarak müzik öğretmenlerini ihmal etmeleri olasıdır.

Benzer şekilde okul yöneticilerinin, müzik öğretmenlerini ve müzik derslerini takdir etmenin dışında, ayrıca önemsememeleri önemli bir sorundur. Okul yöneticileri tarafından önemsenmeyen ve saygı duyulmayan müzik öğretmenlerinin zamanla mesleğini ve yaptığı işi gereksiz ve sıradan görmesi normal karşılanabilir. Keza; Korkmaz (2004), Otacıoğlu (2008), ve Çolakoğlu (2014) okul yöneticilerinin bu yöndeki olumsuz tutumlarının müzik öğretmenlerinin mesleki tükenmişliğini arttırdığını belirtmişlerdir. Yurtiçi alan çalışmalarında okul idarelerinin müzik öğretmenlerine bakış açısını irdeleyen çalışmalar yer almamaktadır. Bu alanda çalışma yapılması ile birlikte sorunların en aza inebileceği düşünülebilir.

Müzik öğretmenlerinin sınıf ortamına bağlı olarak yaşadığı mesleki tükenmişliğin en önemli sebepleri arasında öğrenci nedenli tükenmişliklerin geldiği görülmüştür. Benzer şekilde Avşaroğlu ve diğ. (2005), Arıcan (2009), Girgin (2010), Küçüksüleymanoğlu (2013) ve Çolakoğlu (2014) öğrencilerin müzik dersine yönelik olumsuz tutum ve davranışlarının müzik öğretmenlerinin tükenmişliğini arttırdığını belirtmişlerdir. Alanda öğrencilerin müzik dersine olan tutumlarını içeren birçok çalışma yer almaktadır (Nacakçı, 2006; Uluocak ve Tufan, 2011). Bu çalışmalarda öğrenciler genellikle sosyo kültürel bağlam açısından incelenmiştir. Fakat öğrencilerin müzik dersine karşı giderek artan olumsuz tutum ve davranışlarının olumluya nasıl çevrileceği ile ilgili yeterli ve doyurucu çalışmalar bulunmamaktadır. Bu çalışmaların yapılmasının sorunların kaynağının tespiti ve çözüm önerileri açısından önemli olacağı düşünülebilir.

Müzik öğretmenlerinde idare ve öğrenci kaynaklı tükenmişlik yaratan nedenlerin yanısıra önemli bir tükenmişlik kaynağının da veliler olduğu görülmüştür. Velilerin müzik dersine karşı olumsuz tutum ve görüşlerinin müzik öğretmenlerinin tükenmişliğini arttıran önemli bir etken olduğunu daha önce de vurgulanmıştır (Arıcan, 2009; Girgin, 2010; Çolakoğlu, 2014). Eğitim sisteminin teste dayalı sınavlara odaklı bir yapıda olması velilerin müzik derslerine yönelik olumsuz bakış açısını açıklayabilir. Ancak bu konuda yurt içi alanyazında yeterli ve doyurucu

çalışmanın eksikliği durumu net yorumlamayı güçleştirmektedir. Kısa zamanda bu tür araştırmaların yapılması önerilebilir.

Okullarda müzik öğretmenlerinin mesleki tükenmişliğini arttıran kaynaklar arasında diğer branş öğretmenlerin olumsuz bakış açılarının da olduğu görülmüştü. Bu olumsuz bakış açılarının yarattığı tükenmişliği Talşık (2016), Diçerol (2013) ve Küçüksüleymanoğlu (2013) da çalışmalarında ifade etmişlerdir. Bunun altında diğer branş öğretmenlerinin yine sosyal ve kültürel arkaplanları rol oynuyor olabilir. Daha önce belirtildiği gibi test odaklı eğitim sisteminde kimi öğretmenler kendilerini daha önemli hissediyor olabilir. Ancak bu konuda yurt içi alanyazında yeterli ve doyurucu çalışmanın eksikliği durumu net yorumlamayı güçleştirmektedir. Kısa zamanda bu tür araştırmaların yapılması önerilebilir.

Müzik öğretmenlerinin tükenmişliğini arttıran fiziksel kaynaklı nedenlerin derslik ve materyal sorunları olduğu görülmüştür. Bu konuyu Talşık (2016), Çokakoğlu (2014) ve Korkmaz (2004) da çalışmalarında vurgulamışlardır. Okul yöneticilerinin müzik dersine ilişkin olumsuz bakış açıları ve yeterince önem vermemeleri okullarda yeterli derslik bulunmayışının nedeni olabilir. Ayrıca özel müzik derslikleri için MEB ve okul yönetimlerinin yeterli bütçe ayırmaması da bu noktada önemli olabilir. Ancak bu konuda yurt içi alanyazında yeterli ve doyurucu çalışmanın eksikliği durumu net yorumlamayı güçleştirmektedir. Kısa zamanda bu tür araştırmaların yapılması önerilebilir.

Sınıf mevcutlarının fazlalığının müzik öğretmenlerinin tükenmişliğini arttıran fiziksel neden olduğu görülmüştür. Sınıf mevcutlarının fazlalığının tükenmişliğe ve müzik eğitime negatif etkisini Küçüksüleymanoğlu (2013); Girgin (2010); Çolakoğlu (2008); Korkmaz (2004), çalışmalarında değinmişlerdir. Müzik dersinin daha küçük gruplarla çalışılmasının eğitimde daha anlamlı sonuçlar verebileceği düşünülmelidir. Müzik dersi ile ilgili bakanlığın eğitim politikalarını revize etmesinin gerekli olduğu düşünülebilir.

Müzik öğretmenlerinin tükenmişliğini arttıran olgulardan birisinin de mesleki değer olduğu görülmüştür. Toplumumuzda eğitimin ve öğretmenin değer kaybediyor olmasının bu duruma neden olabileceği düşünülebilir. Negatif bir mesleki algının müzik öğretmenleri üzerinde tükenmişliğe neden olabileceğini Diçerol (2013); Küçüksüleymanoğlu (2013); Arıcan (2009); Çolakoğlu (2008), değinmişlerdir. Bu

durumun oluşmasında okul yöneticilerinin olumsuz mesleki algı tutumları, öğrenci ve velilerin olumsuz bakışları, toplumun sanata ve sanatçıya verdiği değerin neden olduğu düşünülebilir. Ayrıca alan yazında bu negatif algının sebeplerini irdeleyen yeterli ve doyurucu çalışmalar bulunmamaktadır. Bu alanda çalışma yapılmasının önemli olduğu düşünülebilir.

Müzik öğretmenlerinin mesleki tükenmişliğini etkileyen faktörler arasında eğitim geçmişlerinden kaynaklı sorunlar olduğu görülmüştür. Üniversitede aldıkları eğitimin mesleki deneyimlerle örtüşmemesi, yıllar içinde müzikal becerilerin yıpranarak gerilemesi gibi nedenler bu tükenmişlikte rol oynayabilir. Öğretmenlerin yeterlik algısı ile ilgili tükenmişliklerinin önemini Talşık (2016), Diçerol (2013) ve Küçüksüleymanoğlu (2013) da vurgulamışlardır. Alanyazında müzik öğretmenlerinin hizmet içi ve eğitim nedenli tükenmişlikleri ile ilgili yeterli ve doyurucu çalışmalar bulunmamaktadır. Bu alanda çalışma yapılmasının önemli olduğu düşünülebilir.

Maddi nedenli sorunların müzik öğretmenlerinin tükenmişliğini etkileyen nedenler arasında yer aldığı görülmüştür. Öğretmenin kazandığı maaş ve kazançlarının öğretmen mesleğine olan bakış açısını ve mesleki tükenmişliğini etkilemesi arasındaki ilişkiyi Korkmaz (2004) ve Girgin (2010) açıklamışlardır. Müzik öğretmenlerinin ek dersler, seçmeli dersler ve DYK gibi yan gelirlerinin azlığı sonucu diğer branşlardan daha az gelir elde etmesi tükenmişliğin artmasında rol oynayabilir. Ayrıca müzik öğretmenlerinin başka işler yapmak zorunda kalmasının tükenmişliği arttırdığı görülmüştür. Alanda ekonomik nedenli tükenmişlikler ile ilgili yurtiçinde yeterli ve doyurucu çalışmalar bulunmamaktadır. Bu alanda çalışma yapılmasının önemli olduğu düşünülebilir.

Müzik öğretmenlerinin ailevi sorunlardan kaynaklı tükenmişlik yaşadıkları da görülmüştür. Öğretmenlerin ailevi sorunları ve mesleki tükenmişlikleri arasındaki ilişkiye Talşık (2016), Çolakoğlu (2014), Girgin (2010) de değinmişlerdir. Okulda yaşanan mesleki tükenmişliğin öğretmenlerce eve taşınarak aile bireylerini etkilediği, bunun sonucunda ev ve aile ortamında oluşan yeni problemlerin de tekrar okula yansıdığı düşünülebilir. Bumerang etkisi ile birbirini etkileyen bu iki kulvarda yaşanan tükenmişliğin boyutları ve etkileri ile ilgili yurtiçinde yeterli çalışma bulunmamaktadır. Bu alanda çalışmaların yapılmasının çok önemli olduğu düşünülebilir.

Toplumda müzik ve müzik ğretmenlerinin değer görmemesi müzik ğretmenlerinin mesleki tükenmişliklerinin bir nedeni olarak görülebilir. Toplumun müzik öğretmenlerine bakış aıların ve öğretmenlerin kendilerine yönelik mesleki değer algılarının tükenmişlikle ilişkili olduğuna yönelik araştırmalar mevcuttur (olakaoğlu, 2008; Arıcan, 2009; Diçerol, 2013; Küçüksüleymanoğlu, 2013). Müzik ğretmeninin toplumdaki değer görmemesi ve toplumun müziğe olumsuz bakış açısının tükenmişliği arttıran bir etken olduğu düşünülebilir. Ayrıca müzik öğretmenin yaşadığı ve görev yaptığı il ve bölgenin müziğe bakış açısının da etkili olabileceği düşünülebilir. Farklı sosyo-kültürel bölgelerin müzik ğretmeni ve müziğe bakış açılarını irdeleyen çalışmalara gereksinim duyulmaktadır.

Araştırmada tükenmişlik düzeyi yüksek 25 öğretmeninden sadece birinin özel okulda görev yapıyor olması oldukça önemli bir bulgudur. Özel okulların insan kaynakları, materyal ve çalışma koşulları bakımından devlet okullarına kıyasla sahip olduğu avantajlar sonuçlara da yansımış, öğretmenlerin mesleki tükenmişliklerinin azalmasına neden olmuştur. Buradan hareketle özel okullarda sosyo-ekonomik ve kültürel bakımdan avantajlı veli ve yönetici kitlesi ile çalışan öğretmenlerin tükenmişliklerinin bu açılardan dezavantajlı okullarda görev yapan öğretmenlere oranla daha düşük çıkması şaşırtıcı değildir. Öğretmenlerin etkili ve verimli sonuçlara yol açabilecek çalışma koşullarına devlet okullarında da kavuşturulması için gerekli tedbirler alınmalıdır.

KAYNAKÇA

- Arıcan, T. (2009). Öğretmenlerde Mesleki Tükenmişlik ve Okul Yönetiminde Bürokrasi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Avşaroğlu, S., Deniz, M. E., & Kahraman, A. (2005). Teknik öğretmenlerde yaşam doyumu iş doyumu ve mesleki tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (14), 115-129.
- Aydın, K. (2004). Beden eğitimi öğretmenlerinin tükenmişlik düzeyleri ve tükenmişliği etkileyen bazı faktörlerin incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi.
- Aydın, O. (1993). Sınıf öğretmeni adaylarının psikolojik ihtiyaçları ile öğretmenlik tutumları arasındaki ilişki. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Barut, Y. ve Kalkan, M. (2002), Ondokuz Mayıs Üniversitesi öğretim elemanlarının tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi, *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14.
- Beck, A. T., & Alford, B. A. (2009). *Depression: Causes and treatment*. University of Pennsylvania Press.
- Bishop, A., Seah, W. T., & Chin, C. (2003). Values in mathematics teaching—The hidden persuaders?. In *Second international handbook of mathematics education* (717-765). Springer, Dordrecht.
- Çelik, V. (1993). Eğitim yönetiminde örgütsel kültür ve önemi. *Amme İdaresi Dergisi*, 26 (2), 135-145.
- Creswell, JW ve Clark, VLP (2017). *Karma yöntem araştırmaları: tasarımı ve yürütülmesi*. Anı Yayıncılık.
- Creswell, J. W., & Sözbilir, M. (2017). *Karma yöntem araştırmalarına giriş*. Pegem Akademi.
- Çam, B. (2006). İlköğretim öğrencilerinin görsel okuma düzeyleri ile okuduğunu anlama, eleştirel okuma ve Türkçe dersi akademik başarıları arasındaki ilişki. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir: Osmangazi Üniversitesi.
- Çam, O. (1992). Tükenmişlik envanterinin geçerlik ve güvenilirliğinin araştırılması. *VII. Ulusal Psikoloji Kongresi Bilimsel Çalışmaları El Kitabı*, 155-156.
- Çam, S. (2016). Öğretmen adaylarının ego durumları ve sorun çözme becerisi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2 (12).

- Çolakoğlu, İ. (2014). Ortaokullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Mesleki Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Demirel, Ö. K. Z.(2003). Eğitim İle İlgili Temel Kavramlar.(Ed. Özcan Demirel ve Zeki Kaya). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Demirtaş, H. (2005). Sınıf yönetiminin temelleri. *Etkili Sınıf Yönetimi* , 1-34.
- Diçerol, C. (2013). Tükenmişlik Sendromunun Mesleki Tükenmişlik Ve İş Tükenmişliği Açısından İncelenmesi: Öğretmenler Üzerinde bir Uygulama, Büro Yönetimi Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ergin, C. (1992). Doktor ve Hemşirelerde Tükenmişlik ve Maslach Tükenmişlik Ölçeğinin Uyarlanması. *VII. Ulusal Psikoloji Kongresi Bilimsel Çalışmaları*. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayını, 143-154.
- Ersoy, F., Yıldırım, C., & Edirne, T. (2001). Tükenmişlik (staff burnout) Sendromu. *Sürekli Tıp Dergisi*, 12.
- Esteve, J. (1990). Teacher burnout and teacher stress. En M. Cole y S. Walker (Eds.) *Teaching and stress (4-25)*. Philadelphia: Open University Press.
- Fidan, N, ve Erden M. (1998): *Eğitime Giriş*, İstanbul: Alkım Kitapevi, 1. Baskı.
- Freudenberger, J.J. (1974): Staff Burnout, *Journal of Social Issues*,30,1, 159-165.
- Girgin, G., Akamca, G. Ö., Ellez, A. M., & Oğuz, E. (2010). Okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları, mesleki benlik saygıları ve mesleki yeterlik inançları. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(1), 1-15.
- Girgin, G., & Baysal, A. (2005). Zihinsel engelli öğrencilere eğitim veren öğretmenlerin mesleki tükenmişlik ve bazı değişkenler. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(18), 1-10.
- Girgin, G. (2010). Öğretmenlerde Tükenmişliğe Etki Eden Faktörlerin Araştırılması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 9, 32-48.
- Işıkkhan, V. (2004). *Çalışma Hayatında Stres ve Başa Çıkma Yolları*. Ankara: Sandal Yayınları.
- Kaya, E. (2009) Özel Okul Öğretmenlerinin Duygusal Emek Davranışını Algılama Biçimleri İle İş Doyumları Ve İş Stresleri Arasındaki İlişki, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi, İstanbul
- Kırılmaz, A.Y., Çelen,Ü. & Sarp, N. (2003). İlköğretimde Çalışan Bir Öğretmen Grubunda “Tükenmişlik Durumu” Araştırması. *İlköğretim Online*, 2 (1) 2-9.

- Korkmaz, Ö. (2004). Müzik Öğretmenlerinin Motivasyon Kaynakları ve Mesleki Tükenmişlikleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Küçüksüleymanoğlu R., & Eğilmez, H. O. (2013). Müzik Öğretmeni Adaylarının Tükenmişlik Düzeyleri: Uludağ Üniversitesi Örneği. *International Journal of Social Science*, 6 (3) , 905-923.
- Maslach, C. (2001). What have we learned about burnout and health?. *Psychology & Health*, 16(5), 607-611.
- Maslach, C. (1998). A multidimensional theory of burnout. *Theories of Organizational Stress*, 68.
- Maslach C. ve M. P. Leiter (1997). The Truth About Burnout, California: Jossey Bass.
- Maslach, C. And S.E.Jackson (1981). The Measurement of Experienced Burnout. *Journal of Occupational Behavior*, 2, 99-113.
- Maslach, C (1976). Burned-out. *Human Behavior*, 9 (5), 16-22.
- Nacakçı, Z. (2006). İlköğretim öğrencilerinin müzik dersine ilişkin tutumları. *Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildirisi*, 26-28.
- Okutan, M., & Tengilimoğlu, D. (2002). İş ortamında stres ve stresle başa çıkma yöntemleri: bir alan uygulaması. *İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 4(3),27.
- Oruç, S. (2007). Özel eğitim alanında çalışan öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi(Adana İli Örneği). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Ana Bilim Dalı: Adana.
- Otacıoğlu, S. (2008). Müzik Öğretmenlerinde Tükenmişlik Sendromu Ve Etkileyen Faktörler. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(15).
- Örmen, U. (1993). Tükenmişlik Duygusu Ve Yöneticiler Üzerinde Bir Uygulama. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi.
- Özden, Y., & Şimşek, H. (1998). Davranışçılıktan oluşturmaçılığa: Öğrenme paradigmasının dönüşümü ve Türk eğitimi. *Bilgi ve Toplum*, 1, 71-82.
- Özipek, A. (2006). Ortaöğretim okullarında görev yapan öğretmenlerde mesleki tükenmişlik düzeyi ve nedenleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Özmutaf, N. M. (2006). Örgütlerde insan kaynakları ve stres: Ampirik bir yaklaşım. *Ege Üniversitesi Su Ürünleri Dergisi*, 23(1-2), 75-81.
- Peker, R. (2002). İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Mesleki Tükenmişliklerine Etki Eden Bazı Faktörler. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 2-3

- Pintrich, P.R.(1999).The role of motivation in promoting and sustaining self-regulated learning. *International Journal of Educational Research*, 31(6), 459-470.
- Rapoport, R. N. (1970). Three dilemmas in action research: with special reference to the Tavistock experience. *Human Relations*, 23(6), 499-513.
- Schaufeli, W. B., Maslach, C. and Marek, T. (1993). Professional Burnout: Recent Developments In Theory and Research, Washington, DC. Taylor & Francis.
- Sezer, S. (2011). Örgüt depresyonu ölçeğinin geliştirilmesi ve psikometrik niteliklerinin belirlenmesi. *İş-Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, 13(1), 39-50
- Soysal, A. (2009). İş yaşamında stres. *Çimento İşveren Dergisi*, 23(3), 17-40.
- Tekışık, H. H. (1987). Türkiye’de öğretmenlik mesleği ve sorunları. *Hacettepe Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 24-33.
- Talışık, E (2016). Müzik Öğretmenlerinin Mesleki Genel Yeterlik Algıları ile Doyum ve Tükenmişlik Düzeyleri Arasındaki Bağıntının İncelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(37), 1-14.
- Turnipseed, D. L., & Turnipseed, P. H. (1991). Personal coping resources and the burnout syndrome. *Journal of Social Behavior and Personality*, 6(3), 473.
- Tümkaya, S. (1996). Öğretmenlerdeki tükenmişlik görülen psikolojik belirtiler ve başa çıkma davranışları. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Uluocak, S., & Tufan, E. (2011). İlköğretim altıncı sınıf öğrencilerinin müzik dersine ilişkin tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(3), 991-1002.
- Yerlikaya, A. (2000). Köy ve şehirde çalışan sınıf öğretmenlerinde tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2003). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.

EKLER

Ek 1. İzin Belgeleri

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
Müzik Anabilim Dalı Başkanlığı'na

21.11.19

Müzik Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programının Prof. Dr. Gökmen ÖZMENTEŞ danışmanlığındaki 20165301008 numaralı öğrencisiyim. "Müzik Öğretmenlerinin Mesleki Tükenmişlik Kaynakları: Antalya Kent Merkezi Örneği" isimli tez konusu kapsamında Antalya il merkezinden rastgele örneklem metodu ile seçilmiş ortaokul ve liselerde görev yapan 50 müzik öğretmeninden ölçek ve görüşme teknikleri ile veri toplanması planlanmaktadır. Bu bağlamda, **Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi** gereğince, Antalya İl Milli Eğitim Müdürlüğünden izin alınması hususunda;

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Telefon :0541 492 76 14

e-posta: ulas_inci@hotmail.com

Ulaş İNCİ

UYGUNDUR

Prof. Dr. Gökmen ÖZMENTEŞ

Ekler:

- 1-Kişisel Bilgi Formu
- 2-Maslach Tükenmişlik Ölçeği (Türkçe Formu)
- 3- Görüşme Protokolü ve Formu

Evrak Tarih ve Sayısı: 22/11/2019-E.152130

T.C.
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
Müzik Anabilim Dalı Başkanlığı

Sayı : 19684165-302.08.01-E.152130
Konu : Bilimsel ve Eğitim Amaçlı İzin / Ulaş
İNCİ

22/11/2019

GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Anabilim Dalımız Yüksek Lisans Programında Prof.Dr.Gökmen ÖZMENTEŞ'in danışmanlığını yürüttüğü 20165301008 numaralı öğrencisi Ulaş İNCİ'nin "Müzik Öğretmenlerinin Mesleki Tükenmişlik Kaynakları: Antalya Kent Merkezi Örneği " isimli tez konusu kapsamında Antalya il merkezinden rastgele örnekleme metodu ile seçilmiş ortaokul ve liselerde görev yapan 50 müzik öğretmeninden ölçek ve görüşme teknikleri ile veri toplanılması talebine ilişkin dilekçesine istinaden Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi gereğince izin alınması hususunda;

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

e-imzalıdır
Prof. Dr. Sibel PAŞAOĞLU YÖNDEM
Anabilim Dalı Başkanı

Adres:Akdeniz Üniversitesi Rektörlüğü Kampus / Antalya
Telefon:0242 227 59 90 Faks:0242 227 59 90
e-Posta:yaziisl@akdeniz.edu.tr Elektronik Ağ:www.akdeniz.edu.tr

Bilgi için: Konca KONUKKAYA
Unvanı: Bilgisayar İşletmeni
Tel No: 0 242 443 20 67 - 201

Scanned by CamScanner

Evrak Tarih ve Sayısı: 25/11/2019-E.152895

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Güzel Sanatlar Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı : 61533734-605.01-E.152895
Konu : Bilimsel ve Eğitim Amaçlı İzin / Ulaş
İNCİ

25/11/2019

REKTÖRLÜK MAKAMINA
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığına)

Enstitümüz Müzik Anabilim Dalı, 20165301008 numaralı Yüksek Lisans öğrencisi öğrencisi Ulaş İNCİ'nin "Müzik Öğretmenlerinin Mesleki Tükenmişlik Kaynakları: Antalya Kent Merkezi Örneği " isimli tez konusu kapsamında Antalya il merkezinden rastgele örnekleme metodu ile seçilmiş ortaokul ve liselerde görev yapan 50 müzik öğretmeninden ölçek ve görüşme teknikleri ile veri toplanılması talebine ilişkin dilekçesine istinaden Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi gereğince izin alınması talebine ilişkin Anabilim Dalının ilgili yazısı ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

e-İmzalıdır
Dr. Öğr. Üyesi Enver GÜNER
Müdür V.

Ek: 5 sayfa

Adres:Akdeniz Üniversitesi Rektörlüğü Kampus / Antalya
Telefon:0242 227 59 90 Faks:0242 227 59 90
e-Posta:yaziisl@akdeniz.edu.tr Elektronik Ağ:www.akdeniz.edu.tr

Bilgi için: Ayşe Devrim DAĞ
Unvanı: Bilgisayar İşletmeni

Scanned by CamScanner

Evrak Tarihi ve Sayısı: 27/11/2019-E.35365

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : 50913635-605.01-E.35365
Konu : Ulaş İNCİ'nin Tez Çalışması

27/11/2019

ANTALYA İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜNE
Soğuksu Mah. Hamidiye Cad. İl Millî Eğitim Müd. No:59 Muratpaşa/ANTALYA

Üniversitemiz Güzel Sanatlar Enstitüsü Müdürlüğü'nün, Müzik Anabilim Dalı, 20165301008 numaralı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Ulaş İNCİ'nin "Müzik Öğretmenlerinin Mesleki Tükenmişlik Kaynakları: Antalya Kent Merkezi Örneği" isimli tez konusu kapsamında İlimiz Merkezinden rastgele örnekleme metodu ile seçilmiş ortaokul ve liselerde görev yapan 50 müzik öğretmeninden ölçek ve görüşme teknikleri ile veri toplanılması talebine ilişkin 25.11.2019 tarih E.152895 sayılı yazısı Ek'te gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

e-imzalıdır
Prof. Dr. Ahmet ÖGKE
Rektör Yardımcısı

Ek:

- 1- Güzel Sanatlar Ens. Müd.'nün yazısı
- 2- Müzik Anabilim Dalı Bşk.'nın yazısı
- 3- Ulaş İNCİ'nin dilekçesi Uygulama Ölçeği (3 syf.)

Evrakı Doğrulamak İçin : https://ebys.akdeniz.edu.tr/enVision/Validate_Doc.aspx?V=BEAMNHS19

Adres: Akdeniz Üniversitesi Rektörlüğü Kampus / Antalya
Telefon: 0242 227 44 00/1300 Faks: 0242 310 15 09
e-Posta: oideb@akdeniz.edu.tr Elektronik Ağ: <http://oidb.akdeniz.edu.tr> - Pin Kodu: 93302

Bilgi için: Arzu Löker
Unvanı: Bilgisayar İşletmeni
Tel No: 2422274400 (1334)

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Scanned by CamScanner

T.C.
ANTALYA VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 98057890-605.01-E.25679702

24.12.2019

Konu: Anket Uygulaması

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi :27/11/2019 tarih ve 35365 sayılı yazımız.

Üniversiteniz Güzel Sanatlar Enstitüsü Müdürlüğü, Müzik Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı Öğrencisi Ulaş İNCİ' nin "**Müzik Öğretmenlerinin Mesleki Tükenmişlik Kaynakları: Antalya Kent Merkezi Örneği**" adlı araştırmasını, İlimiz Muratpaşa, Konyaaltı, Kepez, Döşemealtı, Aksu İlçelerindeki Ortaokullar ve Liselerde uygulama isteği ile ilgili 27/11/2019 tarih ve 35365 sayılı yazısı, İl Milli Eğitim Müdürlüğü Araştırma Değerlendirme ve İnceleme komisyonumuz tarafından incelenerek, "**Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlik İzinlerine Yönelik İzin ve Uygulama Genelgesi**" gereğince uygun görülmüş olup, Müdürlüğümüzün 23/12/2019 tarihli ve 25559800 sayılı onayı ve uygulanacak veri toplama araçları onaylanarak ekte gönderilmiştir.

Müdürlüğümüz ve Üniversiteniz arasında yapılan "**Eğitim İşbirliği Protokolü**"nün **5. Maddesinin "d"** bendinde yer alan "**Yapılan Çalışmaların Sonuçları Taraflarca Paylaşılır**" hükmü gereğince; araştırmanın bitiminde, sonuç raporunun bir örneğinin CD ortamında (başvuru sahibinin ekte örneği bulunan dilekçe ile) Müdürlüğümüz Ar-Ge bürosuna gönderilmesi hususunda;

Gereğini arz ederim.

Mehmet KARAKAŞ
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

EKLER:

- 1- Onay ve ekleri (4 sayfa)
- 2-Dilekçe Örneği(1 sayfa)

Antalya İl Milli Eğitim Müdürlüğü
Soğuksu Mah. Hamidiye Cad. MERKEZ/ANTALYA
E-posta: projeler07@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Mehmet KARAKAŞ Md. Yrd.
Tel: (0 242) 238 60 00
Faks: (0 242) 238 61 11

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 0c75-41fb-3bff-bda4-7f77 kodu ile teyit edilebilir.

Ek 2. Maslach Tükenmişlik Envanteri

EK-III

0 1 2 3 4 5 6
Hiçbir zaman Çok Nadiren Nadiren Bazen Genellikle Çoksık Her zaman

- 1..... İşimden duygusal olarak uzaklaştığımı hissediyorum
- 2..... İş günün sonunda kendimi bitkin hissediyorum.
- 3..... Sabahları uyanıp diğer bir işgünü ile karşılaşmak zorunda olduğumda kendimi yorgun hissediyorum.
- 4..... Öğrencilerimin neler hissettiklerini kolayca anlayabilirim.
- 5..... Bazı öğrencilerime kişiliği olmayan nesnelermiş gibi davrandığımı hissediyorum.
- 6..... Bütün gün insanlarla çalışmak benim için gerçekten bir genginliktir.
- 7..... Öğrencilerimin sorunları ile çok etkin biçimde ilgilenirim.
- 8..... İşimin beni tükettiğini hissediyorum.
- 9..... İşim yolu ile diğer insanlar yaşamlarını olumlu yönde etkilediğimi hissediyorum.
- 10..... Bu mesleğe girdiğimden beri insanlara karşı daha katı oldum
- 11..... Bu mesleğin beni duygusal olarak katılaştırmasından endişe duyuyorum.
- 12..... Kendimi çok enerjik hissediyorum.
- 13..... İşimin beni hayal kırıklığına uğrattığını hissediyorum.
- 14..... İşimde çok sıkı çalıştığımı hissediyorum.
- 15..... Bazı öğrencilere ne olduğu umurumda değil
- 16..... Doğrudan insanlarla çalışmak bende aşırı yerginlik yapıyor.
- 17..... Öğrencilerime rahat bir atmosferi kolayca oluşturabilirim.
- 18..... Öğrencilerimle yakın olduğum bir çalışmadan sonra kendimi neşeli hissederim.
- 19..... Bu meslekte bir çok değerli işler başardım
- 20..... Kendimi çaresiz hissediyorum.
- 21..... İşimde duygusal sorunlarla soğukkanlılıkla ilgilenirim.
- 22..... Öğrencilerimin bazı sorunlarından dolayı beni suçladıklarını hissediyorum.

Ek 3.

GÖRÜŞME PROTOKOLÜ

Değerli Katılımcı;

Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Müzik Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı bünyesinde yürüttüğümüz *Müzik Öğretmenlerinin Mesleki Tükenmişlik Kaynakları: Antalya Kent Merkezi Örneği* başlıklı tez çalışması kapsamında sizin de değerli görüşlerinize başvurmak istiyoruz. Araştırmanın amacı müzik öğretmenlerinin yaşadığı mesleki tükenmişliğin kaynaklarını belirlemektir. Bu bağlamda kabul ettiğiniz takdirde görüşme yaklaşık 30 dakika sürecektir. Yapılan görüşmelerdeki veriler ve kimlik bilgileriniz araştırma kapsamında gizli tutulacak ve araştırmada sadece cinsiyet ve yaş şeklinde kodlanacaktır. Verilerin çözümlenmesi açısından görüşmenin ses kaydının alınması önemlidir. Araştırma için vereceğiniz bilgiler için teşekkür ederiz.

Ulaş İNCİ

Akdeniz Üniversitesi

Güzel Sanatlar Enstitüsü

Müzik ABD Yüksek Lisans Öğrencisi

Prof. Dr. Gökmen ÖZMENTEŞ

Akdeniz Üniversitesi

Güzel Sanatlar Fakültesi

Müzik Bölümü Öğretim Üyesi

Görüşmede ses kaydımın alınmasını onaylıyorum.

Görüşmede ses kaydımın alınmasını onaylamıyorum.

Görüşmenin yapıldığı

Yer:..... Tarih:..../...../... ..

Saat:.....

SORULAR

1. Yaşadığınız mesleki tükenmişliğin mesleki ortamınızla ilişkisi nedir? (Öğrenciler, diğer müzik öğretmenleri/branş öğretmenleri, okul atmosferi, yöneticiler ve velilerden kaynaklı olası durumlar).
2. Yaşadığınız mesleki tükenmişliğin mesleki yeterlik algınızla ilişkisi nedir? (müzikal ve eğitsel becerilerdeki değişim, yıpranma, kendini yenilememe vs durumlar).

3. Yaşadığınız mesleki tükenmişliğin okul dışı sosyal çevrenizle ilişkisi nedir? (Ailevi, sosyal, maddi sorunlar, ölüm, göç vb durumlar).
4. Yaşadığınız mesleki tükenmişliğin diğer olası kaynakları nelerdir?
5. Yaşadığınız mesleki tükenmişliğe rağmen kişisel başarı algınızın yüksek olmasını nasıl açıklarsınız? (bu soru kişisel başarı algısı yüksek olan 6 öğretmene yönelmiştir).

Ek 4.

Görüşme Metinleri

Öğretmen- 1
Yer: Okul Toplantı Salonu
Saat: 12:48

A: Öğretmen-1 ile birlikteyiz. Öncelikle Müzik Öğretmenlerinin Mesleki Tükenmişlik Kaynakları: Antalya Kent Merkezi Örneği başlıklı tez çalışmamda sizin değerli görüşlerinize başvurmak istiyoruz. Bu noktada anlayış gösterdiğiniz ve yardımcı olduğunuz için size teşekkür ediyorum.

Öğretmen -1: Rica ederim.

A:Hocam yapmış olduğumuz anket çalışmamızda özellikle Duygusal Tükenmişliğiniz ve Duyarsızlaşma durumunuzun yüksek olduğu bilgisine ulaştık. Bu bilgiler ışığında sizinle görüşme protokolümüz çerçevesinde sizinle yüz yüze görüşme planladık. Tekrar belirtmek isterim ki görüşme protokolümüzde de size belirttiğim gibi, yapılan görüşmelerdeki veriler ve kimlik bilgileriniz araştırma kapsamında gizli tutulacak ve araştırmada sadece cinsiyet ve yaş şeklinde kodlanacaktır.

A: Öncelikle size yöneltmek istediğim bazı sorularım olacak. Bunları içtenlikle cevaplayacağınızı düşünüyorum. Yaşadığımız mesleki tükenmişliğin mesleki ortamınızla ilişkisi nedir? Bu noktada düşüncelerinizi bizimle paylaşmak isterseniz çok sevinirim.

Öğretmen -1: Benim düşüncem daha çok öğrenciler, öğretmenler, okul idaresi ile. Bu kültürle alakalı. Yani hani atamadığımız bir kültürsüzlük var daha doğrusu. Yani şöyle söyleyebilirim; müzik dersinin gereksiz görülmesi veliler tarafından, çoğu idareci tarafından. Bu konudaki gerekli şartların hazırlanmaması, sistemin dersi bir saate indirilmesi. Sonuçta bu ders bir frekans, bir uyumlanma dersi. Yani bir çocuk bir şey çaldığı zaman o enerjiye uyumlanmasını bekleriz. Bunun içinde belli bir sessiz ortamın olması gerekir. Şimdi çocukta böyle bir müzikle ilgili bir dinlemeyi bilmeyen, dinlemekle alakalı sıkıntıları olan bir toplum, küçük ayrıntıları kaçıran. Şimdi müzik kulağı dediğiniz zaman ayrıntı duymaktır bu. Ya da onu duyma hızıdır. Bizim bu konuda bilinçlenmemiz için, bir kere duyabilmek için dinlemek gerekir. Dört yıl boyunca hayat bilgisi dersinde sınıfta nasıl durulacağını öğreten bir sistem, bu derste eğer gerekli materyallerin getirilmesi konusunda ya da dersin içinde ne yapacağını sürekli hatırlatmak ilgili sıkıntı yaşıyorsa bur da gerçekten ciddi bir sorun vardır. Bur da benim sıkıntım, daha çok dersimin önemini anlatmakla ilgili. Ben kırk dakikanın on beş dakikasını ders önemli bir ders. Sen işte kendini ifade edebilmelisin noktasında. Yani bir enstrümanı çalmak bir insanın kendisini ifade etmesidir. Biz nasıl biliriz müzisyenler olarak; bir çalgıyı eğer çocuk sert olarak çalıyor ise onun biraz agresif olduğunu düşünürüz. Yada işte gerekli yerlerde sert

çalınması gereken yerde de yumuşak çalıyorsa biraz kırılğan olduğunu düşünürüz. Bunun psikolojik bir yanı da vardır sonuçta. Hani dersimizin psikolojik yanını bile anlatamıyorsak ve diğer öğretmenler tarafından ilkokulda müzik dersinde eğer matematik işletiyorsa bizim çok sınırlı tabi ki de yapabileceklerimiz. Hani şuan ben bu dersi nasıl görüyorum; kırk tane öğrencim varsa içinden üç tane çok yetenekli bir öğrenci bulursam onları değerlendirmenin yoluna gidiyorum. Yoksa yani hani hepsine zaten bir şey veremiyorum. Mesleğimizin en önemli kısmı kendimizi ifade edememek. Ve insanları kendini ifade etmesini sağlayamamak. Çünkü şöyle söylüyeyim. Bizim işimiz ruhla ilgili olduğu için, bir besteci bir eser yaptığı zaman onu hangi duyguyla yaptıysa aynısını bizden ister. Dimi orda ki terimlerle benzeri ritimlerle. Bunu sağlayabilmek için belli bir duygu ve hissiyat içerisinde olmamız gerekir. Ama diğer öğretmen arkadaşlarımızın hat hut şunu yapmazsan işte şu olur, bunu yapmazsan bu olur, gibi tarzının yanında biz bu ruhani durumla nasıl baş edebiliriz Hocam. Yani bu enterasan oluyor tabi ki de. Yani sürekli bir toplumlumuzun genel problemi dürtülme ihtiyacı. Sus oğlum, yapma oğlum, onu getir, bunu götür gibi bu durumlarla uğraştığımız için sıkıntı yaşıyoruz bu bir. İkincisi diyelim ki çok ciddi bir yetenek bulduk ki yaptık ta. G.M.K Ortaokulu Türkiye de bir ilk. İlk kez otistik bir öğrenciyi Güzel Sanatlar Lisesine sokabilmiş bir okuldur. On altıncı piyano festivalinde caz korosunun şefi ile çalışmış. Yirmi iki öğrenciyi piyano festivaline dahil edebilmiş bir okuldur. Fakat sorun bakalım kaç kişi biliyor. Ben yıllar evvel özel kulak olduğunu tespit ettiğim T. adında bir öğrenci otistik. Bu çocuğu tespit ettiğimde diğer Güzel Sanatlar Lisesinin öğretmenleri tarafından bildiğiniz işte telefonla, “Benim başıma neden böyle bir çocuk yolladınız” bilmem ne. Biz artık onun özel kulak olduğunu üniversitedeki hocalara yollayarak tespit ettik te, aile zorlayarak bir yere getirdi. Demek istediğim yaptığımız şeyde görülüyor. Ha görülmesi beni çokta aslında ilgilendirmiyor. Yani ben tutup da hani aman E. öğretmen söyle böyle desinler diye değil. Ama tutup da bir fen lisesine giren öğrenciyi billboardlara asıyorsanız neden böyle bir çocuğu gündeme getirmiyorsunuz. Neden? Bunu anlamakta ben zorlanıyorum açıkçası. Yani sıkıntılarımız bu türlü.

A: Teşekkür ederim Hocam.

A: Diğer sorum; “ Yaşadığımız mesleki tükenmişliğin mesleki yeterlik algınızla ilişkisi nedir? Bu konu ile ilgili düşüncelerinizi öğrenebilir miyim?

Öğretmen -1: Yani mesleki tükenmişlik demeyelim de tabi ki değişime açık ve öğrenmeye açık bir insan olarak ben hani elimden geldiğince artıdan kendimi geliştirmeye çalıştım. İsmail Baha Sürelesan çok sesli korosunda koristlik yaptım. Caner Rus SELMAN ile çalıştım. Ondan sonra, şuan ismini tam anlamıyla hatırlayamıyorum ha Nikolay MERDZHANOV çalıştım. Şan alanında kendimi geliştirdim. Dışarıda çalıştım. Mesleki yeterlilikle ilgili bir problemim olduğunu pek fazla düşünmüyorum. Ama çok yeterli olduğumu da açıkçası düşünmüyorum. Çünkü her şeyden önce evvel bir müzisyen değilim. Müzik öğretmenliği mezunu olduğum için çok iyi bir enstrümanist olduğumu düşünmüyorum. Bir de bayan olduğum için

bu toplumda üstümde çok yükümlülük olduğum için günlük çalışmalarını zaten sağlayamıyorum. Ama en azından deniyorum. En azından daha iyi bir şeyler yapabilir miyim diye bir şeyler yapmaya çalışıyorum.

A: Teşekkür ederiz. Hocam üçüncü sorum ‘‘ Yaşadığınız mesleki tükenmişliğin okul dışı sosyal çevrenizle ilişkisi nedir?’’ Bu konu ile ilgili düşüncelerinizi öğrenebilir miyim?

Öğretmen -1: Okul dışındaki sosyal çevrele ilgisi mi?

A: Ailevi, sosyal, maddi, ölüm, göç vs.

Öğretmen -1: Peki de şimdi şöyle bir şey var. Mesela, mesleki tükenmişliğin demeyim de mesleki yetersizlik ile ilgili bunu maddiyatla ilişkilendirebilirim. Bunu ben mesela isterdim çok çok çok hani bir ana çalgım keman. İsterdim çok iyi bir keman çalabilmek. Ha bununla ilgili üniversitede aldığım eğitimim üstüne bir eğitim alabilmek isterdim. Ama ne yazık ki çok mümkün değil. Tabi ki mesleki algı da çok önemli bununla ilgili. Biraz dışında kalıyorum toplumun. Çünkü çok sesli müziği önemsiyorum. Yani çok sesliliğin işte türk müziğine olan katkısını da önemsiyorum. Toplumsal yanı da bu. Toplum beni sürekli tek sesli müziğe zorluyor. Yani onu öğretmeye zorluyor. Ama ben bundan keyif almıyorum. Ben istiyorum ki çocukların algısı daha yüksek olsun. İşte örnek veriyorum kendimizce tabi bir şeyler yapmaya çalışıyoruz ama ne kadar başarılıyız bilemiyorum. Ama bur da hem kendim geliştirmek hem de çocuklarımızın duyuşsal algısını geliştirmek için aslında bunu istiyorum. Yani toplumun en azında hani bunu desteklemesini yada çok sesli müziğin garip gurup kurallarla hani bakarsanız çok sesli müziği icra eden insanların çok fazla kuralcı olduğunu görürsünüz. Yani bu kuralcılık örnek veriyorum; işte konservatuar belki çok iyi eğitim veriyor ama bir noktada bana göre çok soğutuyor. Yani çok sert algıyla eğitim verdiklerini düşünüyorum. Hani bur da bunun psikolojik yanını da değerlendirmesi gerektiğini düşünüyorum ki bakınız biz ortaokulda olduğumuz için bu öğrencilerle bire bir iletişim kurabiliyoruz ve inanın çok yetenekli çocukların konservatuarda ki eğitimle uzaklaştıklarını ve bırakmak istediklerini görüyoruz. Yani bu konuda ki orda ki çok çok iyi müzisyen olan çok çok iyi akademisyen olan arkadaşlarımızın da biraz daha çocuğa yönelik olmaları gerektiği kanısındayım. Buda bizim önümüze bir engel. Çünkü ben her yıl konservatuarı bırakmak isteyen bir sürü çocukla onları bırakmaması ile ilgili biz zorunda kalıyoruz konuşmak ile ilgili.

A: Teşekkür ediyorum Hocam. Hocam dördüncü sorum ‘‘ Yaşadığınız mesleki tükenmişliğin diğer olası kaynakları nelerdir?’’ Bu konuda görüşlerinizi almak isterim.

Öğretmen -1: Olası kaynak kaynaksızlık.

A: Kaynaksızlık dediniz. Biraz açabilirsek..

Öğretmen-1: Şöyle açabilirim. Mesela, örnek veriyorum; Milli Eğitim Youtube açılmıyor bizde. Örnek veriyorum, ben çocuklara sadece türk müziği öğretmek

istemiyorum. Jazz da dinletmek istiyorum. Blues da dinletmek istiyorum. İşte çok sesli bir sürü eser dinletmek istiyorum. Türk Beşlerini dinletmek istiyorum. Ama ben bunu sağlayamıyorum okulda. Ya kendi internetimi kullanmak zorunda kalıyorum. Ya da benzeri bir şey. Yani çocukların duyuşsal olarak da biraz gelişmesi için görsel olarak da gelişmesi için bunlara ihtiyaç duyuyoruz. Mesela sınıflarımızda yeteri kadar araç gereç materyal yok. Bunun gibi durumlar.

A: Peki teşekkür ediyorum. Son sorum ise; ‘ Yaşadığınız mesleki tükenmişliğe rağmen kişisel başarı algınızın yüksek olmasını nasıl açıklarsınız?’ Son olarak bu konuda görüşlerinizi almak isterim.

Öğretmen- 1: Yani Kişisel başarı algım yüksek. Çünkü ben bu konuyu, müzik benim her şeyim. Gelişmeyi, farklı şeyler dinlemeyi seviyorum. Çocuklara farklı şeyler dinletmeyi seviyorum. İstedğim şeyi tabi ki de yapamıyorum. Hem zaman kısıtlılığından hem materyal eksikliğinden. Hem bire bir ilgilenememekten dolayı. Ve çocukların bu konuda hiçbir kabahati olduğunu düşünmüyorum. Yani eğer bir derste ben bazı misal ders anlattığım konuyla ilgili hani derse ikna edene kadar zaten uğraşıyoruz da bunun önemli bir ders olduğunu. Ama eğer dersim esnasında gerçekten ses çıkmıyorsa orda o çocukların dikkatini çekebildiğimi fark ediyorum. Ya da bunu farklı bir şekilde anlatmanın yollarını örnek veriyorum, biz ne yapıyoruz. Biz bir ritimsel çalışma yaparken çocukların bir arada çalmasını ben önemsiyorum. Tek başına çalmak sıkıntı değil. Ama bir arada aynı ritimle gitmeleri için aynı adımlarla yürümelerini istiyorum mesela. Hani bunu yapmaya çalışıyorum. Bir şeyler denemeye çalışıyorum. Yani daha doğrusu herhalde yılmıyorum. Kişisel yapım olarak da pek öyle vazgeçen bir insan değilim. Açıkçası biz resmen bir şeyler için savaş veriyoruz. Görülebilmek için ve duyulabilmek için. Duyulabilmekten kastımız kapalı bir zihine karşı işte müzik var bakın. Müzik sizi siz yapar. Siz olmanızı sağlar. İnsanların karşısına çıkabilme durumunuzda size iyi hissettirir. Kendinize güveninizi artırır. Ama bunlar çok klişe anlatıldıkça anlaşılmıyor. İlla bir o insanların karşısına çıkarmak gerekiyor. Yani bu konuda da tabi elimizden geleni yapmaya çalışıyoruz ama yine de çok yeterli değiliz ne yazık ki.

A: Değerli Hocam tekrar katkılarınız için teşekkür ediyorum. Kattığınız değerler ve vermiş olduğunuz bilgiler için teşekkür eder, meslek hayatınızda başarılar diliyorum.

Öğretmen-1: Rica ederim. Teşekkürler..

Öğretmen- 2
Yer: Kendi Ofisi
Saat: 14:41

A: Öğretmen- 2 ile birlikteyiz. Öncelikle Müzik Öğretmenlerinin Mesleki Tükenmişlik Kaynakları: Antalya Kent Merkezi Örneği başlıklı tez çalışmamda sizin değerli görüşlerinize başvurmak istiyoruz. Bu noktada anlayış gösterdiğiniz ve yardımcı olduğunuz için size teşekkür ediyorum.

M.K: Rica ediyorum. Buyrun.

A: Öğretmen- 2 Hocam, yapmış olduğumuz anket çalışmamızda özellikle Duygusal Tükenmişliğiniz ve Duyarsızlaşma durumunuzun yüksek olduğu bilgisine ulaştık. Bu bilgiler ışığında sizinle görüşme protokolümüz çerçevesinde sizinle yüz yüze görüşme planladık. Tekrar belirtmek isterim ki görüşme protokolümüzde de size belirttiğim gibi, yapılan görüşmelerdeki veriler ve kimlik bilgileriniz araştırma kapsamında gizli tutulacak ve araştırmada sadece cinsiyet ve yaş şeklinde kodlanacaktır.

A: Öncelikle size yöneltmek istediğim bazı sorularım olacak. Bunları içtenlikle cevaplayacağınızı düşünüyorum. ‘‘Yaşadığınız mesleki tükenmişliğin mesleki ortamınızla ilişkisi nedir?’’ Bu noktada düşüncelerinizi bizimle paylaşmak isterseniz çok sevinirim.

Öğretmen- 2: Genel anlamda şöyle Ulaş Bey. Veli kaynaklı tükenmişliğimiz yüksek. Sadece benim değil gözlemlediğim kadar diğer arkadaşların da. Ama kendimden bahsedecek olursam, velinin çok fazla müdahalesi oluyor. Yani işimizi yapmamızı konusunda ki. Fikirleri var, görüşleri var ama bilgi kaynakları yok. Doğal olarak ve onların sorun gördüğü şeyler olduğu zaman tek taraflı bakabiliyorlar. Yani öğretmen yok sayılıyor kısacası böyle diyebilirim. Yani öğretmen yok sayarak öğretmenlerle ilişki kuruyorlar buda sıkıntıya neden veriyor bizlerde. Nasıl diyeyim şey yapıyor. Sıkıntı da hissettiriyor insana. Tükenmişlik hissettiriyor. Çünkü bizle hiç duygusal bir bağ kurmuyorlar. Bizle ilgili bir şey merak etmiyorlar. Tamamen kendi kafalarında bir nasıl diyeyim görüş alıp onunla gelip direk muhatap oluyorlar bizimle.

A: Hocam diğer sorum; ‘‘ Yaşadığınız mesleki tükenmişliğin mesleki yeterlik algınızla ilişkisi nedir? Bu konu ile ilgili düşüncelerinizi öğrenebilir miyim?’’

Öğretmen- 2: Ulaş Bey çok doğru bir soru. Kesinlikle bunlar yıpratıyor. Yani bu yaşanan şeyler hani yapmaya çalıştığımız işler ve bırakın teşekkür edilmeyi, tebrik edilmeyi, üstüne üstlük çok yıkıcı eleştirilerle gelindiği zaman yani kendinizi geliştirmek istemiyorsunuz kısacası. Mesleki olarak yıpratıyorsunuz.

A: Teşekkür ederiz. Hocam üçüncü sorum ‘‘ Yaşadığınız mesleki tükenmişliğin okul dışı sosyal çevrenizle ilişkisi nedir?’’ Bu konu ile ilgili düşüncelerinizi öğrenebilir miyim?’’

Öğretmen- 2: Bu kadar ağır bir travma yaşadığımı düşünmüyorum. Hani, artık nasıl diyeyim: Duygularınızı okulda bırakıp, çıkıp ailevi ya da sosyal çevremi yansıtmamaya çalışıyorum elimden geldiğince. Ama zaman zaman ailemle sorunlar oluyor. Çevre ilişkilerimi bozduğumu düşünmüyorum.

A: Teşekkür ediyorum Hocam. Hocam dördüncü sorum “ Yaşadığınız mesleki tükenmişliğin diğer olası kaynakları nelerdir?” Bu konuda görüşlerinizi almak isterim.

Öğretmen- 2: İlk önce duygusal olarak dediğim gibi öğretmenin çok değerli olmadığını düşünüyorum. Diğer şeyde de maddi olarak da daha karşılığı olan bir maaş olmasını isterim yani. Öğretmenlik paha biçilmez ama rahat yaşamak adına maddi yetersiz olduğunu düşünüyorum. Okullar da malzemelerimiz çok eksik. Yok yani.

A: Peki teşekkür ediyorum. Son sorum ise; “ Yaşadığınız mesleki tükenmişliğe rağmen kişisel başarı algınızın yüksek olmasını nasıl açıklarsınız?” Son olarak bu konuda görüşlerinizi almak isterim.

Öğretmen- 2: Şöyle. Düzenli bir aile hayatım var. Bence en büyük şans eşim. Yani onunla arkadaş ve dost olmamın da verdiği şeyle bütün açılabilirim yani. Doğal olarak çokta sorun yaşamamış oluyorum. Hani okul bittikten sonra sosyal hayatımda gayet mutlu bir bireyim.

A: Peki Hocam, okuldaki yaşamınız bu noktada belirtmek isterseniz. Kendinizi mutlu hisseder misiniz?

Öğretmen- 2: Evet, ben aslında okulumdan memnunum. İdaremden memnunum. Yöneticilerimden memnunum. Onlar çünkü artık birbirimizi anladığımızı düşünüyorum. Çünkü aynı şeylere herkes maruz kalınca memnunum yani hani.

A: Değerli Hocam tekrar katkılarınız için teşekkür ediyorum. Kattığınız değerler ve vermiş olduğunuz bilgiler için teşekkür eder, meslek hayatınızda başarılar diliyorum.

Öğretmen- 2: Peki Ulaş Bey. Ben teşekkür ediyorum.

Öğretmen -3
Yer: Öğretmenler Odası
Saat: 16:52

A: Öğretmen-3 ile birlikteyiz. Öncelikle Müzik Öğretmenlerinin Mesleki Tükenmişlik Kaynakları: Antalya Kent Merkezi Örneği başlıklı tez çalışmamda sizin değerli görüşlerinize başvurmak istiyoruz. Bu noktada anlayış gösterdiğiniz ve yardımcı olduğunuz için size teşekkür ediyorum.

Öğretmen-3: Rica ederim.

A:Öğretmen-3 Hocam, yapmış olduğumuz anket çalışmamızda özellikle Duygusal Tükenmişliğiniz ve Duyarsızlaşma durumunuzun yüksek olduğu bilgisine ulaştık. Bu bilgiler ışığında sizinle görüşme protokolümüz çerçevesinde sizinle yüz yüze görüşme planladık. Tekrar belirtmek isterim ki görüşme protokolümüzde de size belirttiğim gibi, yapılan görüşmelerdeki veriler ve kimlik bilgileriniz araştırma kapsamın da gizli tutulacak ve araştırmada sadece cinsiyet ve yaş şeklinde kodlanacaktır.

A:Öncelikle size yönelmek istediğim bazı sorularım olacak. Bunları içtenlikle cevaplayacağınızı düşünüyorum. ‘‘Yaşadığınız mesleki tükenmişliğin mesleki ortamınızla ilişkisi nedir?’’ Bu noktada düşüncelerinizi bizimle paylaşmak isterseniz çok sevinirim.

Öğretmen-3: Öncelikle on sekiz yıllık müzik öğretmeniyim. Farklı yerlerde ve şehirler de ve okullar da çalıştım. Ortak bir şey söylemem gerekirse, çalıştığım tüm okullar da branşıma yani müzik dersine hem idare hem öğretmenler ve öğrenciler tarafından değer verilmediğini daha doğrusu önemsenmediğini hissettim. İlk yıllarda gayet gayretli motiveli bir şekilde korolar çıkardım, ne bileyim okul geceleri, çeşitli etkinlikleri severek yaptım. Ama karşılığında bir beğeni algısı ya da yazılı, sözlü teşekkür beni motive edecek şeyler pek doyurucu bir şekilde alamadım için, zamanla bu çalışmalarımı azaltmaya başladım ve motivasyonum düştü kısacası. Yıllar geçtikten sonra şunu söyleyebilirim: Branşımız hak ettiği yerde değil, gerekli ilgili değeri görmüyor, hem öğrenciler hem veliler hem idare tarafından. Bunları söyleyebilirim.

A: Hocam diğer sorum; ‘‘Yaşadığınız mesleki tükenmişliğin mesleki yeterlik algınızla ilişkisi nedir?’’. Bu konu ile ilgili düşüncelerinizi öğrenebilir miyim?

Öğretmen-3: Valla, mesleki olarak aslında tükenmiş olduğumu hissetmiyorum. Hani ben bu işi tekrar başına geçsem en iyi şekilde çocukları daha ne diyelim, daha dolu dolu bir eğitim verebileceğimi düşünüyorum çocuklara. O açıdan yeteneklerimi tükendiğini düşünmüyorum. Ama kendi ilgimin azaldığını, ilgimin tükendiğini görüyorum. Benim hissettiğim böyle.

A: İlgi derken?

Öğretmen-3: Yani işte bu çocuklara flütün yanın da gitar öğreteyim falan hevesi yok. Ya da ne bileyim bazı eskiden bağlama öğrettirdim. Grup toplardım, yetenekli öğrencileri. Bunun gibi şeyleri yapmıyorum. Karşıdan ve okul yöneticileri ve velilerden aldığım dönütler sonucunda ben de daha ilgisiz oldum. Motivasyonumu kaybettim diyebilirim.

A: Hocam üçüncü sorum ‘‘ Yaşadığınız mesleki tükenmişliğin okul dışı sosyal çevrenizle ilişkisi nedir?’’ Bu konu ile ilgili düşüncelerinizi öğrenebilir miyim?

Öğretmen-3: Okulun ve mesleki tükenmişliğimin normal hayatımı etkilemesine izin vermemeye çalışıyorum elimden geldiğince. Genellikle gergin oluyorum ve maalesef aileme ve çevreme yansıyor.

A: Teşekkür ediyorum Hocam. Hocam beşinci sorum ‘‘Yaşadığınız mesleki tükenmişliğin diğer olası kaynakları nelerdir?’’ Bu konuda görüşlerinizi almak isterim.

Öğretmen-3: Ya şey olabilir. Müzik sınıflarının olmaması, gerekli enstrümanların okullarda bulunmaması. Hani normal sıradan bir dersliğe girip orda kendimiz getirirsek getirdiğimiz enstrümanı çalışıyoruz. Hazır bir ortamda müzik dersi yapmıyoruz. Ortamı kendinizin yaratması gerekiyor. Bunun da yüksek motivasyon ile olabileceği bir gerçek. O motivasyon da olmadığı için, şimdi ekonomik şeylere girmek istemiyorum. Ne maaşımız tatmin edici durumda. Ne işte okul idaresi, diğer branşta ki diğer öğretmenler bizleri önemsemiyor. Ne de çocuklar zaten LGS sınavı ben ortaokul da çalışıyorum. Sürekli sınav, test, soru, işte o dertleri olduğu için veliler de aynı şekilde ilgisizlikleri. Hazır bir ortamın bulunmaması, benim de o ortamı hazırlama isteği mi öldüren sebepler.

A: Peki teşekkür ediyorum. Son sorum ise; ‘‘ Yaşadığınız mesleki tükenmişliğe rağmen kişisel başarı algınızın yüksek olmasını nasıl açıklarsınız?’’ Son olarak bu konuda görüşlerinizi almak isterim.

Öğretmen-3: Daha önce de söylediğim gibi; gerekli ortam olduğu zaman çok iyi şeyler ürünler ortaya çıkarabileceğimi hissediyorum. Biliyorum, çünkü bunu geçmişte yaptım. Bu nedir işte. Bir müzik sınıfı olabilir. O sınıfta piyano olabilir. Bağlama olabilir. Hatta çocuklar için, yetenekli çocuklar için belli sayıda beş -on tane bağlama, beş-on tane gitar hazır bulundurulabilir. Bunları yetenekli öğrencilerle bunların çalışmasını yapabiliriz. Bu beni motive eder. Tükenmişliğimi biraz daha azaltır gibi geliyor. Okul idaresinin daha motive etmesi sözlü veya yazılı olarak. Bu da olumlu etkiler. Tükenmişliğimi azaltır sanırım. Artı şu maaşlar da öğretmenlerin genel sorunu da. Biraz daha tatmin edici olsa insanlar daha, öğretmenler daha işlerini severek sarılır gibi geliyor.

A: Değerli Hocam tekrar katkılarınız için teşekkür ediyorum. Kattığınız değerler ve vermiş olduğunuz bilgiler için teşekkür eder, meslek hayatınızda başarılar diliyorum.

Öğretmen-3: Ben teşekkür ediyorum.

Öğretmen- 4
Yer: Sınıf
Saat: 15:30

A: Müzik Öğretmeni Öğretmen- 4 ile birlikteyiz. Öncelikle Müzik Öğretmenlerinin Mesleki Tükenmişlik Kaynakları: Antalya Kent Merkezi Örneği başlıklı tez çalışmamda sizin değerli görüşlerinize başvurmak istiyorum. Bu noktada anlayış gösterdiğiniz ve yardımcı olduğunuz için size teşekkür ediyorum.

Öğretmen- 4: Rica ederim.

A:Öğretmen- 4 Hocam, yapmış olduğumuz anket çalışmamızda özellikle Duygusal Tükenmişliğiniz ve Duyarsızlaşma durumunuzun yüksek olduğu bilgisine ulaştık. Bu bilgiler ışığında sizinle görüşme protokolümüz çerçevesinde sizinle yüz yüze görüşme planladık. Tekrar belirtmek isterim ki görüşme protokolümüzde de size belirttiğim gibi, yapılan görüşmelerdeki veriler ve kimlik bilgileriniz araştırma kapsamın da gizli tutulacak ve araştırmada sadece cinsiyet ve yaş şeklinde kodlanacaktır.

A: Öncelikle size yöneltmek istediğim bazı sorularım olacak. Bunları içtenlikle cevaplayacağınızı düşünüyorum. “Yaşadığınız mesleki tükenmişliğin mesleki ortamınızla ilişkisi nedir?” Bu noktada düşüncelerinizi bizimle paylaşmak isterseniz çok sevinirim.

Öğretmen- 4: Benim en çok sıkıntı yaşadığım olay çocukların velileriyle oluyor. Bir, ekipman sıkıntısı yaşıyoruz. Mesela melodika ya da ritim aleti istediğimiz zaman, veliler buna çok farklı bakıyorlar. İşte “Melodika almasak ne olacak, zaten çalmasa ne olur ki ya da işte benim oğlum şey mi olacak. Darbukatör mü olacak” gibi sıkıntılar yaşıyoruz. Ya da mesela işte mesleğimizle ilgili kendimizi yenilemek adına bir takım eğitimler aldık. Beden perküsyonu, sound packing gibi. Bunlar çocuklar üzerinde uygulamak istiyoruz. Mesela beden perküsyonunu uyguladığım zaman, şey dönütleri alıyorum. İşte “Benim oğlum kendini dövüp duruyor evin içinde” ya da “Kızım işte şey oldu, elleri morarıyor” bilmem ne oluyor gibi sıkıntılarla geri dönünce, tabii ister istemez düşüklük yaşıyoruz yani. Mesleğimize yansıyor yani buda. Modumuzu düşürüyor.

A: Hocam diğer sorum; “Yaşadığınız mesleki tükenmişliğin mesleki yeterlik algınızla ilişkisi nedir?”. Bu konu ile ilgili düşüncelerinizi öğrenebilir miyim?

Öğretmen- 4: Mesleki yeterlilikle aslında ben kendimi sürekli yenileyen bir adamım, yani bir öğretmenim. Değişik ben halk müziği öğretmeni yani halk müziği alanından mezun olsam da, okulda türk müziği okumuş olsam da diğer müziklerle de ilgiliyim. Onlarla kendimi yenilemek, geliştirmekle ilgili sürekli mücadele ediyorum. Mesleğime verilmeyen değer beni tüketmekte.

A: Hocam üçüncü sorum “Yaşadığınız mesleki tükenmişliğin okul dışı sosyal çevrenizle ilişkisi nedir?”. Bu konu ile ilgili düşüncelerinizi öğrenebilir miyim?

Öğretmen- 4: Mesleki tükenmişle yani evet okuldan çıktıktan sonra bir modum düşüyor bazen. Sürekli yaşadığım bir durum değil ama bazen düşüyor. Dışarıda ister istemez sosyal hayatıma etki ediyor. Ne bileyim dışarı çıktığımda hani eve gidene kadar kafada bin bir türlü işte bunu nasıl aşarım, ne yapabiliriz gibi sorularla sürekli gezdiğim için böyle bir sosyal anlamda bir donukluk yaşıyorum yani. Yaşadığım günler oluyor. Süreklilik değil ama o günlerde yaşadığımız oluyor. Aile hayatına da etki ediyor mu? Tabi, atıyorum akşam oturuyorsun işte eşinle çocuğunla muhabbet ya da ne bileyim işte bir mutlu akşam geçireceğine ertesi gün işte falanca sınıfta falanca sıkıntılı öğrenci onu ne yapabilirim tedirginliğiyle bir akşam yaşadığımız oluyor bazen.

A: Teşekkür ediyorum Hocam. Hocam dördüncü sorum “Yaşadığımız mesleki tükenmişliğin diğer olası kaynakları nelerdir?”. Bu konuda görüşlerinizi almak isterim.

Öğretmen- 4: Şöyle, okul yöneticileri ile ilgili tabi da onların da elinde olan durumlar var mı? Bilmiyorum da. Ama yöneticiler müzik dersine bizlere önem vermiyor. Hani bakıyorsun beden eğitimi dersinde toptur vs.vs.. bir sürü ekipmanları oluyor. Alınıyor, gereklilik görülüyor bir şekilde. Ama bizim açıdan işte gidip mesela karaoke hoparlöre ihtiyacım var dediğim zaman işte okul idaresi kem küm edip duruyor. Ya işte hocam şöyle, hocam böyle sürekli bir öteleniyor, ya işte çok basit bir ritim aleti aldırma için kırk takla atıyoruz. Yani bunun çok gürültü yapılacağı konuşuluyor. İşte bir izolasyonlu, ses izolasyonlu bir sınıfımızın olmaması. Tabi belki de idare de kendince haklıdır. Biz kendi açımızdan bakıyoruz ama, bu bir gereklilik yani müzik illa ki ses olacak ki otuz tane bir öğrenci ya da en ne bileyim yirmi en az. Bu kadar öğrencinin aynı anda melodika çalmalarını düşünün; yandaki, alttaki, üstteki, sınıfların hepsi şikayetçi oluyorlar. Dolayısıyla ses izolasyonu olan bir sınıf, bizim için yani bir ütopya gibi bir şey. Ekipman almak, şunlar, bunlar ya öyle okul idaresi diyebiliriz. Onlar da maddi kaynak olmayışından olabilir.

A: Peki teşekkür ediyorum. Son sorum ise; ‘ Yaşadığımız mesleki tükenmişliğe rağmen kişisel başarı algınızın yüksek olmasını nasıl açıklarsınız?’ Son olarak bu konuda görüşlerinizi almak isterim.

Öğretmen- 4: Yani mesleğimi seviyorum. Branşımı, alanımı seviyorum daha çok. Yaptığım işi, yaptığım işin çocuklara nasıl bir gelecek neler onlara katacağını, sosyal hayatta onlara nasıl destek vereceğimi düşünüyorum çoğu zaman. Yani verdiğim destek, verdiğim eğitim onlara gelecekte sosyal hayatlarında neler getirecek onları düşünerek yaşantımı devam ettiriyorum. Ne bileyim dedim halk müziği çıkışlıyım okuldan. Halk müziğinin de tanıtılması, okuduğum okul konservatuvardı hani konserve etmekten geliyor. Saklamak, korumak. Bir sonra ki nesillere aktarmak adına. Belki orada biraz fazla idealist mi oldum bilmiyorum ama halk müziğini özellikle çocuklara aktarmak açısından biraz fazla hassasım. Aktarabildiğimi gördüğüm zaman mutlu oluyorum. Öyle...

A: Değerli Hocam tekrar katkılarınız için teşekkür ediyorum. Kattığınız değerler ve vermiş olduğunuz bilgiler için teşekkür eder, meslek hayatınızda başarılar diliyorum.

Öğretmen- 4: Teşekkür ediyorum. Sağolun. İyi çalışmalar.

Öğretmen- 5
Yer: İdareci Odası
Saat: 13:00

A: Müzik Öğretmeni Öğretmen-5 ile birlikteyiz. Öncelikle Müzik Öğretmenlerinin Mesleki Tükenmişlik Kaynakları: Antalya Kent Merkezi Örneği başlıklı tez çalışmamda sizin değerli görüşlerinize başvurmak istiyoruz. Bu noktada anlayış gösterdiğiniz ve yardımcı olduğunuz için size teşekkür ediyorum.

Öğretmen-5: Ben teşekkür ederim.

A:Öğretmen-5 Hocam, yapmış olduğumuz anket çalışmamızda özellikle Duygusal Tükenmişliğiniz ve Duyarsızlaşma durumunuzun yüksek olduğu bilgisine ulaştık. Bu bilgiler ışığında sizinle görüşme protokolümüz çerçevesinde sizinle yüz yüze görüşme planladık. Tekrar belirtmek isterim ki görüşme protokolümüzde de size belirttiğim gibi, yapılan görüşmelerdeki veriler ve kimlik bilgileriniz araştırma kapsamın da gizli tutulacak ve araştırmada sadece cinsiyet ve yaş şeklinde kodlanacaktır.

A: Öncelikle size yöneltmek istediğim bazı sorularım olacak. Bunları içtenlikle cevaplayacağınızı düşünüyorum. “Yaşadığınız mesleki tükenmişliğin mesleki ortamınızla ilişkisi nedir?” Bu noktada düşüncelerinizi bizimle paylaşmak isterseniz çok sevinirim.

Öğretmen-5: Öğrenciler en başta. Öğrencilerimin durumu. Yöneticilerin müzik öğretmenine ve müzik dersine bakış açısı. Bunlar. En çok bunlar rahatsız ediyor. Zaten müzik dersini ders olarak görmüyorlar. Bunda da benim bütün motivasyonum yani hepsine yüz vererek geçireceğimi bildiğim için, ne bir şey anlatası geliyor insanın zaten anlattığım şeyin kafalarında ve akılların da hiçbir şekilde durmuyor. Yetenekli olmadıkları için hepsinin bu tip sorunlar bizi daha çok şeyden motivasyonu bozuyor.

A: Hocam diğer sorum; “ Yaşadığınız mesleki tükenmişliğin mesleki yeterlik algımızla ilişkisi nedir? Bu konu ile ilgili düşüncelerinizi öğrenebilir miyim?

Öğretmen-5: Müzikal, eğitsel becerilerdeki değişim. Yıpranma, Kendini yenileme. Kendimizi yenileyemiyoruz, biliyorsunuz. Üniversitedeki aldığımız eğitimle burada yaptığımız çok farkı. Yüzde beşini bile kullanamıyoruz. Yıpranma desen, yani bir şeyler vermeyi çalışıyorsun ama karşılığını alamayınca baya bir insan çöküşe uğruyor. İstek yok öğrencilerde müziğe karşı. Hepsi matematik, fen bilgisi derdinde. Zaten emeklilik planlarınız yok altmış beş olduğu için. Bunlar yani.

A: Hocam üçüncü sorum “ Yaşadığınız mesleki tükenmişliğin okul dışı sosyal çevrenizle ilişkisi nedir?” Bu konu ile ilgili düşüncelerinizi öğrenebilir miyim?

Öğretmen-5: Okulla dışarıyı arasın da ben de çok büyük fark var. Okul da farklı bir insan, dışarı da daha mutluyum. Okul, zaten ders sayımız az. On beş saat dersim var. Geliyorum, üç saat derse girip çıkıyorum. Ondan sonra gün daha mutlu geçiyor

bende. Çünkü okul da yaptığımız bir şey yok. Aynı müfredat kaç senedir aynı. Bunlar yani.

A: Teşekkür ediyorum Hocam. Hocam dördüncü sorum “ Yaşadığımız mesleki tükenmişliğin diğer olası kaynakları nelerdir?” Bu konuda görüşlerinizi almak isterim.

Öğretmen-5: Maddi en büyük. Yani onun için. Maddi kaynaklar, müzik sınıfı ve materyal olmayışı diyebilirim.

A: Peki teşekkür ediyorum. Son sorum ise; “ Yaşadığımız mesleki tükenmişliğe rağmen kişisel başarı algınızın yüksek olmasını nasıl açıklarsınız?” Son olarak bu konuda görüşlerinizi almak isterim.

Öğretmen-5: Yaş. Daha halen genç olduğumuz için biraz daha enerjik olabiliyoruz. Ama ileri de ne olur bilmiyorum. Zaten ben altmış beş yaş biliyorsun emeklilik, elli elli beş yaşında nasıl bu işi yapacağımızı kendi adıma merak ediyorum. Hadi şuan çocuklar ders işlerken şu parçayı çalalım, söyleyelim dediklerin de, o parçaları ben de dinleyip, duymuş olabilirim o parçayı. Ama on sene sonra onların dinledikleri müzikleri ile bizim dinlediğimiz müzikler arasın da çok fark olacak. En büyük korkum o benim. Şuan çocuk ile eline gitarı alıyorum, ha şunu çalalım dediklerin de açıp çalabiliyorum. Çünkü bende dinliyorum onlara o tarzlara yakın parçaları. Ama on sene on beş sene sonra, işte Tarkan vardı hatırlıyor musunuz diyeceğim, hiç biri hatırlamayacak Tarkanı.

A: Değerli Hocam tekrar katkılarımız için teşekkür ediyorum. Kattığımız değerler ve vermiş olduğunuz bilgiler için teşekkür eder, meslek hayatınızda başarılar diliyorum.

Öğretmen-5: Teşekkür ediyorum.

Öğretmen -6
Yer: Müzik Dersliği
Saat: 15:45

A: Öğretmen-6 ile birlikteyiz. Öncelikle Müzik Öğretmenlerinin Mesleki Tükenmişlik Kaynakları: Antalya Kent Merkezi Örneği başlıklı tez çalışmamda sizin değerli görüşlerinize başvurmak istiyoruz. Bu noktada anlayış gösterdiğiniz ve yardımcı olduğunuz için size teşekkür ediyorum.

Öğretmen-6: Ben teşekkür ederim.

A:Öğretmen-6 Hocam, yapmış olduğumuz anket çalışmamızda özellikle Duygusal Tükenmişliğiniz ve Duyarsızlaşma durumunuzun yüksek olduğu bilgisine ulaştık. Bu bilgiler ışığında sizinle görüşme protokolümüz çerçevesinde sizinle yüz yüze görüşme planladık. Tekrar belirtmek isterim ki görüşme protokolümüzde de size belirttiğim gibi, yapılan görüşmelerdeki veriler ve kimlik bilgileriniz araştırma kapsamın da gizli tutulacak ve araştırmada sadece cinsiyet ve yaş şeklinde kodlanacaktır.

A: Öncelikle size yöneltmek istediğim bazı sorularım olacak. Bunları içtenlikle cevaplayacağınızı düşünüyorum. “Yaşadığınız mesleki tükenmişliğin mesleki ortamınızla ilişkisi nedir?” Bu noktada düşüncelerinizi bizimle paylaşmak isterseniz çok sevinirim.

Öğretmen-6: Mesleki tükenmişliğim, mesleki ortamımla doğrudan bir ilişkisi var. Özellikle öğrencilerin, veliler tarafından yetersiz büyütülüşü, aynı şekil de okulumuzda ki okul kültürü, yöneticiler hepsi bir etken. Örneğin, tükenmişlik ders programından en başlangıcından başlayan bir durum. Ders programı bir gün bir ders için okula gelmemiz bizim için direk mesleki tükenmişliğimizi artırıyor. Her branş için geçerli bu. Yönetici anlamında en basitinden bir gün; özel bir gün için görev aldığımız da, tebrik edilmemek. Veliler tarafından, veli toplantısın da bu nasıl olsa müzik öğretmeni deyip geçiştirmek. Bunları hepsi mesleki tükenmişliği artırıyor. Bunların hepsi okul bazın da sayılabilir.

A: Hocam diğer sorum; “Yaşadığınız mesleki tükenmişliğin mesleki yeterlik algınızla ilişkisi nedir?” Bu konu ile ilgili düşüncelerinizi öğrenebilir miyim?

Öğretmen-6: Bu da aslında mesleki yeterlik algısı ile çok ilişkisi var. Özellikle doğu da çalıştığım için çok fazla bunu hissetmişim. Mezun olduğum üniversite kesinlikle Türk müziğine çok önem veriyordu. Ben oraya gittiğim de, birçok türküyü biliyordum ve çocuklarla çok güzel iletişim kurmuştum. Ama merkez olarak Antalya ya taşındığım da, Antalya’da ki okullar da, çok fazla pop, rap, dinlemediğim için çocuklar konusun da sıkıntı yaşadım. Yani onları ezberlemeye çalışıyordum çocuklarla en azından müziğin bir de bu yönüne bakalım diye. Birazcık daha kendimizi çok donanımlı yetiştirmemiz gerekiyor. Bir müzik türüne değil de, her

müziği bilmemiz gerekiyor çocuklarla güzel iletişim kurmak için. Mesleki yeterlik algımızla ilgili üniversite de özellikle biz çocuklara daha verimli olabilmek için eşlik dersi alıyoruz. Bu eşlik derslerinin daha çok olması gerekiyor. Çünkü bir orgumuz olduğunda, okuldan ya da kendi evimizdeki orgu getirdiğimiz de, eşlik yapabilmemiz kesinlikle çok çok gerekli. Ama çoğu ben öğretmen arkadaşşıma bakıyorum, en basitinden kendim de ilk öğretmenliğimin ilk yılların da eşlik yapmakta çok zorlanıyordum. Daha çok basit işte değiştiricisi çok az olan Cm, Am tonlar da eşlik yapmam çok kolay oluyordu. Ama tabi ki her çocuk bu tonda şarkı söyleyemiyor. İşte Dm iyi çalmamız gerekiyordu vs. Diğer tonları da iyi çalmamız gerekiyordu. Kendimizi çok fazla geliştiremediğimizi düşünüyorum. Yani öğretmenlik hayatına gürünce ben bu konu da kendimi geliştirdim. Bence buda çok çok önemli. Dersi işlemek istemiyorsun. Şarkıyı öğretmek istemiyorsun, çalamadığın için. Bende en başlar da bunlar olmuştu. Ama sonra sonra kendimizi geliştirdiğimiz de, en azından mesleki anlamda yeterliliğimiz çok çok yüksek olduğu için, bu tükenmişliği benim açımdan şu sıralar artık girmiyorum. Mesleki anlamda kendimi yeterli hissediyorum.

A: Hocam üçüncü sorum “Yaşadığınız mesleki tükenmişliğin okul dışı sosyal çevrenizle ilişkisi nedir?” Bu konu ile ilgili düşüncelerinizi öğrenebilir miyim?

Öğretmen-6: Bir arkadaş ortamımız da olduğumuz da veya herhangi bir ortama girdiğimiz de, bir kurs olur bir etkinliğe gittiğimiz de; “Ne öğretmenisin? Müzik öğretmeniyim. En kolay ders deniyor.” Yani tabi ki öyle değil. Çünkü en basitinden ben bir ortama girdiğim de bir arkadaşşımdan örneklendireyim size. “Gitar öğrenebilir miyim?” acaba dedi. “Öğrenebilirsin tabi ki de deneriz” dedim. Bu tabi ki bir seneyi geçti. Sonrasın da, karar verdi ve gitar çalmak istediğini söyledi. İlk önce benim gitarımla başladık. Baktı tutamıyor, yapamıyor. “Ya bu zormuş” dedi. Yapmadan, bilmeden o kadar çok konuşuluyor ki. İster istemez insan ya kolay mı? Bunu ben şu ana kadar, yirmi yedi yaşındayım ama bir kişiden duymadım. Rahat bir on kişiden, “Müzik mi? Aman ne anlamı var”. Ya da akrabamdan, “Nereyi kazandım sen? İşte Müzik öğretmenliğini. Aman benim çocuğum doktor oldu, mühendis oldu”. Bu algıyı genel olarak yenmemiz gerekiyor ülke anlamın da. O yüzden bunu tabi ki akrabalarımıdan da tanımadığım insanlardan, arkadaşşıarımdan da bu tarz yorumlar alabiliyorum. Buda tabi ki her şeyi etkiliyor.

A: Teşekkür ediyorum Hocam. Hocam dördüncü sorum “Yaşadığınız mesleki tükenmişliğin diğer olası kaynakları nelerdir?”. Bu konuda görüşlerinizi almak isterim.

Öğretmen-6: En büyük yapılacak şey, ben şuan kendi okulum da kendi okulumu baz alırsam; kesinlikle mesleki tükenmişliğimin olduğunu düşünmüyorum. Okulum da olmaktan, müzik öğretmeni olmaktan, bu çocuklarla çalışmaktan çok çok mutluyum. İyi ki bu mesleği seçmişim diyorum. Özel eğitim okulunda müzik öğretmeniyim. Çok çok mutluyum. Ama işte ben gelecek sene başka bir okulda olacağım. Kendi maaş karşılığımı tamamlayamadığım için. Şuan benim kafam da bir sürü sorun var. Çünkü ben başka bir okula gitmek istemiyorum. Bu okulda müzik sınıfım var. Bu okulda müzik sınıfında piyanom var, gitarım var, bütün ritim çalgıları var ve

sınıflar on kişilik. Çocuklarımız hafifi zihinsel engelli olarak geçiyor. Hemen hemen yani zihinsel engelli değil gibi öğrencilerimiz. Çok hafif olduğu için ben onu çok fazla hissetmiyorum ve çocuklarla bire bir etkileşim içerisindeyim. Çok güzel geçiyor derslerimiz. Ama seneye ben maaş karşılığımı dolduramadığım için mutlaka bir veya iki gün başka okula gideceğim. Bu benim için çok büyük bir şikâyet mi olur artık, çok büyük tedirginlik yaşıyorum. Hangi okula gideceğim? Bir kere evimden çok çok uzağa bir yere mi gideceğim? Kepez çok büyük bir yer. Acaba elli kilometre ileriye mi gideceğim? Otuz kilometre mi? Nereye gideceğimi bilmiyorum. Bir kere bu çok büyük önemli bir şey yaşadığımız ortam. İkincisi, gideceğim ama sınıflar genelde kırk kişi ve üstü ve o yüzden hiçbir ortam da o tarz ortamda çalışmak istemiyorum. Çalışmak istemesem nerede çalışacağım? öğretmenliği bırakıp. Özel okullar çok daha berbat. Yani bir kere hiçbir şekilde müziğe değer yok. İkincisi, gittiğim okulda acaba müzik sınıfı var mı? Kepez de biliyoruz, örnek veriyorum yüz tane okul varsa sadece beşin de müzik sınıfı var. Müzik sınıfı olsa ne olacak her şeyi olsun hadi, sınıflar kırk kişilik hiçbir önemi yok. O yüzden atamaların hafta da her sınıfın hafta da, bir saat müzik dersi olmasının çok büyük bir sıkıntısını yaşıyorum. Başka okula gitmek istemiyorum ve benim gibi bir sürü öğretmen arkadaşımın olduğunu da biliyorum. Yakınlarımda da birçok fazla. Bunlar, bizim müzik branşın da kendi branşım adına söylüyorum, kesinlikle berbat bir durum. Ben başka bir okula gitmek istemiyorum. Kendi okulum da kalmak istiyorum. Bu da benim açıkçası tek tükenmişliğim diyebilirim. Hepsi etkilidir ama her şeyi çok kafaya takan bir insan değilim. Ben mesleğimle ilgili istediğim yerde yapamamış, yapamayacak olmamın endişesini çok büyük yaşıyorum ve bunu da her zaman yaşayacağımı düşünüyorum. Çünkü hiçbir şey değişmiyor.

A: Peki teşekkür ediyorum. Son sorum ise; “Yaşadığınız mesleki tükenmişliğe rağmen kişisel başarı algınızın yüksek olmasını nasıl açıklarsınız?” Son olarak bu konuda görüşlerinizi almak isterim.

Öğretmen-6: Gazi Üniversitesin de okuduğum için kişisel başarı algımın yüksek olduğunu düşünüyorum. Neden? Gerçekten öğretmenlerimiz o kadar büyük özveri ile defter doldurmaya kadar o kadar çok yardımcı oldular ki, ben öğretmenliğe başladığım hiçbir zaman, neden buradan mezun odum? Neden bana bunu öğretmediler? Hiç demedim. İyi ki o okuldan mezun olmuşum diyorum. Başarı algım yüksek. Çok hevesliyim bir şeyler yapmaya, bir şeyler çıkarmaya. Artık onu da düşünmüyorum; kim takdir eder, etmez. İsteyen takdir etsin, isteyen takdir etmesin. Ülkemiz adına, çocuklarımız adına bir şeyler yapmak istiyorum. Bizde bir sanatsever çocuk yetiştirelim. Çocuklar daha fazla müziği sevsin. Not için bir şeyler yapmayalım. Maalesef bizim de müzik öğretmenlerimiz; bizi saymıyorlar, notla sayılsın. Yok, öyle bir şey. Yani sen çocuğa dersi anlat; çocuk anladığı kadar anlıyorsa da yüz vermezsin, seksen verirsin, yetmiş verirsin, doksan verirsin. Ben çok fazla bunlar başka sorularla biraz bağdaşık oldu ama notun da bazı şeylere çocuklar üzerinde başarısının azalttığını düşünüyorum. Bu da beni ister istemez kişisel başarımdan daha da yüksek olmamı sağlıyor, diğer hocaların hatalarını

gördükçe. O yüzden ben her türlü çocuklarla fazla fazla çalışmaktan çok çok memnunum. Bu da mesleki tükenmişliğime hiçbir etkisi yok.

A: Değerli Hocam tekrar katkılarınız için teşekkür ediyorum. Kattığınız değerler ve vermiş olduğunuz bilgiler için teşekkür eder, meslek hayatınızda başarılar diliyorum.

Öğretmen-6: Teşekkür ediyorum. Sağ olun, çok teşekkürler.

Öğretmen- 7
Yer: Müdür Yrd. Odası
Saat: 11.57

A: Öğretmeni Öğretmen-7 ile birlikteyiz. Öncelikle Müzik Öğretmenlerinin Mesleki Tükenmişlik Kaynakları: Antalya Kent Merkezi Örneği başlıklı tez çalışmamda sizin değerli görüşlerinize başvurmak istiyoruz. Bu noktada anlayış gösterdiğiniz ve yardımcı olduğunuz için size teşekkür ediyorum.

Öğretmen-7: Rica ederim.

A:Öğretmen-7 Hocam, yapmış olduğumuz anket çalışmamızda özellikle Duygusal Tükenmişliğiniz ve Duyarsızlaşma durumunuzun yüksek olduğu bilgisine ulaştık. Bu bilgiler ışığında sizinle görüşme protokolümüz çerçevesinde sizinle yüz yüze görüşme planladık. Tekrar belirtmek isterim ki görüşme protokolümüzde de size belirttiğim gibi, yapılan görüşmelerdeki veriler ve kimlik bilgileriniz araştırma kapsamın da gizli tutulacak ve araştırmada sadece cinsiyet ve yaş şeklinde kodlanacaktır.

A: Öncelikle size yöneltmek istediğim bazı sorularım olacak. Bunları içtenlikle cevaplayacağınızı düşünüyorum. “Yaşadığınız mesleki tükenmişliğin mesleki ortamınızla ilişkisi nedir?” Bu noktada düşüncelerinizi bizimle paylaşmak isterseniz çok sevinirim.

Öğretmen-7: En büyük ilişkisi yöneticilerle benim için alakalı çok. Çünkü yöneticiler eğitim sistemindeki katkısı tartışmaya açık olabilir. Bence öyle şahsım adına. Çünkü ne öğretmene desteklemek, güdüleme pozitif yönde katkıda bulunma ya da öğrencilerle alakalı. Çoğunlukla okul işinin ya da Milli Eğitiminin yukardan gelen emirlerin yürümesi doğrultusunda da biraz adım atıyorlar. Atmak zorunda da kalıyorlar, atmak zorunda olan arkadaşlar bile olsa. Ama yöneticilerin öğretmenler üzerinde özellikle bizim gibi müzik, resim, sanat gibi alanında adamlar biraz daha duygusaldır. Biz öyle çok realist işte, materyalist şeylere hareketlere biraz kapalıyız. Biraz daha duygusal yönümüz fazla. O yüzden yöneticilerin bu tavrı biraz bizi kesiyor aslında. Yapacağımız şeylere, atacağımız adımları. Yöneticilerden sonra yüzde on oranında da öğrenci odaklı bir tükenmişlik ya da yorgunluk yaratılabiliyor. Öğrencilerin de tabii kendi sorunları var. Onlara da empati ile yaklaşmak lazım. Aile sorunları belki anne baba var. Ama baba yok. Ya da ikisi de varsa evde çocuğa sevgi veren yok. O yaramaz çocukların da bir çoğunun da eksiği aslında bu. Ama yıpratma anlamın da öğrencilerin de yüzde onluk bir katkısı var. Velilerin de şöyle bir handikabı oluyor, öğrenci velisinin de. Yani hani biz çocukları müzik aracıyla kişilik kazandırmaya çalışıyoruz aslında karakter kazandırmaya çalışıyoruz. Veli bunu es geçip “Sadece müzik dersi hocam, nedir ki en basitinden bir flüt iki şarkı bizim çocuğa yüz ver” gibi ihtiyacı olabiliyor bazı velilerin. Bazıları da çok teşekkür ediyor, “Hocam iyi ki varsınız, bizim oğlan artık farklı şeylerle ilgileniyor. Daha uslu oldu.” falan diye. Yani öğrenci falan az ama yönetici fazla. Bu durumda.

A: Hocam diğer sorum; “Yaşadığınız mesleki tükenmişliğin mesleki yeterlik algınızla ilişkisi nedir?” Bu konu ile ilgili düşüncelerinizi öğrenebilir miyim?

Öğretmen-7: Yani mesleki yeterlilik algıyla alakalı, o biraz kişisel bir şey. Yani Ahmet ile Mehmet’in aynı olmaması, Ayşe ile Fatma’nın isminin bile farklı olması gibi mesleki yeterlilikte birazcık farklı bir durum olabiliyor. Yani biraz insanımızın kendini geliştirmeye yönelik olması, müsait olması. Artık internet çağı var. Youtube var. Yani en basit öğrenemediğimiz enstrümanı bile bizler youtube açarak, hele ki müzik öğretmiysek o okula yetenek sınavı ile giriyoruz. Üç beş günümüzü ayırarak herhangi bir enstrümanı az buçuk öğrenebiliriz. En azından ortaokul da yetecek hale getiririz. Çocuklara eşlik edebiliriz. Mesleki yeterlik algıyla sadece şu anlam da etkisi olabiliyor. Ne kadar enstrüman çalarsan çal okullarımızda ki eğitim sistemi biraz kısıtlı olduğu için, ortaokul da blok flüte iniyor veya da gitara iniyor. Yapılan müzik her zaman kısıtlı kalıyor. Bizim ülkemiz de müziğe verilen önemin biraz daha artması işle bu mesleki yeterlilik eşdeğer oran da yürüyecektir diye düşünüyorum.

A: Hocam üçüncü sorum “Yaşadığınız mesleki tükenmişliğin okul dışı sosyal çevrenizle ilişkisi nedir?” Bu konu ile ilgili düşüncelerinizi öğrenebilir miyim?

Öğretmen-7: Yani bura da maddiyat biraz etkili. Bütün öğretmenler için. Çünkü hakikaten aldığımız ücret maaş olarak az. Sadece ek ders ile yüzümüzün güldüğü an ek ders biraz fazla yatarsa olabiliyor açıkçası. Çünkü kiradır, şudur, budur, bir markettir hani her şey biraz yükseldiği için maaş biraz sıkıntı olabiliyor. O kadar aslında öğretmen duygusal bir meslek. Emek veriyor, kalbinden veriyor yaptığı işi. Bunun karşılığında da hani üç beş bir şeyler hak etmesi ya da onu beklemesi normal. Tabi herkesin ücreti yüksek olsun da, öğretmen denilen insan her gün otuzar tane kırkar tane çocukla uğraşiyor. Her birine ayrı ilgi, ayrı hissiyat veriyor. Verdiğimiz şey kadar azıcığını alsak bile o bile yeter aslında ama maddiyat o yüzden önemli. Büyük sorun. Bunun haricinde de, sosyal ortamımızı da biraz etkileyebiliyor. Çünkü öğretmen denilince eskisi gibi bundan kırk elli sene önce tabi o günleri yaşamadık ama filimler den bildiğimiz kadarıyla öğretmen hoca hanım, hoca bey falan hani kutsal bir kişiliktir. Son üç beş yıldır belki ki on yıldır öğretmen deyince, gereksiz bir insan konumuna bile düşüyoruz. Ne gerekli matematik gerekli. Çocuk fen lisesine girecektir, bilme ne gerekli üniversiteye girecektir. Onun haricinde öğretmen ikiye ayrılmış durumda. Gerekli öğretmen, gereksiz öğretmen. Tabi sosyal çevre de insanı bu yönden tükenmişliğini arttırabiliyor.

A: Teşekkür ediyorum Hocam. Hocam dördüncü sorum “Yaşadığınız mesleki tükenmişliğin diğer olası kaynakları nelerdir?”. Bu konuda görüşlerinizi almak isterim.

Öğretmen-7: Yani bunların yanı sıra aslında hepsini konuşmuş gibi oluyoruz. Okul içerisinde yönetici, öğrenci ve veli. Tabi öğretmen arkadaşlarımızın da bazen etkisi olabiliyor. Herkes farklı branşta ki öğretmenleri biraz daha farklı yaklaşıyor ama sonuçta müzikçisin. Diğer öğretmenlerin müzik dersine bakış açıları diyebilirim.

Bizleri öğretmen olarak bile maalesef görmüyorlar. Nedir, pazartesi günü İstiklal Marşı var, “Hocam neredesin? Hazır mı? Mikrofon yok mu? Ses gelmiyor mikrofondan”. Bu bizim işimiz olmamalı aslında. Aslında bu bir teknik sorun. Her okulda bunun alt yapısı hazır olmalı. Bunu da hazırlayacak Milli Eğitimin birimleri vardır. Onların bir sürü isimleri var. İşte alt idarecileri var, üst idarecileri var o birimlerin de. Hani biz İstiklal Marşında işte “Mikrofon hazır mı? Ses gelmiyor. Hocam şunu yap. Hocam bunu yap”. Ya da resmi bayramlar da hatırlanacak, resmi bayram bittiğin de sonra da bir teşekkür edilemeyecek öğretmen olmamız pekte hoş olmuyor. Ama tabi bu insanımızın, ülkemizin yapısının bir sonucu maalesef.

A: Peki teşekkür ediyorum. Son sorum ise; “Yaşadığımız mesleki tükenmişliğe rağmen kişisel başarı algınızın yüksek olmasını nasıl açıklarsınız?” Son olarak bu konuda görüşlerinizi almak isterim.

Öğretmen-7: Vicdan. Hani insan vicdanlıysa; içinde birazcık vicdan varsa, bütün bu sorunlara rağmen insanın kendini psikolojisinde bozuk ve yoksun hissetmesine rağmen, insanı sevmek, insana vicdanla yaklaşmak yediğimiz iki lokma varsa onu da hakketmeyi düşünmek, her zaman aklında tutmak. Bizden çok daha zor şartlar da, ağır şartlar da çalışıp da evine ekmek götürürken, biz bura da tamam zoruz bir sürü şey anlattık, işte şikâyet ediyor gibiyiz ama şükretmeyi de bilmek lazım. Karşıdakinin insan, onun da sorunları olabileceğini, empati kurmak falan. Öncelikle vicdan yani.

A: Hocam öncelikle çok teşekkür ediyorum.

Öğretmen-7: Ben teşekkür ediyorum. Güzel bir araştırma.

A: Kattığınız değerler ve vermiş olduğunuz bilgiler için teşekkür eder, meslek hayatınızda başarılar diliyorum.

Öğretmen-7: İnşallah, sağ olun.

Öğretmen-8
Yer: Müdür Yrd. Odası
Saat: 11.57

A: Öğretmen-8 ile birlikteyiz. Öncelikle Müzik Öğretmenlerinin Mesleki Tükenmişlik Kaynakları: Antalya Kent Merkezi Örneği başlıklı tez çalışmamda sizin değerli görüşlerinize başvurmak istiyoruz. Bu noktada anlayış gösterdiğiniz ve yardımcı olduğunuz için size teşekkür ediyorum.

Öğretmen-8: Rica ederim. Ben teşekkür ediyorum.

A: Öğretmen-8 Hocam, yapmış olduğumuz anket çalışmamızda özellikle Duygusal Tükenmişliğiniz ve Duyarsızlaşma durumunuzun yüksek olduğu bilgisine ulaştık. Bu bilgiler ışığında sizinle görüşme protokolümüz çerçevesinde sizinle yüz yüze görüşme planladık. Tekrar belirtmek isterim ki görüşme protokolümüzde de size belirttiğim gibi, yapılan görüşmelerdeki veriler ve kimlik bilgileriniz araştırma kapsamın da gizli tutulacak ve araştırmada sadece cinsiyet ve yaş şeklinde kodlanacaktır.

A: Öncelikle size yöneltmek istediğim bazı sorularım olacak. Bunları içtenlikle cevaplayacağınızı düşünüyorum. “Yaşadığınız mesleki tükenmişliğin mesleki ortamınızla ilişkisi nedir?” Bu noktada düşüncelerinizi bizimle paylaşmak isterseniz çok sevinirim.

Öğretmen-8: Zaten şuan çalıştığım okul gerçekten mesleki olarak zor bir okul, özel eğitim olduğu için. Özel eğitim de genelde branşlar çalışmak istemezler. Çünkü orta ağır bir okul olduğu için burası, öğrencilerden her türlü fiziksel, ruhsal, psikolojik şiddete biz maruz kalabiliyoruz. Ama bence eğitim ortamından ziyade okul yöneticileri'nin tutum ve davranışları daha önemli diye düşünüyorum. Çünkü bir etkinlik olsun veya olmasın, hazırlanan herhangi bir şeyde ya da normal okul sürecinde de velilerle olan mesafeli davranışlarımızda da en önemli şeyin okul yöneticilerinin tutumu olduğunu düşünüyorum. Yani ödüllendirme eşit olmalı. Ya da görevlendirme eşit olmalı. Hani iş yapanın üzerine iş yıkılmamalı, adaletli bir dağılım olmalı ve ne olursa olsun okul idadercilerinden takdir görmek bizim için önemlidir. Bu tabi ki de illa bir imzalı belge değildir ama onlar tarafından işlerimizin beğenildiğini görmek ve hissetmek bizler için motive edici olur. Ben kendi adıma bunu düşünüyorum.

A: Hocam diğer sorum; “Yaşadığınız mesleki tükenmişliğin mesleki yeterlik algınızla ilişkisi nedir?” Bu konu ile ilgili düşüncelerinizi öğrenebilir miyim?

Öğretmen-8: Yani tükenmişlik, yeterlilik algısını şöyle değiştirebilir. Eskiden daha yeni çıkan öğretmenlikle ya da müzisyenlikle ilgili yayınları takip edip, konserlere gidip, geri de kalmayıp, yöntem ve teknikleri araştırmak için daha istekli ve daha meraklıydım. Şimdi tecrübem de arttı yıllar içinde. Belki o yüzden belki de birazcık yorgunlukta hissediyorum işin açıkçası. Bununla ilgisi olabileceğini düşünüyorum.

İlk zamanlar mesleki yeterliliğim de tecrübe ile artıyor, onunla ilgili. Ama yine de dünyada yapılan bir sürü şey var. Bir sürü kurs var, bir sürü yeni proje var. Bunların bence hem desteklenmesi hem çabamızın karşılıksız kalmaması ile bire bir ilişkili diye düşünüyorum.

A: Hocam üçüncü sorum “Yaşadığınız mesleki tükenmişliğin okul dışı sosyal çevrenizle ilişkisi nedir?” Bu konu ile ilgili düşüncelerinizi öğrenebilir miyim?

Öğretmen-8: Okul dışı sosyal çevremiz ile ilişkisi, yani tabii ailevi olarak değerlendirebilirim. Sosyal çevrem açısından çok fazla bir etkisi olmuyor. Ama ailevi olarak birazcık motivasyonumu düşürüyordu diyebilirim. İşten eve çok yorgun gidiyor olmak, işten eve kafamda bazı soru işaretleri ile gidiyor olmak, çözülememiş sorunları götürmek. Benim şuan da artık eşimden ayrıldığım için sadece kızım var. Ona tabii ki de yansıtmamaya çalışıyorum. Ama geçmiş zamanlar da, şöyle şeyler eski eşimden çok duyardım. “ Zaten az maaş alıyorsun ve çok fazla efor sarf ediyorsun. Şu etkinlik, bu etkinlik. Oraya gidiyorsun, buraya gidiyorsun. Okul dışında da bir sürü iş yapıyorsun. Bu aile hayatımızı kötü etkiliyor. En iyisi okulu bırak. Yoksa evliliğimiz kötüye gidecek” tarzında onun bir yaklaşımı olmuştu ki evliliğimiz kötüye gitti zaten sonunda da. Ama onun tek sebebi tabii ki de o değil yani. Yorgunluk, işte çok çalışma, okul sonrası çalışmalar da gerektiriyor bazı şeyler. Fazla zaman ayırmak diyebiliriz yani.

A: Teşekkür ediyorum Hocam. Hocam dördüncü sorum “Yaşadığınız mesleki tükenmişliğin diğer olası kaynakları nelerdir?”. Bu konuda görüşlerinizi almak isterim.

Öğretmen-8: Diğer olası kaynakları, bence yine de ders saatlerinde ki azalmalar. İşte velilerin bize karşı olan tutumları. Yani herhangi bir şey yaptıracağımız zaman işte hani izin kâğıdı alırken ya da şey yaparken bile sürekli veli ile kötü bir şekilde muhatap olmak zorunda kalmak. Velinin bize çocukların müzik öğretmeni değil de onların bakıcısı, eğlendiricisi veya hesap soracak bir insan olarak görmesi ve bu konuda gerçekten inanılmaz bir bilgi kirliliği var internete dolaşan. Ya imkânsız şeyler isteniyor, “Bu çocuk bağlama çalsın, gitar çalsın, şöyle yapsın, böyle yapsın”. Ya da gerçekten hiçbir şey yapmasın diye veli tarafından engelleniyor. Velinin bu konu da eğitimsiz ve bilgisiz oluşu, müzik öğretmenlerinin önünde eskiden beri çok büyük bir engel. İlk görev yerim Kütahya idi. Orada gerçekten sosyal, çalışkan, müziği seven çocuklar iç içeydim. Müzik derslerin de çok ama çok eğlenirdik. Davranış bozukluğu göstermeyen öğrenciler benim mesleki hayatımda hiçbir şekilde bana tükenmişlik hissettirmedi. Çünkü bir şekilde zaten müzik öğretmeni müzikle, dansla, bir şekilde o kırk dakikanın içinde çocuğu almayı başarabiliyor. Ama engelli olsun, ama normal olsun, ama lise olsun, ama ilkokul olsun. Ben bütün kademelerde ve bütün sınıflarda görev yapma şansını buldum. Ama işte okul müdürlerinin tavırları ya da diğer branş öğretmenlerinin yaklaşımı. Gelir demeyeceğim ama belli dağılımlarda ki adaletsizlikler. Okullarda Matematik, fen, sosyal gibi derslere kurs açılırken müzik dersine kurs açılmaması ve velilerin bu konudaki duyarsız tavırları. En zoru da veliler. Şuanda ki görev yaptığım okulda bile ki burada veliler sağ

olsunlar bana artık zorluk çıkartmıyorlar. Ama engelli öğrencilerimize kostüm giydirmek ya da herhangi bir şey için ikna etmek ve izin almak ölüm geliyor. En sonunda zaten konu şu oluyor: Hazırlıyorsunuz, hazırlıyorsunuz, hazırlıyorsunuz, çocuğa bir dönem boyunca emek veriyorsunuz veli gösteri gününe göndermiyor çocuğunu mesela. Öğretmenin bununla ilgili ne bir şikâyet, ne bir talep ya da en azından serzenişte bulunacağı bir kurum bile ya da bir yer yok. Göndermemiştir, göndermemiştir olay kapanıyor. Ama bu diyorlar ki müzik öğretmeni etkinliği çıkartamadı. Hani bu benim on üç yıldır ben bu işi yapıyorum. Meslek hayatımda gördüğüm bir şey. Özel öğretmenlere veliler daha çok saygı duyuyorlar ve onların sözlerini dinliyorlar. Dışarıda ücretli çalıştıklarını bildiğim bazı arkadaşlarım var. Onların saati saatine dedikleri dikkate alınıyor. Ne isterlerse alınıyor. Ama okulda ki müzik öğretmeni bir şey söylediği zaman, “Hocam zaten dışarıda biz kursa gönderiyoruz” denilerek konu kapatılıyor. Yani devlet okulunda ki bence tüm branş öğretmenlerinin hatta tüm sınıf öğretmenlerinin kesinlikle bir geri kazanım çabası yapılması gerektiğini düşünüyorum. Öğretmenin kimliğinin geri kazandırılması lazım. Bu ancak devlet eliyle mümkün olabilir. Bunu ben açıkçası müzik öğretmeni ya da diğer öğretmen arkadaşlarımı bununla ilgili suçlamam. Herkes çünkü mesleğinin ya başında ya sonunda mutlaka bir emek veriyor. Biz kaba tabirle şey deriz ya, gaza geliyorsun. Bir şeyler yapacağım, bir şeyler yapacağım o kadar çok ayağını kaydıran şey, o kadar çok motivasyonunu bozan şey oluyor ki. En sonunda şuna geliyorsun. Ya ben kendimi niye bu kadar parala yayıyım ki. Neden bu kadar çok yorulayım. Hem kötü laf duyuyorum, hem moralim bozuluyor. Bütün akşam elimi şakağıma dayayıp düşünüyorum ve mutsuz oluyorum. Bunun yerine dersime girer çıkarım, başka da hiçbir şeyi önemsemem kafasına bence devletin politikası öğretmeni getiriyor. Yoksa ben öğretmenlerin hiç birisinin mezun olduğunda okulda gider de yatarım, hiçbir iş yapmam dediğini asla inanmıyorum.

A: Peki teşekkür ediyorum. Son sorum ise; “Yaşadığınız mesleki tükenmişliğe rağmen kişisel başarı algınızın yüksek olmasını nasıl açıklarsınız?” Son olarak bu konuda görüşlerinizi almak isterim.

Öğretmen-8: Açıkçası müzik öğretmeni olduğum için bir kere müziği çok sevmemle açıklarım. Şey gibi de değildir bu hani. Küçük yaşta başladım, her zaman evde müzik çalar olarak değil. Ben müziği bir eğlence aracı olarak değil, bir ders olarak değil, her zaman için bir bilim olarak görmüşümdür. Müzik gerçekten de hem evrenseldir. Artık bu çok konuşulduğu için içi boşaltıldı bu kavramın ama hem evrenseldir, hem de gerçekten altı çok sağlam şeylere dayalı bilimdir. Üstelikte bir tedavi yöntemidir ve bu ilk çağlardan beri. İnsanın insan olduğunu fark edipte bir masaya ya da malzemeye vurup ses çıkarmaya başladığını fark ettiğinden beri bu öyle. Bir kere içimizde bizler memeli canlılarız ve bir kalp taşıyoruz. Onun bir ritmi var. Herkesin bir yaşam ritmi var. Müzikte zaten çıkış noktası olarak hayat ne zaman başlıyor, müzik de o zaman başlıyor. Tabi bu şimdi felsefik ve çok derin bir konu. Ama ben müziği bu anlamda tutku ile bağlıyım. Ben ne zaman ki ölürüm, benim müzik tutkum o zaman biter. Mesleki olarak tükenmişliğimi de bununla törpüleyebiliyorum. Çivi çiviye söküyor. Burada gürültüden rahatsız olup da evde daha gürültülü bir müzik

açıyorum. O beni kendime getiriyor açıkçası. Ya da oturup biraz piyano çalmaya çalışıyorum. Ya da bambaşka bir hiç duymadığım bir müzik tarzını araştırıyorum. Bu bende müzisyenim, daha fazla şeyler yapmam lazım kafasını getiriyor. Her müzik öğretmeni kesinlikle enstrüman çalmak zorunda değildir. Ama kesinlikle müzisyen olmak zorundadır. Müziği seversek, müziğe sarılmaya devam edersek, tükenmişlik ile de başa çıkabiliriz genel olarak. Ben kendimde ki tükenmişliği bu şekilde çözdüm, gene müzikle. Çünkü müzik zor bir branştır. Bizler bu okullara işte puanım şurayı tutmadı da, buraya gireyim bari ya da açıkta kalmayayım bu sene hiç birimiz bu şekilde girmedik bu okullara. Herkes müziği severek geldi. Şu konu tartışılır. Öğretmenliğe belki daha sonradan alışılmış olunabilir. Ama kesinlikle bu okullara giren herkes gerçekten o genç yaşta büyük emekler verdi, büyük sınavlara girdi ve ciddi elemelerden geçti. Bu yüzden de müzikten kopmamak gerekir. Bir müzik öğretmenin memur değil, müzikle iç içe birey olmaya devam etmesi gerekir. Kendi adıma da bu yüzden bu tükenmişlik ile baş etmek ve ancak konsere giderek, müzik yaparak, müziği içimizde daim ettirerek başa çıkabileceğimizi düşünüyorum.

A: Değerli Hocam tekrar katkılarınız için teşekkür ediyorum. Kattığınız değerler ve vermiş olduğunuz bilgiler için teşekkür eder, meslek hayatınızda başarılar diliyorum.

Öğretmen-8: Bende çok teşekkür ediyorum. Sağ olun, çok teşekkürler.

Öğretmen -9
Yer: Öğretmenler Odası
Saat: 09:23

A: Öğretmen-9 ile birlikteyiz. Öncelikle Müzik Öğretmenlerinin Mesleki Tükenmişlik Kaynakları: Antalya Kent Merkezi Örneği başlıklı tez çalışmamda sizin değerli görüşlerinize başvurmak istiyoruz. Bu noktada anlayış gösterdiğiniz ve yardımcı olduğunuz için size teşekkür ediyorum.

Öğretmen-9: Rica ederim. Ben teşekkür ediyorum.

A: Öğretmen-9 Hocam, yapmış olduğumuz anket çalışmamızda özellikle Duygusal Tükenmişliğiniz ve Duyarsızlaşma durumunuzun yüksek olduğu bilgisine ulaştık. Bu bilgiler ışığında sizinle görüşme protokolümüz çerçevesinde sizinle yüz yüze görüşme planladık. Tekrar belirtmek isterim ki görüşme protokolümüzde de size belirttiğim gibi, yapılan görüşmelerdeki veriler ve kimlik bilgileriniz araştırma kapsamın da gizli tutulacak ve araştırmada sadece cinsiyet ve yaş şeklinde kodlanacaktır.

A: Öncelikle size yöneltmek istediğim bazı sorularım olacak. Bunları içtenlikle cevaplayacağınızı düşünüyorum. “Yaşadığınız mesleki tükenmişliğin mesleki ortamınızla ilişkisi nedir?” Bu noktada düşüncelerinizi bizimle paylaşmak isterseniz çok sevinirim.

Öğretmen-9: Mesleki Ortamımızla ilişkisi söyle, öğrencilerimiz genel anlamda hepsi bir sınav öğrencisi. Yani okul müdürü, aileler herkes işte, yok lise sınavı, yok üniversite sınavı, bunlara ilişkin müzik öğretmenlerine kıymet vermiyor. Öğrencilerimiz de aynı şekilde, de aynı şekilde, velilerimiz de aynı şekilde. Dolayısı ile müzik öğretmeni ve müzik dersine olan ilgi ve özen son derece az, son derece düşük oranda. Aynı kurum da çalıştığımız öğretmenlerimiz tarafından da aynı şekilde. Biz yalnızca işte müzik dersine gireriz ama müzik dersinde ne yaptığımız hiçbir şekilde bilinmiyor. Biz yalnızca onlara canınız isterse şarkı öğreten insan pozisyonunda insanlarız. O yüzden mesleğimizin içeriği ile ilgili, yetkinliğimiz ile ilgili kimsenin hiçbir şeyden haberi yok. Biz yalnızca anca işte programa konulmuş bir dersin öğretmeni gibiyiz. Çok fazla kıymet görmüyoruz. Anca şeylerde, işte bir tören olursa bize ihtiyaçları olursa orada da güzel bir performans bekleniyor. Okul atmosferin de gerçekten de hani müzik öğretmenleri gerçekten ciddi anlam da şey olabilir. Müzik dersinin içeriği ile ilgili ya da öğrencinin gelişimi ile ilgili ilgiye sahip idareciler olursa evet kıymet biliniyor. Ama bu konuda müzdaribiz.

A: Hocam diğer sorum; “Yaşadığınız mesleki tükenmişliğin mesleki yeterlik algınızla ilişkisi nedir?” Bu konu ile ilgili düşüncelerinizi öğrenebilir miyim?

Öğretmen-9: Şimdi bizler üniversiteden mezun olurken son sınıfta, ben piyanoya daha fazla ağırlık veren bir öğrenciydim. İşte sonat çaldık, füg çaldık, prelüt çaldık, mezun olduk. Bir köy okuluna, ilköğretim okuluna ben tayin olmuştum. Okulda

hiçbir müzik aleti yoktu. Daha doğrusu öğrete bileceğim bir şey de yoktu. Program da onunla ilgili değildi. Yani ben çok iyi enstrüman çalmaya çabalayan bir öğrenci olarak, bir öğretmen adayı olarak mezun oldum ama almış olduğum eğitim ile karşılaşmış olduğum ve okutmak zorunda olduğum ders programı arasında dağlar kadar fark vardı. Bir dönem ya da iki dönem okul müziği ile ilgili bir çalışmamız oldu. Onlarında hiçbir şeyi yoktu, yeterliliği yoktu. Yani böyle çok ciddi uçurumlarla biz mesleğimize bir giriş yaptık. Onun çok büyük etkisi oldu. Çok ciddi anlamda demoralize yaşadım. İlk dersimde ben ağlamıştım, hatırlıyorum. Öğrenciler bana sordukları da; “ Öğretmenim siz öğretmen olmak istiyor muydunuz? Hayalinizde ki meslek neydi?” diye sordukların da, benim gözümünden yaşlar süzülüyordu. Çünkü hiç böyle bir şey beklemiyordum, hayal etmiyordum.

A: Hocam üçüncü sorum “Yaşadığınız mesleki tükenmişliğin okul dışı sosyal çevrenizle ilişkisi nedir?” Bu konu ile ilgili düşüncelerinizi öğrenebilir miyim?

Öğretmen-9: Okul dışı, tabi ki şöyle. Öğretmenlik mesleği gerçekten sosyal çevremiz de hak ettiği yerde değil. Herkes en kıymetli varlıklarını bize emanet ediyorlar ama gereken önem, gereken ihtimam gösterilmiyor. Bir de çok ciddi ses yoğunluğu altındayız. Gerek okuldan gerek derslerimizde. Okuldan çıktığım zaman ben çok fazla ses duymak istemiyorum artık. Birde bir durum var. Birde bizim alanımıza yönelik Milli Eğitim öğretmeni olarak müzik eğitimine ilişkin, okulda müzik dersi programına ilişkin şey yok çok fazla. Eğitim yok. Desteklenmiyoruz. Pek çok alanda var görüyorum ben diğer branşlar da ama biz alanımızda ancak özel çalışmalar var işte. Özel, ne bileyim orff ile ilgili çalışmalar var. Beden, ritim, perküsyon. Bunların pek çoğu şeyde değil. Milli Eğitim tarafından desteklenen programlar değil. Biz anca özel ilgimiz varsa, yapmak istiyorsak bunlara gidebiliyoruz. Maddi sorunlar tabi ki de bizi olumsuz etkiliyor. Aldığımız maaş zaten belli. Artık müzik dersinin ders saati azaltılmaya gittikçe sürekli gittikçe azaltılması ile birlikte, işte ek ders ücreti de alınmıyor. Maddi anlamda hiçbir şekilde tatmin edici değil.

A: Teşekkür ediyorum Hocam. Hocam dördüncü sorum “Yaşadığınız mesleki tükenmişliğin diğer olası kaynakları nelerdir?”. Bu konuda görüşlerinizi almak isterim

Öğretmen-9: Bence ilk önemli neden okul yöneticileri. Onların tutum ve davranışı diyebilirim. Bizleri en ufak bir takdir bile etmeyişleri. İkinci olarak seçmeli dersler ve DYK’lar diyebilirim. Seçmeli dersleri ve DYK’ları matematik, fen, yabancı dil gibi derslerden açmaları ve müzik derslerine yer vermemeleri. Üçüncü kaynağı bence müzik öğretmeni olarak gelecek kaygım. Uzun emeklilik süresi ve müzik dersinin akıbetinin ne olacağı beni olumsuz etkilemekte.

A: Peki teşekkür ediyorum. Son sorum ise; “Yaşadığınız mesleki tükenmişliğe rağmen kişisel başarı algınızın yüksek olmasını nasıl açıklarsınız?” Son olarak bu konuda görüşlerinizi almak isterim.

Öğretmen-9: Mesleğimi çok seviyor olmam diyebilirim sanırım. Enstrümanımı sevmem, işimi sevmem diyebilirim. Ama bu kadar olumsuz koşul altında ne kadar kendimi koruya bileceğim de bir muamma sanırsam.

A: Değerli Hocam tekrar katkılarınız için teşekkür ediyorum. Kattığınız değerler ve vermiş olduğunuz bilgiler için teşekkür eder, meslek hayatınızda başarılar diliyorum.

Öğretmen-9: Bende çok teşekkür ediyorum. Sağ olun, çok teşekkürler.

Öğretmen -10
Yer: Müzik Dersliği
Saat: 14.09

A: Öğretmen- 10 ile birlikteyiz. Öncelikle Müzik Öğretmenlerinin Mesleki Tükenmişlik Kaynakları: Antalya Kent Merkezi Örneği başlıklı tez çalışmamda sizin değerli görüşlerinize başvurmak istiyoruz. Bu noktada anlayış gösterdiğiniz ve yardımcı olduğunuz için size teşekkür ediyorum.

Öğretmen- 10: Rica ederim. Ben teşekkür ediyorum.

A: Öğretmen- 10 Hocam, yapmış olduğumuz anket çalışmamızda özellikle Duygusal Tükenmişliğiniz ve Duyarsızlaşma durumunuzun yüksek olduğu bilgisine ulaştık. Bu bilgiler ışığında sizinle görüşme protokolümüz çerçevesinde sizinle yüz yüze görüşme planladık. Tekrar belirtmek isterim ki görüşme protokolümüzde de size belirttiğim gibi, yapılan görüşmelerdeki veriler ve kimlik bilgileriniz araştırma kapsamın da gizli tutulacak ve araştırmada sadece cinsiyet ve yaş şeklinde kodlanacaktır.

A: Öncelikle size yöneltmek istediğim bazı sorularım olacak. Bunları içtenlikle cevaplayacağınızı düşünüyorum. “Yaşadığınız mesleki tükenmişliğin mesleki ortamınızla ilişkisi nedir?” Bu noktada düşüncelerinizi bizimle paylaşmak isterseniz çok sevinirim.

Öğretmen- 10: Bence okullarda en büyük sıkıntı okul yöneticileri ve müzik dersine bakış açıları. Müzik öğretmeni olarak Güzel Sanatlar da görev yapmanın büyük avantaj olduğunu düşünüyorum. Hem mesleki doyum hem de gerçekten yaptığınız işin karşılığını görme babında önemli yerler olduğunu düşünüyorum. Burada tabi ki iş yalnızca müzik öğretmenine düşmüyor. Çalıştığınız ortam, öğrenciler, öğrenci velileri bunların hepsini bir bütün olarak düşünmek gerekiyor. Hepsi öğrencinin yetişmesinde önemli unsurlar. İdare okulda ki bütün düzeni sağlayacak, veli öğretmen işbirliği çocuğun daha iyi olabilmesi için çok önemli bu anlamda. Bu anlamda ben değişen dünya ile birlikte sıkıntıların yaşandığını düşünüyorum. Yani bugün öğretmene verdiğimiz değer. Hani o değerler hep diyoruz ya. İşte biraz o değerleri deşmek gerekiyor. Bizim dayandığımız değerler ne? Ya da artık dayandığımız bir değer var mı? Noktası aslında su yüzüne çıkmaya başlıyor. Bence o değerlerden ciddi bir kopuş başladı. İnsanlar bir savrulma döneminde. Buna öğretmenle, öğrencisiyle genel anlamda toplumun bütün kesimleri bu durumdan etkileniyor. Bu anlamda öğrenci artık bir talep noktasında gelmiyor öğretmene. Öğretmede bir şeyler verme noktasında değil. Sürekli bir çatışma hali söz konusu öğretmen ve öğrenci ile ilgili. Bu çatışmaların biran önce ortadan kalkması gerekiyor. Bunun için gerçekten iş yine öğretmene düştüğünü düşünüyorum. Bu durumda hani sıkıntıyı aslında pek dışarıda aramak gerektiğini düşünmüyorum. Yine bir öğretmen olarak acaba ben daha fazla ne yapabilirim? Bu konuda öğrencilerin bir yere gelebilmesi, ilgisinin ve alakasının artması için ben neleri ısrar edebilirim? Noktasında durmam gerektiğini düşünüyorum. Toplum olarak genel olarak sanata verilen önem ülkemizde belli. Yani sanatın aslında bir insanın eğitimindeki o en

büyük, en sağlam saç ayaklarından biri olduğu noktası sürekli gözden kaçırılıyor. Biz burada bir şekilde direnmeye çalışıyoruz. Çünkü burada büzüm kapımıza gelen ve bu işi gerçekten yapmak isteyen yani taleple bizim kapımıza gelen öğrenciler var. Bu noktada şartlar ne olursa olsun öğretmenlerin, öğrenci yetiştirme konusunda ısrar etmeleri gerektiğini düşünüyorum.

A: Hocam diğer sorum; “Yaşadığınız mesleki tükenmişliğin mesleki yeterlik algımızla ilişkisi nedir?” Bu konu ile ilgili düşüncelerinizi öğrenebilir miyim?

Öğretmen-10: Mesleki yeterlikle algımızla? Nasıl yani?

A: Bu noktada açmamı isterseniz birazcık, müziksel becerilerinizdeki değişim olabilir. Yıpranma olabilir. Kendinizi yenileme ile ilgili olabilir vs. gibi durumlar.

Öğretmen- 10: Şimdi biz işte belirli okullardan mezun oluyoruz. Hep şöyle bir sıkıntı oluyor. Ya işte bizi şunu bunu yüklediler. Şöyle böyle yaptılar. Ama gittik bir okula hiçbir şey yok. Bu noktada ben ne yapacağım? Durumu. Aslında bu böyle bir şey değil. Yani öğretmenlikte bana bunu verdiler. Ben bunun aynısını alıp çocuklara ileteceğim gibi bir şey değil. Sen orada alırsın, şartlara, zamana, konumuna göre onları şekillendirme yeteneğine sahip olman gerekiyor. Yoksa ben bilgiyi oradan aldım. Çocuk senden direk, işte ben bundan böyle adım, sende bende böyle alacaksın noktasında değil. Çünkü sizin karşınıza çıkan insan tipi sürekli değişiyor. Yani ben bir öğrenciye bir yaklaşım sergiliyorum. İkinci öğrencide o yaklaşım tutmaya biliyor. O yüzden bence işi biraz şeyde aramak gerekiyor. Ya ben bunu aldım, ben bu kadar bilgiyi aldım da, ben bu bilgiyi nasıl değiştirip dönüştüreceğim? Yani ben bilgiyi yararlı hale nasıl getireceğim? Burada biraz öğretmenin bu anlam da bir yeteneği ve kabiliyeti önemli diye düşünüyorum. Ben kendi adıma da bunu becerdiğimi düşünüyorum. Tabi ki zaman içerisinde tecrübeyle de olan bir şey. Başta işte bende belirli kitaplar doğrultusunda bütün öğrencilere, şu etüdü sen çaldın sen de çalacaksın. Sen yaptın, sen de yapacaksın gibi durumlarda bulundum. Baktım ki bir şeyler gelmiyor bana yani. Belli bir süre sonra sizde açıkçası bıkkınlık ve yorgunluk oluşuyor. Bir çocuk bir parçada gerçekten kendini buluyorsa diğer çocuk o parçayı istemeyebiliyor. Özellikle bizim okullarda hani müziğe belirli bir yaştan sonra başlayan; daha böyle duygusal düşünen, daha bu işi aşk ile yapmayı isteyen, tekniği biraz daha böyle öteleyen tipler var. O noktada çocukların kişiliği ve karakteri noktasında eserlerin belirlenmesi gerekirse o çocuğa uygun bir şeyler yazılması noktasında kendim çok şey yaptım ve bununda gerçekten karşılığını aldım. Bu anlamda ben aldığım eğitimi ya bana niye bu kadar yüklendi, niye bu kadar fazla oldu gibi eleştiriye hiçbir zaman girmedim. Kendi içerimde çünkü ben o bilgileri almak istedim, aldım. Onları da bir şekilde almak isteyenlere onların almak istediği biçimde sunmak zorundaydım diye düşünüyorum.

A: Hocam üçüncü sorum “Yaşadığınız mesleki tükenmişliğin okul dışı sosyal çevrenizle ilişkisi nedir?” Bu konu ile ilgili düşüncelerinizi öğrenebilir miyim?

Öğretmen- 10: Ekonomi tabi ki insanların hayatlarını gerçekten etkiliyor. Biz öğretmenler olarak yaşadığımız ülke şartların da eh denilebilecek bir seviyedeyiz.

Ama iyi bir seviye demiyiz ekonomik olarak değil. Bunun tabii ki sınıfta çocuklara, öğrenciye, verdiğimiz derse yansması oluyor mu? Tabii oluyor. Müzik öğretmenlerinde birçok arkadaşımız bu anlamda dışarıda bu ekonomik olarak buldukları sıkıntıları gidermek amaçlı, derslerdi, çeşitli işlerde çalma gibi işlerde ek olarak çalışıyorlar. Bu bir sonraki günkü derse motivasyon açısından nasıl yansıyor? Bunu düşünmek gerekiyor. Çokta böyle derse planlı, hazırlıklı, motivasyonlu gelinebileceğini ben düşünmüyorum. Bu anlamda tabii ki ekonomi önemli. Bir ikicisi, bizimle gerçekten savaşmakta güçlük çektiğimiz bir güç var, o da sosyal medya dediğimiz bir şey. Karşımızda çok ciddi bir güç. Çocuklar oradan istediği bir müziğe, istedikleri çalgıya, onu nasıl nasıl öğretildiğine kadar falan bile gidiyorlar. Bu ne oluyor, çocuğun gördüğü şeylerin çeşitliliği artıyor. Sizden istediği şeyler de fazlalaşmaya başlıyor. Galiba öğretmenlerin biraz daha böyle şundaki çocukların yaşamına girmiş olan durumlar ile daha ilgili ve bilgili olması gerektiğini düşünüyorum. Ama şunun hiçbir zaman biteceğini düşünmüyorum. Bir öğrencinin mutlaka bir öğretmene ihtiyacı vardır. Bu iş youtube den, şurdan, burdan ders öğretimi ile olmaz. Çocuk orada sıkılır, bir düğmeye basar kapatır. Ama öğretmenin bir düğmesi yoktur. Öğretmeni kapatamaz. Öğretmenle bire bir ilişkiye girecektir. Öğretmeni taklit edecektir. Öğretmen yalnızca çalgı, yalnızca müzik değil, onu hayata hazırlamasında ipuçları veren büyük bir güç. Bu anlamda ben sosyal çevreyi de biraz şey olarak düşünüyorum. Ekonomi gerçeğini gerçekten bir kenara atmamalıyız. Ekonomik olarak sıkıntı var. Bunun öğretmenler üzerinde de büyük eksileri var. Çocukların aile yapısına değinelim isterseniz. Bizim genelde bölünmüş aileler ile ilgili büyük sıkıntılarımız var. Bölünmüş ailelerin çocukları ile ilgili. Aile bölünüyor olabilir. Anne baba birbiri ile anlaşmıyor olabilir ama ortada bir çocuk var. Bu çocuğa gereken ilginin ve alakanın gösterilmesi noktasında hassasiyetler ortadan kalkıyor anne babada. Bu olduğu zaman çocukta gerçekten ciddi bir şekilde sevgisizlik ve güvensizlik baş göstermeye başlıyor. Siz böyle yaralı bir çocuğa aldığınız zaman derse, ben bireysel ders yaptığım için bunun üzerine ekstra bir yük yükleyemiyorsunuz. Önce bir neyin var, neyin yok demek durumunda kalıyorsunuz. Halledebileceğiniz bir şeyler ise, bu noktadan yürüyorsunuz. Okul idaresi ile veliyi çağırıyorsunuz, birlikte bir şeyler yapmaya çalışıyorsunuz. Ama bu benim tükenmişliğim noktasında şurada veliler var tabii. O bölünmüş ailelerden gelen çocukların bu duruma kanalize olması zorluk çekiyor. Yani müziğe kanalize olmasında, çalgıya kanalize olmasında ciddi bir zorluk çekiyor. Bu noktada ne oluyor? Ben istediğimi veremiyorum, o da benden istediğini alamıyor. Burada ben istediğimi veremediğim için kendi adıma sıkıntı duymaya başlıyorum. Bu bende tabii ki de bir tükenmişlik yaratmaya başlıyor yani.

A: Teşekkür ediyorum Hocam. Hocam dördüncü sorum “Yaşadığınız mesleki tükenmişliğin diğer olası kaynakları nelerdir?”. Bu konuda görüşlerinizi almak isterim

Öğretmen- 10: Valla benim kendi adıma kendimi mesleki olarak yetiştirmek istedim. Burada ki çocuklara da daha faydalı olma adına dışarıdan, bu işi daha iyi bilenlerden, daha üst kurumlardan, yardımcı olmalarını, bir şekilde orada aldığım ve belki

gördüğüm yeni şeyler ile birlikte kendi verdiğim eğitim de büyük değişimler olabileceğini düşündüm. Bu noktada çaldığım kapıların birçoğu yüzüme kapandı. Bu anlamda öğretmenlerin gerçekten bir üst kurumla yani üniversite ile iletişimde olması gerektiğini düşünüyorum. Bu hangi alanda olursa olsun. Mesela güzel sanatlar da ise, çalgı öğretmenleri içinse, çalgı öğretmenleri için bir şeyler yapılmalı diye düşünüyorum. Yok bir ilkokul da ise, onların noktasında bu çocuklarla yapacağı bir koro çalışması ya da drama eğitimi noktasında, müzik eğitimi noktasında bir üst kurumla bağlantı kurmak gerekiyor. Ama çaldığımız kapılar yüzümüze kapanınca bu sefer gerçekten şey olamaya başlıyorsunuz. Acaba ben yerimde mi sayıyorum? Acaba benim eksiklerim var. Ben bunu nereden tamamlayacağım? Derdine düşünüyorsunuz. Bu anlamda dediğim gibi üst kurumlarla ilgili iletişimin daha güçlü olması gerektiğini düşünüyorum. Ders saatlerinin azlığı, seçmeli dersler ve DYK kurslarında bizlere yer verilmemesi olarak söyleyebilirim.

A: Peki teşekkür ediyorum. Son sorum ise; “Yaşadığınız mesleki tükenmişliğe rağmen kişisel başarı algınızın yüksek olmasını nasıl açıklarsınız?” Son olarak bu konuda görüşlerinizi almak isterim.

Öğretmen- 10: Şimdi yaşadığım mesleki tükenmişlik derken ben tamamıyla bir tükenmişlik falan yaşadığımı düşünmüyorum bu birincisi. Kişisel başarı algınızı ben şuna bağlıyorum. Gerçekten ama bu çok klişe olacak ama işini severek ve aşkla noktası vardır. Eğer sen çocuklara bir şey verme noktasında ısrarcı davranıyorsan, inan bana çözümler geliyor arkadan aslında. Yani ben bugün bir çocuğa çalamadım mı yavrum tamam hadi git, işte yarın bak gel falan noktası değil de, boş dersin ne zaman senin? Şu saat, o zaman gel seni bekliyorum. Öğle aran ne zaman senin? O zaman yemeğini ye gel. Ben kendimde son iki yıldır bunu yapmadığımı görüyorum. Bundan önceki yıllarda, bu okula ilk geldiğim yıllarda bu anlamda öğrencilere baskım daha fazla idi. Yani bu işin ciddiyetini daha iyi algılamaları noktasında baskıcıydım da. Boş zamanlarımda sürekli ders yapma, işte ben sürekli buradayım, gelin çalışalım falan. Son iki yıldır gerçekten kendimde bu düşüşü gördüm. Bu son bir iki haftadır ben ne yapıyor uma geldim. Bundan sonra tekrardan bu disipline elden bırakmam gerekiyor. Yine çocukların her birinin ayrı dünyaları olduğu bilincine varmak gerekiyor. Onlarla öncelikle iyi iletişim kurmam gerektiğini biliyorum Onların hepsinin birbirinden farklı birer insanlar. Bu iletişim noktasında onlara gerekli olan bilgi akışının sağlanacağını düşünüyorum.

A: Değerli Hocam tekrar katkılarınız için teşekkür ediyorum. Kattığınız değerler ve vermiş olduğunuz bilgiler için teşekkür eder, meslek hayatınızda başarılar diliyorum.

Öğretmen- 10: Teşekkür ederim, sağ olun.

Öğretmen- 11
Yer: Öğretmen Odası
Saat: 15:30

A: Öğretmen-11 ile birlikteyiz. Öncelikle Müzik Öğretmenlerinin Mesleki Tükenmişlik Kaynakları: Antalya Kent Merkezi Örneği başlıklı tez çalışmamda sizin değerli görüşlerinize başvurmak istiyoruz. Bu noktada anlayış gösterdiğiniz ve yardımcı olduğunuz için size teşekkür ediyorum.

Öğretmen-11: Merhaba, kolay gelsin öncelikle.

A: Öğretmen-11 Hocam, yapmış olduğumuz anket çalışmamızda özellikle Duygusal Tükenmişliğiniz ve Duyarsızlaşma durumunuzun yüksek olduğu bilgisine ulaştık. Bu bilgiler ışığında sizinle görüşme protokolümüz çerçevesinde sizinle yüz yüze görüşme planladık. Tekrar belirtmek isterim ki görüşme protokolümüzde de size belirttiğim gibi, yapılan görüşmelerdeki veriler ve kimlik bilgileriniz araştırma kapsamın da gizli tutulacak ve araştırmada sadece cinsiyet ve yaş şeklinde kodlanacaktır.

A: Öncelikle size yöneltmek istediğim bazı sorularım olacak. Bunları içtenlikle cevaplayacağınızı düşünüyorum. “Yaşadığınız mesleki tükenmişliğin mesleki ortamınızla ilişkisi nedir?” Bu noktada düşüncelerinizi bizimle paylaşmak isterseniz çok sevinirim.

Öğretmen-11: Şimdi mesleki ortamla bu okul anlamında çok fazla sıkıntımız yok. Ama ilköğretimde ya da ortaöğretimde çalıştığımız zamanlar da, okul yöneticilerinin işte müzik öğretmenlerinin en son düşünülen veya bir programda iki koro çıksın da, koro çıksın da, iki tıngırdasın. Çocuklar şarkı söylesin modun da okul yöneticileri ile çalıştığımız için o tip yöneticilerle çok sıkıntımız oldu. Fakat Güzel Sanatlar Lisesinde bunu bir nebze olsun en azından daha az yaşıyoruz. Daha az yaşıyoruz derken kendi alanımızda üretim pozisyonuna geçtik. Fakat burada da sıkıntımız şu. Sistemden dolayı mesela ben okulda viyolonsel çalgı derslerine giriyorum. Yani öğrencilerimizin viyolonsel dersi ile ilgili olan dönütlerimize baktığımızda yani sanki burası herhangi bir kursmuş gibi ya da ne bileyim işte veya özel bir ders alıyormuş gibi çocukların çok bizim kadar kaygılı olmadıklarını düşünüyorum. Ayrıca on ikinci sınıflarda bilişim destek diye bir müzik dersine giriyorum. Orada çocukların gerçekten öğrencilerimizin öğrenme anlamında çok kapalı olduklarını görüyorum. Bunun nedeninde şu olduğunu düşünüyorum. Müzik okuyacak insanların olduğu bir okulda hiçbir yaptırım olmaması. Mesela bir müzik çello dersinin öğrenci çalışmasa da çello dersinden ortama ile geçmesi veya sadece işitme dersinin baraj olması. Piyano'dan böyle geçmesi. Koro'dan böyle geçmesi. Yani bu anlamda sıkıntılarımız var.

A: Hocam diğer sorum; “Yaşadığınız mesleki tükenmişliğin mesleki yeterlik algınızla ilişkisi nedir?” Bu konu ile ilgili düşüncelerinizi öğrenebilir miyim?

Öğretmen-11: Şimdi yani tükenmişlik anlamında dediğim gibi öğrenciler ile ilgili. Sistem ile ilgili sıkıntılarımız var. Fakat şeyde mesleki yeterlilik anlamında da dediğim gibi bu okula girerken 2002-2003 yılında Bakanlık tarafından yapılan sınava girdik. Sınavdan sonra buraya geldik ve başladık. Fakat bununla ilgili on altı yıldır okuldayım ben. Hiçbir hizmet içi eğitim anlamında bize bir şey olmadı. Mesela, viyolonsel öğretmenleri bir yerde toplanıp mesela bir workshop yapılabilirdi. Hiç o tip bir geri dönütle karşılaşmadık. Biz kendi özel çabalarımızla Mersin’de Şinasi öğretmenin, Şinasi ÇİLDEN’in workshop’u oldu. Güzel Sanatlar Lisesinin yaptığı. Onda da resmi izin alamadık. Biz kendimiz öğrencilerimizi topladık uçak biletlerimizi aldık ve rapor aldık. Gittik orada iki üç gün festival şenlik gibi katıldık. Bir şeyler öğrenmeye çalıştık. Yani onunla ilgili çok sıkıntılarımız var.

A: Hocam üçüncü sorum “Yaşadığınız mesleki tükenmişliğin okul dışı sosyal çevrenizle ilişkisi nedir?” Bu konu ile ilgili düşüncelerinizi öğrenebilir miyim?

Öğretmen-11: Ya sosyal çevrede şöyle. Kendi adıma konuşursam, bizim viyolonsel başlangıcı çok zor. İlk başta işte boş yay çekmeler, gacırtı, gucurtu sesler falan. Tabi buna çocuklara karşı bu sabrı gösteriyoruz fakat evimize gittiğimizde işte ailemize karşı yani beni oğlumda müzik öğretmeni olduğu için küçükken bana şunu demişti. Bu çok önemli bence. Benim öğrencimdi. Viyolonsel çalışmadığı için ben buna hafif bir haşlama durumuna girdim. Böyle ufak tefek bir bağırış, çığırış oldu. Bana dediği kelime, “Bana kendi öğrencilerin gibi davran” dedi. “Babam gibi davranma” dedi. Yani bu yaşanmış. Viyolonsel dersinde bunu yaşadık Olcay öğretmenle. O da şimdi şuan öğretmen kendisi. Ailemle sorunlar yaşadım ve bu evliliğime mal oldu. Yani burada ki öğrencilerimize gösterdiğimiz sabrı dışarıda ailemize gösteremiyoruz. Konu bundan ibaret.

A: Teşekkür ediyorum Hocam. Hocam dördüncü sorum “Yaşadığınız mesleki tükenmişliğin diğer olası kaynakları nelerdir?”. Bu konuda görüşlerinizi almak isterim

Öğretmen-11: Valla diğer olası kaynakları bir kere şu; içinde bulunduğumuz sosyo ekonomik yapı. Öğretmenlerin hem maddi hem manevi olarak bir şekilde yetersiz oranda ücret almaları. Sosyal aktivite anlamın da çok fazla bizim branşta kendi okulunun haricinde başka bir seçeneği olmaması. Bizim mesleğimizdeki çoğu adam dışarı da gidiyor özel ders veriyor. Ne bileyim işte elinden geliyorsa bir yerde işte müzik yapıyor. Yani şimdi bununla ilgili sıkıntılarımız var. Ama dediğim gibi genelde toplumda öğretmen öğretmen işte. Sadece bu pozisyon da olmak bize sıkıntı veriyor. Ayrıca seçmeli dersler, müzik ders saatlerinin azlığı ve DYK larda ders verilmemesi büyük sıkıntı bizim için. Yılların ilerlemesiyle bir yıpranma da oluyor kişide.

A: Peki teşekkür ediyorum. Son sorum ise; “Yaşadığınız mesleki tükenmişliğe rağmen kişisel başarı algınızın yüksek olmasını nasıl açıklarsınız?” Son olarak bu konuda görüşlerinizi almak isterim.

Öğretmen-11: Valla işte polyannacılık oynuyoruz. Elimizden geleni kendi adımıza geliştirmeye çalışıyoruz. Kendimizi geliştirmeye çalışıyoruz. Çünkü eğer geliştirmesek bu sefer iyice okuldan işte çevreden uzaklaşmaya çalışıyoruz. Ben kendi adıma söylüyorum. Yeni enstrümanlar öğrenmeye çalışıyorum. Yeni tarz mesela klasik çalışıyoruz. İşte türk müziği çalmaya çalışıyorum viyolonselle. Bu tip şeylere yapmaya çalışıyoruz.

A: Değerli Hocam tekrar katkılarınız için teşekkür ediyorum. Kattığınız değerler ve vermiş olduğunuz bilgiler için teşekkür eder, meslek hayatınızda başarılar diliyorum.

Öğretmen-11: Teşekkür ederim Ulaş Hocam. Sağ olun.

Öğretmen -12

Yer: Öğretmenler Odası

Saat: 13:00

A: Öğretmen-12 ile birlikteyiz. Öncelikle Müzik Öğretmenlerinin Mesleki Tükenmişlik Kaynakları: Antalya Kent Merkezi Örneği başlıklı tez çalışmamda sizin değerli görüşlerinize başvurmak istiyoruz. Bu noktada anlayış gösterdiğiniz ve yardımcı olduğunuz için size teşekkür ediyorum.

Öğretmen-12: Merhaba, kolay gelsin öncelikle.

A: Öğretmen-12 Hocam, yapmış olduğumuz anket çalışmamızda özellikle Duygusal Tükenmişliğiniz ve Duyarsızlaşma durumunuzun yüksek olduğu bilgisine ulaştık. Bu bilgiler ışığında sizinle görüşme protokolümüz çerçevesinde sizinle yüz yüze görüşme planladık. Tekrar belirtmek isterim ki görüşme protokolümüzde de size belirttiğim gibi, yapılan görüşmelerdeki veriler ve kimlik bilgileriniz araştırma kapsamın da gizli tutulacak ve araştırmada sadece cinsiyet ve yaş şeklinde kodlanacaktır.

A: Öncelikle size yöneltmek istediğim bazı sorularım olacak. Bunları içtenlikle cevaplayacağınızı düşünüyorum. “Yaşadığınız mesleki tükenmişliğin mesleki ortamınızla ilişkisi nedir?” Bu noktada düşüncelerinizi bizimle paylaşmak isterseniz çok sevinirim.

Öğretmen-12: Okul bir kurum ve kurumun belli bazı kurallar çerçevesinde çokta esnek olmayan, herkesin tabi olması gereken kurallar çerçevesinde yönetilmesi ve idare edilmesi lazım. Bu anlamda yöneticilerimiz çok büyük bir önem kazanıyor. Yöneticilerimizin seçiminde çok büyük sıkıntı olduğun düşünüyorum. Yöneticilerimizin kesinlikle çok zayıf kaldıklarını, entelektüel seviyelerinin çok düşük kaldıklarını düşünüyorum. Bizim istek ve taleplerimizi bir ürün ortaya koymakta böyle gayretlerimizi çok önemsemediklerini düşünüyorum. Bu anlam da yönetici aslında okula vizyon kazandırması gereken, yön vermesi gereken bir şeyken, maalesef ki aslında bizi ezen tüm kadroyu belki de baskı yöntemi ile susturan bir hal almış oluyor. Bu aslında bizde ciddi bir sıkıntı yaratıyor. Belki çok iyi, çok daha güzel meyveler verecekken maalesef ki kısır kalıyoruz. Ya da işte baharı, yazı boş geçiriyoruz. Böyle bir durum oluyor. Bu anlam da yönetici çok önemli. Yöneticilerimiz çok önemli. Keşke yöneticilerimiz çok daha farklı koşullarda ve çok daha farklı şeylerle, kriterlerle seçilmiş olsalardı. Hatta ve hatta yetiştirilmiş olsalardı. Yetişen kişilerden seçilmiş olsalardı. Muhtemeldi onlar da bize çok fazla şey katacaklardı ve bizimde tüm bakışımız ve olayı anlamamız bambaşka olacaktı. İkinci konu veliler aslında çok önemli. Veliler tabi ki çok masum düşünce ile çocuklarımız hayata güçlü hazırlansınlar diye çırpınan kişiler. Ama sanırım kurumlara ve öğretmenlere güvenleri hiç yok. Bu da bizleri olumsuz etkilemekte. Tek düşündükleri çocuklar da ki özgüven. Ama özgüvenle şeyi birazcık karıştırmış durumdadır. Koşulsuz dik duruşu öyle diyelim. Dolayısıyla burada öğretmenler olarak ben kendi adıma söyleyeyim, hiç kimsenin özgüvenini böyle ayaklar altına alacak ya

da zedeleyecek tutum ve davranışlar içinde hiçbir zaman olmadım. Zaten yapı olarak da öyle bir insan değilim ama bu genel olarak benim gördüğüm herkes gardını almış durumda ve öğretmenler ve veliler arasında sanki bir güç savaşı varmış gibi. İşte ya da benim oğlum ya da benim kızım varmış durumu gibi. Hâlbuki biz aynı takımdayız ve aynı hedefi yakalamaya çalışıyoruz. Veliler ile ciddi sıkıntılar var. Bu anlamda önce velilerin okula alınması lazım. Velilerin ciddi anlamda tekrardan bir resetlenip, tüm bildikleri silinip, yeni bir şey oluşturulması lazım veliler ile ilgili. Benim en çok böyle söyleyebileceğim konu ile alakalı budur.

A: Hocam diğer sorum; “Yaşadığınız mesleki tükenmişliğin mesleki yeterlik algınızla ilişkisi nedir?” Bu konu ile ilgili düşüncelerinizi öğrenebilir miyim?

Öğretmen-12: Yani yaşadığım mesleki yeterlilik algımla ilişkisi, insan tabii ki hani müzik öğretmenleri bir anlamda sahne insanlarıdır. Sahne bu işte İstiklal Marşını okurken de okula okuturken de bir sahnedir ya da bir okul gecesinde bir konuşmada ya da basit bir şarkı olduğunda, basit bir eşlik olduğunda da sahne sahnedir yani. O insanların karşısına çıktığımda bunu az önce yöneticiler ve veliler ile ilgili okul, kurum içinde ki bunları çok çoğaltabiliriz. Sıkıntılar bizi ciddi anlamda meslekte bir kardelen gibi ortaya çıkmaz belki de engelleyici örtücü bir sebep ya da sorun haline geliyor. Dolayısıyla kendi potansiyelinizi yakalamak adına belki de başarılı olamıyoruz. Bir başarılıktan bahsetmek zor. Başarımız gördüğümüz işte dönüt olarak bize öğrencilerden gelen çok güzel şeyler var. Bunlar zaten insan hani bu mesleği herhalde bunun için bu kadar zorluklarına katlanıyor. Mesleğin en güzel tarafı bu gibi. Ya da beş yıl sonra, on yıl sonra karşınıza bir öğrenciniz çıktığında onun o küçük halini hatırlıyorsunuz. Gitarı böyle tutuşunu, parmaklarını bir anda gözünüzün önüne geliveriyor. Ama karşılaştığınız kişi sizin bir tık üzerinize çıkmış, çok daha kendine güvenli çalabilen, çok daha iyi örnekler gösterebilen bir kişilik haline gelmiş. O zaman çok keyif almış oluyorsunuz ama bunu işte çok çok az kalıyor doyuruculuk anlamında. Doymuruculuk anlamında benlik yeterli olmuyor.

A: Hocam üçüncü sorum “Yaşadığınız mesleki tükenmişliğin okul dışı sosyal çevrenizle ilişkisi nedir?” Bu konu ile ilgili düşüncelerinizi öğrenebilir miyim?

Öğretmen-12: Bunu cevaplamak zor olsa gerek. Öğretmenlerin maddi sıkıntıları çok artık herkesçe bilinen bir mevzu. Artık şeyde oldu, alıştık da. Kimsenin umurunda da değil. Umurunda olmayınca artık bizim de umurumuzda değil sanki. Bu sosyal çevreye nasıl yansır, şöyle bir yansması olabilir. Ben kırk dört yaşındayım. Kırk dört yaşında ki bir adam belki yapmak istediği, elde etmek istediği hala daha hayalleri olan bir insan olarak söylüyorum bunu. Çocuklarıma kafamda oluşturduğum eğitimi ya da geleceği sağlayamayacağımla ilgili kaygılarımın olmasından kaynaklı bende sıkıntı yaratabilir. Sosyal çevrem, sosyal çevremde aşağı yukarı benimle aynı sıkıntıları yaşayan kişiler olduğu için hani yalnız değilim havası mı uyandırır. Ya da dünyada ki tek en düşük öğretmen maaşını alan sen değilsin böyle bir şey bilemedim şimdi. Zor oldu bu soruyu cevaplamak. Yıpranma ve tükenmişlik yıllar geçtikçe artıyor gibi.

A: Teşekkür ediyorum Hocam. Hocam dördüncü sorum “Yaşadığınız mesleki tükenmişliğin diğer olası kaynakları nelerdir?”. Bu konuda görüşlerinizi almak isterim.

Öğretmen-12: Ülkenin genel durumu olabilir. Ülkenin sanatla ilgili geleceğinin şuanda çok parlak olmadığını görsem de çok umutsuz değilim. Sanata verilen, müziğe verilen değer sadece televizyonlardan ve radyolardan bize dayatılan müziklerden ibaret olmaması gerektiğini düşünüyorum. Bununla ilgili aslında çevrem de, sosyal medyada yokum ama duyduğum hatta gördüğüm inşalar var, kişiler var. Ülkenin genel durumu daha sanata gülümser bir durumda olsa bir de sanatın tek bir yönü tek bir tarafı ile değil bütünüyle, tiyatrosundan tutun sinemasına, resmine ki bence herhalde en zayıf olduğumuz alan resim gibi sanki. Müzikte sanki güçlüyüz de ya da kafamızda hani bizim entelektüel tarafımızın en zayıf olduğu yön ya da kendi adıma söyleyeyim resim gibi gelmiştir ki resim okulu da aynı zaman da çalıştığım okul. Ayrıca seçmeli dersler, ders saatinin alışı, DYK larda görev verilmemesi gerçekten üzüyor bizi. Ülkenin bu anlamda ki pozisyonu daha farklı olsa, belki bizde de gün ışığını böyle hisseden gün döndüler gibi ışığa doğru bir bakış olabilir. Ama bu gidişat çok iyi değil. Buna rağmen çocuklarını konservatuar da okutan bir adamım. Ama çok iyi değil, farkındayım yani.

A: Peki teşekkür ediyorum. Son sorum ise; “Yaşadığınız mesleki tükenmişliğe rağmen kişisel başarı algınızın yüksek olmasını nasıl açıklarsınız?” Son olarak bu konuda görüşlerinizi almak isterim.

Öğretmen-12: Kişisel başarı algımın yüksek olduğunu düşünmüyorum. Potansiyelimın yüzde altmışını yüzde yetmişini kullanabildiğimi düşünüyorum. Üniversite yıllarını sadece çok verimli geçirdim. Biraz onun kaymağını yiyorum gibi. Keşke o dönem ki, o idealist bir duruşumuz vardı. İdealist enerjimiz vardı. Keşke o dönemki çalışma azmimi devam ettire bilseymişim aklıma geliyor. Fakat onu yamadım. Çok pişman değilim ama daha iyi, daha faydalı, çevreme daha farklı bir model olabilirdim diye düşünüyorum. Bunun konuyla alakası sanki bir parça ATSO da çalışıyor olmak, burada gitar öğrencileri ile birebir çalışıp, onların bir yerlere gelebildiğini ya da çalabildiğini görmek o anlamda beni bir parça doyuruyor diyebilirim.

A: Değerli Hocam tekrar katkılarınız için teşekkür ediyorum. Kattığınız değerler ve vermiş olduğunuz bilgiler için teşekkür eder, meslek hayatınızda başarılar diliyorum.

Öğretmen-12: Teşekkür ederim. Sağ olun.

Öğretmen-13
Yer: Kendi Odası
Saat:14:00

A: Öğretmen-13 ile birlikteyiz. Öncelikle Müzik Öğretmenlerinin Mesleki Tükenmişlik Kaynakları: Antalya Kent Merkezi Örneği başlıklı tez çalışmamda sizin değerli görüşlerinize başvurmak istiyoruz. Bu noktada anlayış gösterdiğiniz ve yardımcı olduğunuz için size teşekkür ediyorum.

Öğretmen-13: Merhaba, kolay gelsin öncelikle.

A: Öğretmen-13 Hocam, yapmış olduğumuz anket çalışmamızda özellikle Duygusal Tükenmişliğiniz ve Duyarsızlaşma durumunuzun yüksek olduğu bilgisine ulaştık. Bu bilgiler ışığında sizinle görüşme protokolümüz çerçevesinde sizinle yüz yüze görüşme planladık. Tekrar belirtmek isterim ki görüşme protokolümüzde de size belirttiğim gibi, yapılan görüşmelerdeki veriler ve kimlik bilgileriniz araştırma kapsamın da gizli tutulacak ve araştırmada sadece cinsiyet ve yaş şeklinde kodlanacaktır.

A: Öncelikle size yöneltmek istediğim bazı sorularım olacak. Bunları içtenlikle cevaplayacağınızı düşünüyorum. “Yaşadığınız mesleki tükenmişliğin mesleki ortamınızla ilişkisi nedir?” Bu noktada düşüncelerinizi bizimle paylaşmak isterseniz çok sevinirim.

Öğretmen-13: Şimdi tükenmişlik olarak incelediğimiz de; benim mesleki yaşantımda ilk beş yıldaki tükenmişliğim akla geliyor. Güzel Sanatlar Lisesinde bence tükenmişliği yaşamamız biraz daha zor gibi geliyor. Ama öğrencilerin niteliklerinin düşmesi beni olumsuz etkiliyor. Çünkü öğrenciler yetenekli, yetenek sınavından geçmiş bir şekilde geliyor. Son dönemde sıkıntılarımız yok değil var. İlk dönemde mesleğe girdiğim ilk dönemde bin iki yüz tane öğrencim vardı benim ve hepsine birer saat derse giriyordum. Otuz saat dersim vardı ve toplamda bin iki yüz öğrencim vardı. Sınıfta öğrencilerin isimlerini bırakın, başkanların isimlerini bilmiyordum. Buna yönelik çözüm ürettim. Öğrenci listesi oluşturup, başkanın adını işaretledim. Sınıfa girmeden önce başkanın ismini hatırlamak içimn bakıyorum, içeri girdikten sonra da dışarı bakarak Mehmet nasılsın oğlum? diyerek ayağa kalkmasını istiyordum. Çünkü sağa baksam çocuk belki soldan çıkacak. Hatırlayamıyorsunuz. Ortam iyi olmazsa eğitim başarısız olacaktır. Yani öğrenci sayısı bizim ortamımızı etkiliyor. Sınıf ortamı, sınıf ortamında ki sıkışıklık çalgı eğitimine uygun değil. Çocuklar işte blok flüt öğretmek için tü deseler bile du deseler bile oraya başka bir şekilde geliyor. Ses öğretmede büyük bir stres ortaya çıkartıyor. Kulaklar da duyma problemi çıkartıyor ki ben yaşadım bunu. Mesleğimin ilk üçüncü yılında başladı. Eve geldiğimde haberleri gün geçtikçe daha yüksek seviyede dinlemeye başlıyorum. Ondan sonra tabi çocuklar flüt eğitimi sonlandırılmıştır dedim. Dedim bunu çocuklara, açık ve net söyledim yani. Artık bakın dedim en az yirmi beş yıl görev

yapacağım. Beş yıl sonun da benim kulaklar nakavt olacak ve kullanamayacağım. Buna istinaden artık sonlandıracağız. İstekliler varsa isteklilerle çalışırız. Sınıf ortamının işte fiziki koşulları çok önemli. Diğer branş öğretmenleri ise, müzik öğretmenleri üzerinde kendilerini psikolojik olarak tatmin ediyorlar. Yani işte ıvır, vızır, kıvır. Resim, beden, müzik. Bunları küçümseyerek kendi branşlarını çok üst seviyeye çıkartmaya çalışıyorlar. Psikolojik tatminin peşinde gidiyorlar. Benim gözlemlediğim de o. Teşhisim de o. Kendi kişisel teşhisim o. Psikolojik tatmin onları mutlu ediyor. Çünkü üniversite sınavında onlar da çok başarısız. Yani işte matematikte üç soru ya da dört soru ortalamanın olması, Türkçe de on sorunun olması ya da beş sorunun olması eğer sonuç odaklıysak. On ikinci sınıfta olan bir çocuğa siz matematik dersi veriyorsunuz, yılda bir konuş desenez yılda on iki konu işler öğrenir. On tane net mi yapamaz yani. Ya da beş tane net mi yapamaz. Yapamıyorlar. Üniversite sınavında. Yani o psikolojik tatminden kaynaklı ve üzerlerinde ki baskıdan. Üzerlerinde ki baskı bizden daha yüksek. Çünkü bizde sınavda istemiyorlar. Diğer ilköğretim okulların da ya da ortaöğretim okulların da bizim burası harici de. Biz burada çocuklarla çalışırken bazı dönemler de bunu hissediyoruz. Çünkü çocuk çalışmak istemiyor parçayı. Ama çocuğun yapabilme becerisi o parçaya yönelik. Ya da iki üç tane alternatiften bu parçayı beğenmedim diyor. O psikolojik baskıyı zaman zaman hissettiğimiz oluyor ama az oluyor. Tabi ama diğer okullarda tükenmişlik sendromunu fazla yaşıyoruz. Bir de benim baş etme yöntemim alanıma yönelmek oldu. Ben dışarıdaki kim ne diyor. Şu ne diyor. Bu ne diyoru bıraktım işte mesleğimin yirmi dördüncü yılında İngilizce çalışmaya başladım. Sonun da geçtim de zaten. Yani ondan sonra yeni bir şeyler öğrenmek tükenmişlik sendromunu da o baskıyı iptal ediyor. Yenileniyorsunuz. Öğrenci kimliğine dönüyorsunuz. Araştırmacı hale geliyorsunuz. Bir şeyler üzerine daha çok düşünmeye başlıyorsunuz. İnsan nasıl öğrenir üzerine başlıyorsunuz. Önceden neydin? Şimdi ne oluyorum? Çocuklar nasıl geliyordu? Şimdi nasıl geliyorlar? Onların hepsini teker teker irdelemeye başlıyorsunuz. Yenilenmekte fayda var tabi tükenmişliği yenmek için. Sizin dediğiniz gibi, illerde müzik öğretmenleri toplansa, üniversiteden yetkili kişiler gelse. Bir konu üzerine konuşulsa. Konuşamayacağız, o başka mesele. Çünkü sorunlardan çok o konu üzerine konuşulması gerekecek ama öğretmenler içleri o kadar dolu olacak ki, konuşturamayacaklar. Genelde öyle oluyor. Biz mesela yirmi beşinci yıldayım ben dediğim gibi. Yirmi yıldır görev yapıyorum. Ara sıra bizden rapor istenmiştir Ankara'dan. Raporları yazdık gönderdik. Hiçbir cevap gelmedi. Ya da güzel sanatlar ile ilgili gitar müfredatı oluşturulacak en ufak bir görüş sorulmadı bu konu ile ilgili. Dikta edildi. Yukarıdan tık diye geliyor. Düşünölmüş bir şekilde geliyor. Ama nasıl uygun? Hangi bölgeye uygun? Hangi çocuğa uygun? Onlar üzerine düşünölmüş bir şey yok. İlk defa bu bir ay öncesinde, ilk defe bu bir haftalık ara tatilde Cunda Adasında topladılar ve ileri gitar dersi diye bir ders verdiler. Ders gördük diyelim. En azından şöyle bir şey oldu. Seksen üç güzel sanatlar lisesi varmış şuan elli yedi tanesinde kadrolu gitar öğretmeni varmış. Elli yedinin de Pazar günü diyor ki siz burada olacaksınız. Ama bize Cumadan haber geliyor. Bir buçuk gün. Bazılarına gece vakti gelmiş Cuma gecesi gelmiş. Pazar günü orda olun diyor. Yani o koordinasyonsuzluk had safhada. Ama şu güzelliği oldu.

Herkes birbirini tanıdı. Beş gün birlikte geçirinca. Şimdi ben Hatay da kimin olduğunu biliyorum. İzmir deki öğretmenleri biliyorum. Bursa'da ki öğretmenleri biliyorum. Onlar da beni biliyorlar. Yani sorunlar bakıldığında ve anlatıldığında Güzel Sanatlar Liselerinde ortak sorunlar var. Yaklaşık olarak ortak sorunlarımız aynı. Yani dışarıdaki orta öğretim öğretmenlerinin de sorunları aynıdır.

A: Hocam diğer sorum; “Yaşadığınız mesleki tükenmişliğin mesleki yeterlik algımızla ilişkisi nedir?” Bu konu ile ilgili düşüncelerinizi öğrenebilir miyim?

Öğretmen-13: Yani öğle bir şey hissetmiyorum şuan. Yani dediğim gibi. Negatif bir enerjiyi ben pozitive çevirmeye çalışmak için çalışmaya çalıştım. Çalışmaya çalışınca da belli bir süre sonunda sonuç alındı. Başarı elde edince de otomatikman kayboldu. Bu sefer o tükenmişlik umuda dönüşmeye başladı. Hani daha iyisini yapabilirim diye. Ama şu bir gerçek. Kırk altı yaşında başlayınca bazı şeylere sağınızdan solunuzdan beliniz tutuluyor. O tür şeyler oluyor. Her şey zamanın da güzel ama tükenmişlikle ilgili hani yapılabilecek şeyler, kişinin kendini geliştirmesi için tabi ki pozitif enerji olması lazım ama yöneticilerimiz de pek yok bu fazla. Çünkü şimdi ben burada hiç çalışmasam hiç çalışmasam odama girsem öğrenci gelse sonra hahaha, hihhi gitsem. Sonrasında tekrar gelsem bunu yıllarca devam ettirsem en ufak bir şey yok. Hani performans. Değerlendirebilirler mi? Orası da büyük bir muamma.Yani değerlendiremezler zaten. Ama en azından böyle alanında kendini yetiştirmeye çalışan, geliştirmeye çalışan insanlara biraz teşvik amaçlı pozitif teşvik yani işte hani uzman öğretmen dediler. Ben mesela uzman öğretmen değilim. Yüksek lisansımı uzman öğretmenlik başvurusundan iki ay sonra bitirdim. Yani deniliyordu ki beş yıl sonra, her beş yılda bir değerlendirilecek tekrardan sınav yapılacak. Ben dedim ki sınava girmeyeyim. Tezi bitiremesem de beş yıl sonra açılacak. Devamlılık, ileri görüşlülük yok. Milli Eğitim de ileri görüşlülük yok. İleri görüşlülük olması lazım. Ben yirmi yıl sonrasını düşünebilmek için ona göre davranmam lazım. Yani ağızımızdan çıkan sözde biz değil aynı zamanda yani ülkenin geleceğini bağlıyor. O bağlam da hani tükenmişlik sendromunun az olabilmesi için hani çalışmaya insanların teşvik edilmesi lazım. Ya da çalışan insanların bir şekilde onure edilmesi ile birlikte o zaten insanlar o kanala akacaktır diye düşünüyorum.

A: Hocam üçüncü sorum “Yaşadığınız mesleki tükenmişliğin okul dışı sosyal çevrenizle ilişkisi nedir?” Bu konu ile ilgili düşüncelerinizi öğrenebilir miyim?

Öğretmen-13: Yani beni tükenmişlik olarak etkileyecek tek şey ekonomik tabi ki. Yani belli bir yaşam standartlarımızın gün geçtikçe düşmesi. Yani sonuçta ben çalıştığım ölçüde dinlenebilmem lazım. Çünkü çalıştığımı anlayabilmek için, öğrenebilmek için dinlenmem şart. Kafamı dinlendirmem şart. Verimli hale gelmek için dinlemem şart. O da ekonomiye bakıyor. Yani ben gittiğim zaman bura da sinemaya giderken ya da tiyatroya giderken ya da araba herkes için lazım şuan. Yağmur var, çamur var. O ıslanmayı çekmek yerine evde otururum, kafamı dinlerim dediğiniz zaman o tükenmişliğiniz daha çok artıyor aslında. Yani ekonomik refah düzeyinin olması lazım ki bu yetersiz. Zaten büyük bir ihtimalle de bu yönde bir sonuç çıkacaktır diye düşünüyorum.

A: Teşekkür ediyorum Hocam. Hocam dördüncü sorum “Yaşadığınız mesleki tükenmişliğin diğer olası kaynakları nelerdir?”. Bu konuda görüşlerinizi almak isterim.

Öğretmen-13: Yani idari dediğim gibi. İşte idarenin bunu en azından tolere etmesi. Olumlu sözlerle tolere etmesi. Yani gelip şunlar şunlar yapılacak. Bunlar bunlar yapılacak, şöyle yapın, böyle yapın. Nerede? Kağıt üstünde. Kağıdı tamamlamla mükemmel öğretmensin. Yani aslında bizim işimiz her şey sosyal. Çocuğa bizim bakışımızla onure de edebiliriz, kızgınlığımızı da gösteririz. Yani her şeyin kağıt üzerinde olması olayından vazgeçmek lazım. Yani ders programı oluşturulurken pilot bölge, ama o pilot bölgenin içinde ki müdür yetkili biri değilse ki alanın da iyi olması lazım müdürün de. Eğitimcilik anlamında iyi olması lazım. Hani bir zamanlar proje vardı işte okullara Profesör öğretmenler gelecekti. İşte Doçent öğretmenler gelecekti. Alanında araştırma yapan öğretmenler gelecekti. Şimdi onlar gelmedi zaten. Bir öğretmenden araştırma isteniyor belki ya da istenecek. Şuan ki otuz saat derse girerek, kırkar kişilik sınıflarda ne kadar başarılı olunabilir? Muamma. Ya da bunu yapan insan ne kadar aile yaşantısında mutlu olabilir? Zannetmiyorum. Çünkü yani siz haftalık kırk saat çalışmamızı mesleğinizle çalıştıktan sonra kırk ya da elli saat çalışıyorsanız örnek vereyim size, ailenize ne kadar zaman ayırabilirsiniz? Şöyle söyleyeyim, bir öğretmen önce babadır kendi çocuğu için söylüyorum. Ortaokullarda ve liselerde müzik ders saatinin arttırılması, seçmeli derslerde müzik dersinin de seçtirilmesi, DYK larda görev verilmesinin gerektiğini düşünüyorum. Bir öğretmen önce annedir. Annelik sorumluluğu yoksa ya da annelik sorumluluğunu yerine getiremiyorsa öğretmenlik anlamında da sıkıntılar ortaya çıkacaktır. Çünkü gece yattığım da ben oğlumla zaman geçiremedim diye düşünmesini istemiyorum. Ki ben yaşadım bunu. Yüksek Lisansı bıraktım ve beklettim. Dedim ben oğlum bir daha bu şekilde göremeyeceğim ki şuan yok. Yani bu tür sorumlulukları yerine getirmesi için en azından iş yükünün hafifletilmesi lazım. Hem sayısal olarak hafifletilmesi lazım hem de öğrencinin ortamının da hafifletilmesi lazım. Dediğim gibi matematiğe, fiziğe, kimyaya çok zaman ayırıyoruz ama hangi sonucu elde edebiliyoruz. Demek ki bir şeyler yanlış ve artık ben üzüntü ile duyuyorum okuma yazma bilmeyen ve yazmakta zorlanan insanların geldiği duyuluyor, söyleniyor. Yani bunu yaşan liseye gelmiş bir öğrenci. Ne kadar başarılı olabilir? Ne oturtulabilir? Bilemiyoruz o konuları.

A: Peki teşekkür ediyorum. Son sorum ise; “Yaşadığınız mesleki tükenmişliğe rağmen kişisel başarı algınızın yüksek olmasını nasıl açıklarsınız?” Son olarak bu konuda görüşlerinizi almak isterim.

Öğretmen-13: Motivasyon. Yani örnek olmak. Benim istediğim şeylerden bir tanesi örnek olmaktır. Çaresizlik içerisinde kalmış bir insanın hem kendisine faydası yoktur hem çevresindeki sevdiklerine faydası yoktur. Yani işte öğrencime örnek olabilmek. Oğluma örnek olabilmek. Ya da işte babam ya da annem oğlum bir şey yapmaya çalışıyor demesi. Öğretmen olabilmek. Tamamen motivasyonla ilgili.

A: Değerli Hocam tekrar katkılarınız için teşekkür ediyorum. Kattığınız değerler ve vermiş olduğunuz bilgiler için teşekkür eder, meslek hayatınızda başarılar diliyorum.

Öğretmen-13: Bende size başarılar diliyorum.

Öğretmen - 14
Yer: Müzik Dersliği
Saat: 11:30

A: Öğretmen-14 ile birlikteyiz. Öncelikle Müzik Öğretmenlerinin Mesleki Tükenmişlik Kaynakları: Antalya Kent Merkezi Örneği başlıklı tez çalışmamda sizin değerli görüşlerinize başvurmak istiyoruz. Bu noktada anlayış gösterdiğiniz ve yardımcı olduğunuz için size teşekkür ediyorum.

Öğretmen-14: Merhaba, kolay gelsin öncelikle.

A: C.E.B Hocam, yapmış olduğumuz anket çalışmamızda özellikle Duygusal Tükenmişliğiniz ve Duyarsızlaşma durumunuzun yüksek olduğu bilgisine ulaştık. Bu bilgiler ışığında sizinle görüşme protokolümüz çerçevesinde sizinle yüz yüze görüşme planladık. Tekrar belirtmek isterim ki görüşme protokolümüzde de size belirttiğim gibi, yapılan görüşmelerdeki veriler ve kimlik bilgileriniz araştırma kapsamın da gizli tutulacak ve araştırmada sadece cinsiyet ve yaş şeklinde kodlanacaktır.

A:Öncelikle size yönelmek istediğim bazı sorularım olacak. Bunları içtenlikle cevaplayacağınızı düşünüyorum. “Yaşadığınız mesleki tükenmişliğin mesleki ortamınızla ilişkisi nedir?” Bu noktada düşüncelerinizi bizimle paylaşmak isterseniz çok sevinirim.

Öğretmen-14: Mesleki tükenmişliğin en büyük sebeplerinden biri öğrenciler. Daha doğrusu öğrencilerin velileri. Velilerin bu bölgede öğrencilerle olan iletişimi, etkileşimi. Öğrencilere kendi çocuklarına verdiği değer. Bunun yanında bizim sadece eğitim öğretimin dışında ailenin vermesi gerektiği fakat veremediği bizim vermemiz gerektiği şeyler var. Terbiye, edep, ahlak. Bunlarla da uğraşmaktan dolayı da çok yoruluyoruz. Sadece eğitim öğretimle uğraşmadığımızdan dolayı yani öğrenciler konusunda açıkçası onların çok sıkıntısı yok dediğim gibi. Kaynak burada veli. Bizi tüketen onların ilgisizliği, davranışları. Öğretmen arkadaşlar ve diğer branşta ki arkadaşlarla sorunumuz yok. Bizle dayanışma içerisindedirler. Okul atmosferi bizim güzel. Yöneticiler bütün aynı branşta ki arkadaşlar için aynı durum geçerli. Açıkçası işleri düştüğünde en iyi biziz, normal zaman da da bir işe yaramayız. Sebep bu.

A: Hocam diğer sorum; “Yaşadığınız mesleki tükenmişliğin mesleki yeterlik algınızla ilişkisi nedir?” Bu konu ile ilgili düşüncelerinizi öğrenebilir miyim?

Öğretmen-14: Öncelikle biz mesleğimizi iyi bir şekilde öğrenip geliyoruz. Fakat burada gelişme imkânı biraz önce de söylediğim gibi çevresel faktörler tarafından engelleniyor. Gelişemiyoruz, bir yerde kalıyoruz. Artı okulların bizim branşa olan ilgi alakaları. Yani yönetimin ilgi alakaları. Daha yüksek olmalı ki bizim ayrı bir sınıfımız olmalı. Ayrı bir sınıfımızın donanımları iyi olmalı. İlgi alakaları bize karşı iyi olmalı. Bundan sonra bizce aynı ilgi, alakayı öğrencilerimize verelim. Hani bunlar çok iyi olmadığı için elimizden geldiği kadar kendi çabamızla yapmaya çalışıyoruz. Durum bu.

A: Hocam üçüncü sorum “Yaşadığınız mesleki tükenmişliğin okul dışı sosyal çevrenizle ilişkisi nedir?” Bu konu ile ilgili düşüncelerinizi öğrenebilir miyim?

Öğretmen-14: İlişkisi şu Sayın Hocam. Öğrencilerin yarattığı gerginlik, sıkıntı, stres, bu gibi durumları biz evimize ailemize, çoluğumuza, çocuğumuza yansıtıyoruz. Gerçekten aslında büyük bir problem. Maalesef biraz önce dediğim gibi de ailenin veremediği terbiyeyi biz bura da veriyoruz. Yapamayınca bize olumsuz dönüt olarak geliyor. Bizde bu durumu ailemize, çoluğumuza, çocuğumuza yansıtıyoruz. Bunun dışında maddi olarak da imkansızlıklar diyelim. Kesinlikle yeterli değil. Bir öğretmenin genel anlamda aldığı maaş kesimlikle hak ettiği bir maaş değil. Bu konuda da çok detaya girmeye gerek yok herkes aynı fikirde. Bunun dışında kayda değer çok sıkıntılarımız yok.

A: Teşekkür ediyorum Hocam. Hocam dördüncü sorum “Yaşadığınız mesleki tükenmişliğin diğer olası kaynakları nelerdir?”. Bu konuda görüşlerinizi almak isterim.

Öğretmen-14: Şöyle söyleyeyim Hocam. Bulduğumuz yer biraz zorunlu oluyor. Nasıl Anlatayım. Çalışma koşulları istediğimiz gibi olamıyoruz. Yani daha önce küçük bir şehirdeydik. Daha etkileşim içerisindeydik gerekse okul arkadaşlarıyla ve sosyal çevremizle. Burası büyük şehrin olumsuzlukları var. Bir araya gelip de bir istişare edemiyoruz. Anca okulda beraber, okuldayken bu oluyor. Yoksa okulun dışında herhangi bir böyle bir istişare, toplanma, buluşma vesaire zor büyük şehir olduğundan dolayı. Her arkadaş başka bir muhitte oturuyor. Hani buda ister istemez etkiliyor. Hem okul anlamında istişare hem arkadaşlık, dostluk vs. Bu konuda öğretmenler büyük şehir de yalnız kalıyorlar diye düşünüyorum. Bunun dışında sınıf sayılarının fazlalığı ve ders saatindeki azlıklar, yani her okulda müzik saatinin en az iki olması lazım haftada bir sınıfa. Maalesef haftada bir saat. En büyük sıkıntılarımızdan biri bu. Başka okullara gitmek zorunda kalıyoruz maalesef. Seçmeli müzik açılmıyor. DYK larda da açılmıyor. Açmıyorlar ne hikmetse. İstemediğimiz okullara zorunlu olarak gönderiliyor bunu yaşıyoruz. Dediğim gibi maddi konular. Milli Eğitimin Bakanlığının bize vermiş olduğu ders saatleri. Aile sıkıntıları. Bu gibi problemler, durumlar elbette bizim mesleğimizi etkiliyor. Bütün genel anlamda etkiliyor.

A: Peki teşekkür ediyorum. Son sorum ise; “Yaşadığınız mesleki tükenmişliğe rağmen kişisel başarı algınızın yüksek olmasını nasıl açıklarsınız?” Son olarak bu konuda görüşlerinizi almak isterim.

Öğretmen-14: Yani mesleğimize verdiğimiz önem. Biz öğretmenler olarak mesleğimizin diğer meslekler arasında en kutsal olduğunu düşünüyoruz açıkçası. Böyle olduğunu görüyoruz. Bu bize yetiyor. Gerçekten önemli. Bunda da Ulu Önder Atatürk’ün bizlere emaneti söz konusu. Mesleğimiz gerçekten kutsal. Bizde bu mesleği elimizden geldiği kadar iyi bir şekilde yani sonuçlar ne kadar olumsuz olursa olsun biraza önceki saydığımız sonuçlar bunların geri planında kalıyor. Bu kişisel başarılarımızı hiçbir zaman etkilemiyor diyemeyiz ama etkilemesine çok fazla izin

vermeyelim diyoruz. Vermek istemiyoruz. Bu gibi problemler, durumlar elbette bizim mesleğimizi etkiliyor. Ama kesinlikle yansıtma çalışıyoruz. Umarım koşullar biran önce giderilir bizde mesleğimizi çok çok daha iyi bir şekilde daha iyi şartlar da yaparız. Çok çok daha iyi öğrenciler yetiştiririz. Ülkemize faydalı bireler olarak karşımızda görürüz.

A: Değerli Hocam tekrar katkılarınız için teşekkür ediyorum. Kattığınız değerler ve vermiş olduğunuz bilgiler için teşekkür eder, meslek hayatınızda başarılar diliyorum.

Öğretmen-14: Rica ederim.

Öğretmen -15

Yer: Müzik Dersliği

Saat: 12:40

A: Öğretmen-15 ile birlikteyiz. Öncelikle Müzik Öğretmenlerinin Mesleki Tükenmişlik Kaynakları: Antalya Kent Merkezi Örneği başlıklı tez çalışmamda sizin değerli görüşlerinize başvurmak istiyoruz. Bu noktada anlayış gösterdiğiniz ve yardımcı olduğunuz için size teşekkür ediyorum.

Öğretmen-15: Merhaba, kolay gelsin öncelikle.

A: F.A Hocam, yapmış olduğumuz anket çalışmamızda özellikle Duygusal Tükenmişliğiniz ve Duyarsızlaşma durumunuzun yüksek olduğu bilgisine ulaştık. Bu bilgiler ışığında sizinle görüşme protokolümüz çerçevesinde sizinle yüz yüze görüşme planladık. Tekrar belirtmek isterim ki görüşme protokolümüzde de size belirttiğim gibi, yapılan görüşmelerdeki veriler ve kimlik bilgileriniz araştırma kapsamın da gizli tutulacak ve araştırmada sadece cinsiyet ve yaş şeklinde kodlanacaktır.

A:Öncelikle size yönelmek istediğim bazı sorularım olacak. Bunları içtenlikle cevaplayacağınızı düşünüyorum. “Yaşadığınız mesleki tükenmişliğin mesleki ortamınızla ilişkisi nedir?” Bu noktada düşüncelerinizi bizimle paylaşmak isterseniz çok sevinirim.

Öğretmen-15: Öğrencilerin müziğe bakış açısı. Öğrencilerden önce okul yöneticileri ve velilerin müziğe bakış açısı. Okullarda müzik eğitiminin bir ders aracı olarak sayılmaması. Okuldaki öğretmenlerin bu dersi diğer derslerden önemsiz kılıp, bu derste gerçekten önemli zannettikleri dersleri çalışmalarını istemeleri, dayatmaları daha doğrusu. Tüm bunlar. Onun dışında yapılan sosyal etkinlikler sonrasında taktir görmeyişlerimiz. Bütün olumsuz koşullara rağmen ve koşulsuzluklara rağmen yapıla etkinlikler sonrasında hiçbir şekilde teşekkür bile almayışımız. Bunlar olası durumlar net bir şekilde.

A: Hocam diğer sorum; “Yaşadığınız mesleki tükenmişliğin mesleki yeterlik algımızla ilişkisi nedir?” Bu konu ile ilgili düşüncelerinizi öğrenebilir miyim?

Öğretmen-15: Öncelikle mesleki olarak yetersiz olarak kabul etmediğim için kendimi sürekli yenilemeye çalışan bir öğretmenim ben. Yenilemeye çalıştıkça güncel ne yapıyorsa onları takip etmeye çalışıyorum ki çocuklara ulaşabilmek açısından. Rahat daha rahat ulaşabilmek için. Ama müzik öğretmenlerinin değerinin olmaması beni demotive ediyor. Ayrıca yeteri kadar zaman, zamansızlık söz konusu olduğu zaman tükenmiş olarak görüyorum kendimi. Çünkü kendimi geliştirdikten sonra geliştirdiğim noktaları çocuklara ulaştırma doğrultusunda zaman bulamayışım bunların en önemlisi diyebilirim. Zamansızlık.

A: Hocam üçüncü sorum “Yaşadığınız mesleki tükenmişliğin okul dışı sosyal çevrenizle ilişkisi nedir?” Bu konu ile ilgili düşüncelerinizi öğrenebilir miyim?

Öğretmen-15: İlişkisi şu. Meslek anlamında mutlu olamadığım zaman, sosyal çevrem de de çok mutlu olduğum hiçbir şekilde görülmez yani görülemez. Tamamen karakterime yansıyan bir durum. Böyle düşünebiliriz sadece. Hani mesleki anlamda mutluysam eğer dışarıda da mutlu olabilirim çok rahat bir şekilde. Kendimi ifade edebilirim. Bunun dışında, hani ders saatlerimizin az oluşu. Kursların açılmayışı. Bunu dışında, seçmeli ders olarak hiçbir şekilde ders açılmaması gibi etkenler tabii ki etkileyen nedenler diyebiliriz.

A: Teşekkür ediyorum Hocam. Hocam dördüncü sorum “Yaşadığınız mesleki tükenmişliğin diğer olası kaynakları nelerdir?”. Bu konuda görüşlerinizi almak isterim.

Öğretmen-15: Koşullar, öğrencilerle yaşadığımız sıkıntılar. Dedğim gibi hani ders saatlerimizin çok az olması. Sadece isteyen öğrencilerle ders yapmak isterdim. Buda ütöpik bir şey belki ama evet seçilsin isterdim. Bunun dışında, maddi kaynaklar. Maaşlarımızın düşük oluşu. En önemli sorun yöneticiler ve müzik dersine bakış açıları. Değersiz yani. Onlar için müzik dersi en önemsiz ders. Bunun dışında enstrüman çalmak isteyen öğrencilere yeterince destek veremeyişimiz maddi anlamda. Bunlar ve daha birçok yani. Aklıma gelmeyen nedenler diyebilirim.

A: Peki teşekkür ediyorum. Son sorum ise; “Yaşadığınız mesleki tükenmişliğe rağmen kişisel başarı algınızın yüksek olmasını nasıl açıklarsınız?” Son olarak bu konuda görüşlerinizi almak isterim.

Öğretmen-15: Güçlü bir insanım. Meraklıyım ve zamana ayak uydurmaya çalıştığım için herhalde. Sürekli zamanı takip etmeye çalıştığım için. Evet, başarabiliyorum galiba.

A: Değerli Hocam tekrar katkılarınız için teşekkür ediyorum. Kattığınız değerler ve vermiş olduğunuz bilgiler için teşekkür eder, meslek hayatınızda başarılar diliyorum.

Öğretmen-15: Rica ederim. Ben teşekkür ederim. Aynen bende size başarılar diliyorum.

ÖZGEÇMİŞ

Ulaş İNCİ 1980 yılında Antalya da doğmuştur. İlk, orta ve lise eğitimini doğduğu şehirde tamamlamıştır. 1997 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi Müzik Öğretmenliği bölümünü kazanarak lisans eğitimine başlamış ve 2003 yılında aynı üniversiteden mezun olmuştur. Ulusal ve uluslararası birçok firmada yönetici pozisyonunda görev yapmıştır. 2014 yılında müzik öğretmeni olarak Milli Eğitim Bakanlığında göreve başlamıştır. 2017 yılında Kepez Özel Eğitim II. Kademe ve İş Uygulama Okulunda okul yöneticisi olarak göreve başlamış ve aynı okulda okul yöneticisi olarak görevine devam etmektedir.